مکمل او مدلل

د قدر او برات د شپې مسئلې

د قرآن او سنت په رڼا کښې

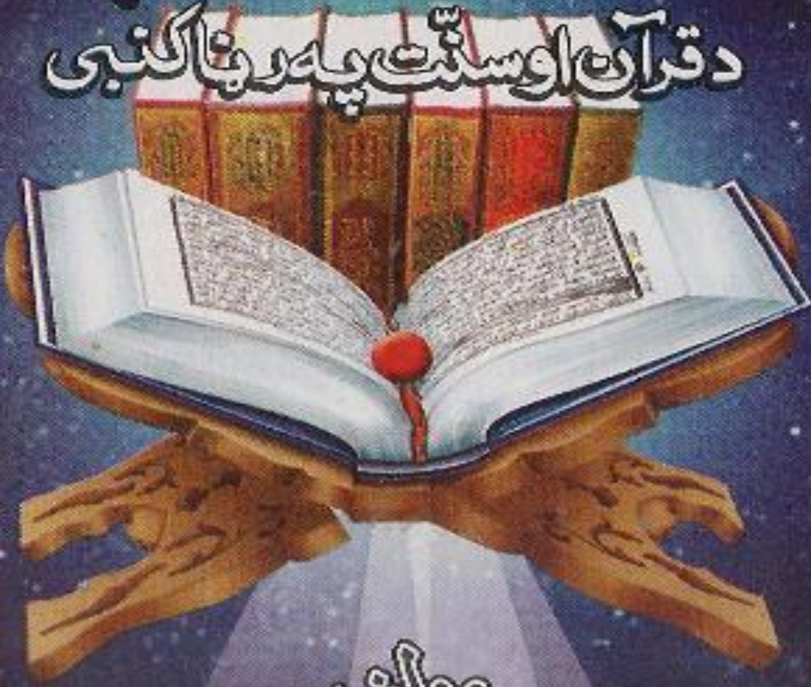

مؤلف:

مولانا محمد رفعت قاسمي

Ketabton.com

خپرونکي
مکتبه رشيديه
سرکي روډ کوټه

www.taleemulislam-radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړاو مدلل

دقدراوبرات دشپې مسئلې

دقرآن او احاديثو په رڼاکې

ددیوبند دارالعلوم دمفتیانو کراموله لوري تصدیق شوي

مؤلف

ددیوبند دارالعلوم مدرس قاري رفعت (قاسمي)

پښتوژباړه

عبدالرحیم (غیاث)

خپرونکي

رشیدیه کتاب خانه سرکي روډ

کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب پیژندنه

دکتاب نوم: **دقدراوبرات دشپې مسئلې**

مؤلف: مولانارفعت (قاسمي)

پښتوژباړه: عبدالرحیم (غیاث)

دکمپوزاوترجمې چارې: دنورالقرآن اداري دترجمې اوکمپوزڅانګه

کمپوزر: عبدالله(عزام)

تصحیح اوسمون: ابوخالد مولوی عبدالاحد(مجروح)

خپرونکي: رشیدیه کتاب خانه سرکی روډ کوټه

چاپ ځای: لاهور

چاپ شمیر: ۱۵۰۰ټوکه

چاپ کال: ۲۰۰۷ /فبروری میاشت

چاپونکي: محمد ساجد /دګرزنده ټیلفون شمیره /۰۳۳۳۷۸۲۵۴۸۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري یادونه :

یوازې لوی خدای ﷻ هغه ذات دی چې ، ټول کارونه ئې په پوره معنی بشپړ او مکمل دي خو انسان هغه ناقص او بې توانه موجود دی چې هیڅ یو کار ئې هم بې نمګړتیا نه وي.

ګرانو لوستونکو ! که تاسو ته دلیکنې ، تصحیح ، چاپې ، جلد سازي او دارنګه په هره برخه کې کومه غلطي په نظر درغله دمهربانۍ او بشري تقاضا له مخې یې موږ ته زموږ په نمبر یاادرس خبر راکړی. تر څو په دوهم چاپ کښې ئې اصلاح کړو. او تاسو ته لوی خدای ﷻ اجر او ثواب درکړي.

د مکتبه رشیدیه سرکي روډ کوټه لخوا
فون: 081- 266223
موبائیل: 0333- 7825484

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان | مخ

د تسمي وجه ۸
د شعبان (حروف) توري ۸
د شعبان قدر او ارزښت ۹
برات او د اصحاب کرامو کړه وړه ۱۰
غوره انتخاب ۱۰
د برات د شپې فضیلتونه ۱۲
د برات د شپې ځانګړتیاوی ۱۳
د امتحان نیته ۱۵
د برات شپه څه ده ؟ ۱۷
د جبرائیل علیه السلام راتګ ۱۸
د برات شپې ولې مبارکې او سپیڅلې دي ؟ ۲۰
د برات په شپه کی د خدای جل جلاله نظام ۲۱
د ملائکو اخترونه ۲۲
د مرګ او ژوند پریکړه ۲۲
په کال کې منظوري شپې ۲۴
د غوښتنې و ړاندې کولو وخت ۲۵
د غوښتنې مضمون ۲۲
د قدر د شپې د پټوالې حکمت ۲۸
د برات د شپې د ښکاره والې حکمت ۲۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان (ب) مخ

وینبوالي څوارلس شپې ۲۹
هره شپه دقدر شپه ده ۳۰
دبرات په شپه کي درسول الله صلی الله علیه وسلم عمل ۳۲
دحضرت عائشې رضی الله تعالی عنها بزرګي ۳۴
دخدای جل جلاله دنظام سپکاوی ۳۵
دشپې په کومه برخه کي پورته کیږئ ۳۷
دشیطان دوکه ۳۸
په مبارکه شپه کي ګناه کول ۳۸
ددې شپې ګناه ۳۹
دالفیه لمانځه حقیقت ۴۰
دبخښنې په شپه کي هم بې برخې توب ۴۱
دبې برخې خلګو لست ۴۲
کینه څه ته وائي ؟ ۴۴
صله رحمي قطعه کول څه ته وائي ؟ ۴۶
ترپندیو لاندي دپایځوځول ۴۷
دسپې شرعي حکم ۴۹
دتصویر شرعي حکم ۵۱
دنجوم علم ۵۲
دشراب څښلو حکم ۵۳
دغیبت کونکي حکم ۵۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان — مخ

دمورا و پلار د نافرمان حکم ۵۴
دشعبان د روژې ثبوت ۵۵
دبرات دشپې د روژې نیولو وجه ۵۲
دښخو د نفلي روژو حکم ۵۸
په عبادت کې ولې خوب راځي؟ ۵۹
په عبادت کې د خوب نه راتللو طریقه ۵۹
دپورته کیدلو طریقه ۶۰
دشریعت مقصود ۶۱
په مبارکو شپو کې په مساجدو کې اجتماع ۶۲
نفل لمونځ په کور کې افضل ده ۶۴
په مبارکو شپو کې مسجد ښائسته کول ۶۵
داتش بازۍ تاریخ ۶۸
داتش بازۍ حکم ۷۰
له یاجوج او ماجوج سره مشابهت ۷۱
داتش بازۍ نقصانات ۷۱
دبرات په شپه وهدیرې ته د تللو ثبوت ۷۳
ایا ښځې د مړو زیارت کولاشي؟ ۷۳
ایا د مړي روح کورته راځي؟ ۷۵
وهدیرې ته د تګ اداب او احکام ۷۵
وهدیرې ته د تللو مسنونه طریقه ۷۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان	مخ

ایامړي زیارت کونکي پیژني ؟	۷۸
دثواب درسید وضرو رې مسئلې	۷۹
دبرات دشپې رواجونه	۸۲
دبرات په شپه کي حلوی پخول او خوړل	۸۴
دبرات په شپه کي نیک عمل	۸۵
دبرات دشپې خاصې دعاوي	۸۶
دقدر دشپې لویې	۸۸
دیوه سوال ځواب	۹۰
ایا په ټوله دنیاکي دقدرشپه یوه وی ؟	۹۰
دقدردشپې معنی	۹۱
دقدرشپه څه ده ؟	۹۲
دکتې شپه	۹۳
دملائکو راتګ	۹۵
دقدردشپې دنامعلوم والي سبب	۹۶
دقدردشپې دپټوالي راز	۹۸
دقدردشپې علم نبي کریم صلی الله علیه وسلم ته ورکړل شوی وو	۱۰۰
ایادقدرشپه اوس هم باقي ده ؟	۱۰۱
بدنصیبه څوک ده ؟	۱۰۲
څه معلومه ده چي دشپې داخیري برخه به شب قدر وي	۱۰۳
دخدای تعالی حکمت	۱۰۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقدرشپه کله راځي؟ ۱۰۴
اووه عدد او قدرشپه ۱۰۲
په زړه پورې نتیجه ۱۰۷
د۲۲ و یشتم په شپه قرآن کریم ختمول څه ګټه ده؟ ۱۰۷
دقدر د شپې علامې ۱۰۸
دقدر د شپې اعمال ۱۱۰
صلوة تسبح ۱۱۱
په دی لمانځه کې یوه خاصه باریکی ۱۱۲
دصلوة تسبح خاص تاثیر ۱۱۲
دصلوة تسبح ثواب عام دی ۱۱۳
دصلوة تسبیح جماعت ۱۱۴
دتعلیم په غرض جماعت کول ۱۱۴
په دې لمانځه کې دلاس نیولو کیفیت ۱۱۴
دصلوة تسبیح طریقه ۱۱۴
دتسبیحاتو دحساب طریقه ۱۱۶
که ئې په لمانځه کې تسبیح هیرې شوې ۱۱۶

اللهم اعنا على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك

دکتاب پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ١ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ٢ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ٣ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ ٤ سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ٥

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ٣ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

نړون

زه خپله دا پیښه د ام المؤمنین حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها لور ته په خصوصي توګه سره سعادت او نیکبختي؛ حاصلوم د چا په سبب سره چې ډیر اسلامي تعلیمات او د دې مبارکو شپو اعمال ترمونږ را رسیدلي دي.

(محمد رفعت قاسمی غفرله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمؤلف وړانديز

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى اله واصحابه اجمعين

دالله جل جلاله شاه ده چې اتم کتاب (مکمل ومدلل دقدراوبرات دشپې مسئلې) وکتونکو ته وړاندې کيږي . چې فضائل ، مسائل بې حسابه جزئيات او سنت عملونه دقران اواحاديثو په رڼا کې جمع شوي دي دلوی خدای جل جلاله په فضل اوکرم سره دبې وزله داپلټنه ددیوبند ددارالعلوم دمفتيانو کرامو له نظره تير شوه او اوس عامو مسلمانانو ته وړاندې کيږي . لويه خدايه جل جلاله تر ډيرې مودې ددې محترمينو سايه زما له سره مه اخلې . امين

دلوی خدای جل جلاله په دربار کښې لاس په دعاء يم چې دلوی خدای جل جلاله په فضل اوکرم سره دمخکنيو کتابو په شان . لکه مکمل ومدلل دجمعې دلمانځه مسئلې . مکمل ومدلل مسائل داخترونو او قربانۍ مسئلې . د اداب او ملاقات مسئلې . داکتاب هم مقبول اونافع په دنيا او اخرت کې وګرزوی او داتوفيق نور هم راکړی . امين

ربنا تقبل منا انک انت السميع العليم

محمد رفعت قاسمی غفرله
ددیوبند ددارالعلوم مدرس
۱۲ جمادالثانی ۱۴۱۲ ه . ق
مطابق ۲ دسمبر ۱۹۹۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلوی خدای جل جلاله په نامه

ګران اومحترم مولانا محمد رفعت قاسمی ددارالعلوم دیوبند مدرس ، دمخکنیو دینی تألیفاتو په شان داکتاب چې دبرات او دقدر دشپې متعلق مسائل یې له ګڼ شمیر کتابونو فتاواوو څخه راټول کړی اوپرامت یې احسان کړی . امید لرم چې ددې تولګې په ذریعه سره به دبرات اوقدردشپې نور ناوړه رواجونه ختم شی .خدای جل جلاله دې قبول کړی دامت لپاره دې ګټوره وګرزوي . اومؤلف ته دې الله جل جلاله اوږد ژوند ورکړی ترڅو یې دخدمت سلسله جاری وي . امین .

العبد محمود غفرله

چهته مسجد دارالعلوم دیوبند ۱۴۱۲ ه . ق

الحمد لله رب العلمین والصلوة والسلام علی سید المرسلین وعلی اصحابه واتباعه التابعین لهم الی یوم الدین . ستاسو په مخکی فتاوی چې دهر شخص لپاره بې شکه ډیره مفیده اوګټوره ده ، ځکه چې له ټولو معتبرو کتابو څخه یې انتخاب شوی دی .لاس په دعایم چې الله جل جلاله دقدرمن مؤلف داکتاب دنورو کتابو په شان مقبول اونافع وګرزوي . امین

فقط . کتبه العبد نظام الدین

رجب۱۳۱۲ ه ق جنوری۱۹۹۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحمدلله والمنة چې دمولان قاري محمد رفعت قاسمي ددارالعلوم دیوبند مدرس چې یوشمیر کتابونه یې خپاره (چاپ) شوي اهل علم اوعوامو ته مقبول دي. اوس قدرمن مؤلف ستاسو په لاسو کې کتاب دبرات اودقدر دشپې مسئلې) چې له مختلفو کتابو څخه یې احکام. مسائل اوفضائل راجمع (ټول) کړي. په خپل بشپړ کوشش سره یې داکتاب هم الحمدلله دتیرو کتابو په شان جمع کړی ما ددې کتاب مختلف مضامین مطالعه کړل خوښ شوم چې دمختلفو فتاواوو مضامین اومسائل په ډیره جالبه طریقه سره جمع شوي. هرځای چې به مې مطالعه کړ ډیر به خوشحاله شوم ډیرې مسئلې چې پخوا مې په ذهن کې نه وې ومې لیدلې. په هر صورت ډیره ګټه مې ترینه واخیسته اوبې اختیاره مې دعاوې ورته وکړې. خدای جل جلاله دې مؤلف ته له صحت او سلامتیا سره په داسې علمي کار ژوند ورکړي. اوله دې څخه خواص اوعوام فائده اخیستلای شي.

الحمدلله قاري صاحب لاتراوسه ځوان دي پوره امید لرم چې دادخدمت لړۍ به یې ډیر پرمختګ وکړې څوک چې داکتاب بشپړ مطالعه کړي په خوشحالي سره به ددواړو شپو دبرات، اوقدر شپه دشپې لمانځنې لپاره بشپړه ورتیا ولري همداشان داڅوک به ډیرې نیکۍ په خپله عمل نامه کښې جمع کړي. کوم چې ددنیا او اخرت دکامیابۍ سبب ګرزي.

عامو خلکو چې په دې شپو کې کوم ناوړه بدعتې رواجونه رامینځته کړي. ددې کتاب په ویلو سره به هغه هم ورمعلوم شي اودځان ژغورینې لپاره به ورته ښه زمینه مساعده وي په هر صورت داکتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

جامع اومکمل دي هرډول احکام اومسائل پکښې دي .له څوانو علماؤ ، معاصرو ،پوهانو اوعامو مسلمانانو څخه زما داغوښتنه ده چې داکتاب ضرور مطالعه کړی . انشاء الله ددوئ به پوره رهنمايي وکړی امید دي چې ددې شپو داسې اهتمام وشي څنګه چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي په اخیر کی دادعا کوم چې الله جل جلاله دي دمؤلف داخدمت قبول کړی چې ددنیا اواخرت دکامیابی ذریعه شی .

واخر دعوانا ان الحمد لله رب العلمین .

طالب دعا محمد ظفیر الدین غفرله

مفتی دارالعلوم دیوبند

مؤرخه یکم شعبان المعظم ۱۳۱۲ هجری

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

حم ۱ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۲ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ
۳ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ۴ أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

سوره الدخان پاره ۲۵

ژباړه: حم (ددې په معنی فقط الله جل جلاله خبر دی) قسم دی په دې کتاب (قرآن) واضح . چې مونږ له لوح محفوظ څخه ددنیا آسمان ته په یوه مبارکه شپه کی رانازل کړی دی ځکه چې د شفقت په وجه د خپلې ارادې وبندګانو ته خبر ورکونکي وو . ځکه چې زمونږ داخوښه وه چې له ضرر څخه دخلاصیدو لپاره پر خیر او شر خبر ورکړو . داد قرآن دنازیلیدو هدف وو . مخکې ددې شپې دبرکتو او ګټو بیان دی . په دې شپه کی دهرې معاملې حکم زمونږ په وړاندې صادریږي او بیا پرهغه ترتیب عملي کیږي . یعنی دټول کال هر اړخیزې معاملې ضرور پر یوه حکمت بنا کیږي ، پر کومه طریقه چې لوی خدای جل جلاله ته خوښه وي . پرهغه طریقه داټول معاملات ترتیب شي . بیا وموظفو ملائکو ته وړاندې شي . له څنګه چې دا شپه دا سې دقدر وړ وه ، او دقرآن کریم نزول هم دلوی حکمت کار وو . نو ددې لپاره یې ځکه دا شپه تعین کړه . (معارف القرآن ۹۸مخ ۷ټوک)

په دې هکله دحضرت عکرمه (رح) او دمفسرینو دیوې ټولی دا رأیه ده چې له (لیلة مبارکة) څخه دبرأت شپه (دشعبان پنځلسمه) مراد ده . لکه څنګه چې له (فیها یفرق کل امر حکیم) څخه معلومیږي . له دې تفسیر څخه دبرأت (دشعبان دمیاشتې دپنځلسمې شپې دخصوصیت لوی فضیلت څرګندیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقرآن له نزول څخه حقیقتاً نزول ندی مراد. بلکه دنزول فیصله ورڅخه مراد ده. پدې معنی چې مونږ پدې مبارکه شپه دقرآن کریم دنزول فیصله کړېوه او حقیقي نزول د(لیلة القدر) دقدر په شپه شوی دی.
دبرات په پنځلسمه شپه دټولو امورو فیصله کېږي. له دې څخه ښکاره شوه چې دقرآن کریم دنزول فیصله هم پدې شپه شوېده. ځکه چې دقرآن کریم دنزول څخه بغیر بل کوم لوی او محکم کار کیدای شي.
(فضائل الایام والشهور ۱۰۸ مخ)
دبرات په شپه فیصله وشوه چې دراتلونکي روژې دمیاشتې د قدر په شپه به قرآن کریم نازلېږي. بیا د(لیلة القدر) په شپه کی هغه نازل شو. ځکه چې عادةً دهرې فیصلې دوې مرتبې وي. یوه دتجویز (وړاندیز) اوبله دنفاذ (عملي کیدو). دلته هم دوې مرتبې کېږي. دقرآن کریم دنزول تجویز دبرات په شپه وشو اونفاذ یې دقدر په شپه وشو. په هرحال دآیة غرض که له (لیلة مبارکة) څخه هر څه وي. خوله احادیثو څخه ددې شپې برکت او فضیلت معلومېږي. (التبلیغ ۱۴ مخ ۸ټوک)

دتسمیې وجه

شعبان له شعب او تشعب څخه مشتق (جوړ) دی. معنی یې جلاوالی او تیتوالی دی. په حدیث شریف کی راغي چې پدې میاشت کې پر روژه نیونکو انسانانو دخدای جل جلاله داسې رحمتونه او برکتونه نازیلېږي، ترخو یې جنت ته داخل کړي. لکه څنګه چې دا میاشت درحمتونو دنازیلېدو میاشت ده نو ځکه شعبان ورته ویل کېږي. (فضائل الایام والشهور ۹۹ مخ)

دشعبان (حروف) توري

دشعبان پنځه توري دي: ش-ع-ب-ا-ن. له دې څخه هریو پرعظمت او لويې دلالت کوي. ش. (شرافت). ع. (علو) لوړوالي. ب. برّ (نیکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

الف، الفت، ن، نور، دا پنځه نعمتونه الله جل جلاله بندګانو ته پدې میاشت کې ورکوي. (غنية الطالبين ۳۵۲مخ)

دشعبان قدر او ارزښت

هر هوښیار (عقلمند) ته ضروري ده چې په شعبان کې غفلت (سستې) ونکړي او دروژې د استقبال لپاره تیاري په دې میاشت (شعبان) کې ونیسي. له خپلو ګناهونو څخه توبه وکړي. کوم عملونه چې کم شوي وي هغه باید پوره کړي دبرأت په میاشت کې باید لوی خدای جل جلاله ته عاجزي او زاری وکړي. په مطمئن زړه دالله جل جلاله طرف ته رجوع وکړي. دحضرت محمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم په وسیله دلوی څښتن جل جلاله څخه رحمت وغواړي، ترڅو دهغه زړه پاک شي، او دباطني (پټو) مرضو لپاره باید دوه کاره وکړي. باید دا کارونه ونه ځنډوي او پدې میاشت کې یې وکړي، ځکه چې په حقیقت کې درې ورځې دي: یوه پرون کومه چې تیره شوه دوهمه نن ورځ ده کومه چې دکار کولو ده، دریمه دسبا ورځ کومه چې دامید ورځ ده. او دراتلونکې ورځې هیڅ علم چاته نشته چې ژوندی به پاته شي کنه؟

کومه ورځ چې تیره شي باید نصیحت او عبرت ورڅخه واخیستل شي، ننۍ ورځ باید غنمیت وګڼل شي او راتلونکي ورځ دخطرې ورځ ده چې رابه شي او

کنه؟ همدراز دا درې میاشتې دي: رجب تیر شي او دروژې انتظار کیږي، داهیچاته نده معلومه چې ددې میاشتې (روژې) پورې به ژوندی وي کنه؟ شعبان ددې دوو میاشتو (رجب او روژې) مینځنۍ میاشت ده، پدې کې دلوی خدای جل جلاله عبادت او بندګي غنیمت وګڼه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم حضرت عمر (رض) ته نصیحت وکړ چې پنځه شیان تر پنځو مخکې غنیمت وګڼه تر سپین ږیرتوب مخکې ځواني ، تر مرض مخکې روغتیا ، تر غریبي (مسکینې) مخکې شتمنې ، تر مصروفیت مخکې فراغت او تر مړینې مخکې ژوند. (غنیة الطالبین ۳۵۷ مخ)

برأت او داصحابو کرام کړه وړه (افعال):

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې: دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم قدرمنو ملګرو (اصحابو کرامو) رضی الله عنهم. به چې کله دبرآت میاشت ولیده دقرآن کریم تلاوت به یې ډیر کاوو. مسلمانانو به دخپل مال زکوة هم اداء کاوو ترڅو چې مسکینان ور څخه ګټه واخلي او درمضان المبارک دروژې دنیولو لپاره ورته کومه وسیله جوړه شي. حاکم صحابه وو به بندیان راوغوښتل کوم چې به دحد (سزا) مستحق ؤو پر هغوی به یې حد جاري کړ، او نور به یې خلاص (ازاد) کړل. تجارانو به هم پدې میاشت کې پور (قرض) اداء کاوو. پر نورو به یې چې قرض باندې وو هغه به یې هم په دې میاشت کې ورڅخه وصول کاوو، درمضان دمیاشتې په لیدلو سره به خلګو غسل کاووا وپه اعتکاف کی به کښیناستل. (غنیة الطالبین ۲۵۲ مخ)

غوره انتخاب:

لوی خدای جل جلاله فرمایي: وَرَبُّکَ یَخْلُقُ مَایَشَاءُ * (۲۰ پاره ، ۱۰ رکوع) کوم څه چې الله جل جلاله غواړي هغه پیدا کوي. او کوم شی چې وغواړي هغه غوره کوي. الله جل جلاله په خپلو مخلوقاتو کی څلور شیان غوره کړو او یو یې منتخب کړ. په ټولو ملائکو کی یې څلور غوره کړي: جبرائیل، اسرافیل، میکائیل او عزرائیل علیهم السلام بیا یې پدې څلورو کی جبرائیل علیه السلام منتخب کړ، او په انبیاؤ علیهم السلام کی یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت ابراهیم ، حضرت موسی ، حضرت عیسی علیهم السلام او حضرت محمد صلی الله علیه وسلم غوره کړل او بیایې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم منتخب کړ. په صحابه کرام رضی الله تعالی عنهم کې یې حضرت ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه ، حضرت عمر فاروق رضی الله تعالی عنه ، حضرت عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه او حضرت علي رضی الله تعالی عنه غوره کړل بیایې حضرت ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه منتخب کړ. په مسجدونو کې یې مسجد حرام ، مسجد اقصی ، مسجد مدینه (مسجد نبوي) او مسجد طورسینا غوره کړل بیا یې مسجد حرام منتخب کړ. په ورځو کې یې عیدالفطر (کوچنی اختر)، عیدالضحی (لوی اختر) ، عرفه او عاشوری یې غوره کړي. بیایې په ورځو کې عرفه (دذالحجې لسمه) بهتره کړه. په شپو کې یې دبرأت شپه ، دقدر شپه دجمعې شپه او داختر شپه غوره کړې بیایې دقدر شپه ترټولو بهتره کړه. مکه ، مدینه ، بیت المقدس او مساجد العشار یې غوره کړل او مکه یې بهتره کړه. په غرو کې یې أحد ، سینا ، ولکام اولبنان غوره کړل او دسینا غرېې منتخب کړ. په دریابو کې یې جیحون ، سیحون ، فرات او نیل غوره کړل او فرات یې منتخب کړ.

په میاشتو کې یې رجب ، شعبان ، رمضان او محرم غوره کړې بیایې شعبان ترنورو بهتره کړه. شعبان ته دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم میاشت ویل شوې ده. لکه څنګه چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پر نورو پیغمبرانو فضیلت لري ، همداراز دا میاشت (شعبان) تر نورو میاشتو افضله ده. (غنیة الطالبین ۳۵۵ مخ)

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې: شعبان زما (محمد ﷺ) میاشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ، رجب دخدای جل جلاله میاشت ده او رمضان المبارک زماد أمت میاشت ده. شعبان دګناهو دلیرې کولو میاشت ده او د رمضان میاشت مسلمانان پاکوي (له ګناهو څخه).

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمان دی چې شعبان د رجب او رمضان ترمینځ داسې میاشت ده چې دهغې د بزرګي (برکت) خلګو ته علم نشته. پدې میاشت کی دخلګو اعمال خدای جل جلاله ته وړاندې کیږي، نو ځکه زه خوښوم چې کله زما اعمال خدای جل جلاله ته وړاندي کیږي او زه روژه لرونکی یم.

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې د رجب میاشت پر نورو میاشتو دومره فضیلت لري. لکه دقرآن کریم فضیلت پر نورو کتابو همدا راز دشعبان فضیلت پر نورو میاشتو دومره دی. لکه زما (محمد ﷺ) فضیلت پر نورو انبیاء کرامو علیهم السلام او د رمضان فضیلت پر نورمیاشتو دومره ده لکه دالله جل جلاله فضیلت پر تولو بندګانو. (غنیة الطالبین ۳۵۵ مخ)

دبرأت دشپې فضیلتونه:

له ام المؤمنین حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها روایت دی: چې وایې ماله حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي چې څلور شپې داسې دي چې په ټولو کې دخدای جل جلاله د رحمت دروازې خلاصې وي؛ دلوی اختر شپه، دکوچني اخترشپه، دشعبان مینځنۍ شپه او دعرفې شپه پدې شپه د الله جل جلاله له لورې دخلګو دعمرونو، د رزق او دهغوی دحج په هکله احکام لیکل کیږي. (غنیّة الطالبین ۳۲۲ مخ)

دبرأت شپې ته هم مبارکه شپه وایې چې پر بندګانو رحمت، برکت او دخدای جل جلاله نعمتونه نازلیږي. له حضرت علي رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځخه روایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې دشعبان په مینځنۍ شپه کې د دنیا او آسمانو خلګو ته دالله جل جلاله حکم کیږي، هرمسلمان ته بخښنه کوي. بغیرله مشرک، کینه کونکي صله رحمي قطع کونکي او زانیې ښځې ځخه. (غنية الطالبين ۳۵۹ مخ)

له حضرت انس رضی الله تعالی عنه ځخه روایت دی چې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ځخه پوښتنه وشوه چې په روژو کې کومې روژې ښې (بهترې) دي؟ حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې دشعبان روژې چې د رمضان المبارک دروژو د درناوي لپاره وي حضرت عائشة رضی الله تعالی عنها وایې چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په نژد دشعبان ډیره خوښه ده ځکه چې دا رمضان المبارک ته نژدې ده.

له حضرت عبدالله رضی الله تعالی عنه ځخه وروایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: کوم شخص چې دشعبان دآخیري دوشنبې روژه ونیسي؛ الله جل جلاله دهغه ګناه وربخښي، یائې د دې میاشتې اخېري دوشنبه. داسې نه چې د دې میاشتې اخیري ورځ ځکه چې دعامو خلګو لپاره د رمضان المبارک ځخه یوه یادوې ورځې مخکې روژه نیول منع دی.

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه ځخه روایت دی: چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې د دې میاشتې نوم یې ځکه شعبان کیښود چې پدې کې ډیرې نیکۍ تقسیمیږي، او د رمضان المبارک نوم یې ځکه کیښود چې پدې کې ټول ګناهو نه سوځل کیږي.
(غنية الطالبين . ۳۵۴ مخ)

دبرأت دشپې ځانګړتیاوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرأت دشپې ځانګړتیا داده چې پدې شپه کې له ماښام وروسته دالله جل جلاله تجلیات او توجهات ددنیا آسمان ته راځي (رالوزیږي).
او عام اعلان کیږي چې ایا کوم دبخښني غوښتونکی شته چې زه بخښنه ورته وکړم. ایاکوم دروزې (رزق) غوښتونکی شته چې زه رزق ورکړم ایاکوم مصیبت ځپلی شته چې زه ساتنه ورکړم. ،ایا داسې څوک شته؟
غرض داچې ټوله شپه دلوی خدای جل جلاله درحمت دربار خلاص اود عامي بخښني باران اوري ترڅو چې سپیدې راچوی (صبح صادق) او وروسته دا دربار ترړل کیږي. که څه هم دا دربار ټول کال هره شپه خلاص وي هغه یوازې دشپې تر وروستی برخې پورې خاص دی. ددې شپې فضیلت دادی چې دلوی خدای جل جلاله درحمتونو دربار له لمر لویدو څخه شروع او تر سپیده داغه دوام لري. داهغه شپه ده چې پکی رحمتونه نه تقسیمیږي ، بلکه پوره پوره ونډه ورکول کیږي. لکن افسوس څومره نیکبخت دی هغه څوک چې له دې ونډې څخه برخه من شي..... شاید چې په سلو (۱۰۰٪) کی به یو یادوه هم ویښ نه وي؟
ددې میاشتې له نورو ځانګړتیاوو سره سره یوه ځانګړتیا دا هم ده چې څوک په آینده (راتلونکي) کال کی مړکیږي. پدې شپه کی یې دمرګ نیټه معلومیږي. نو پکار ده چې ددې میاشتې له ځانګړتیا سره سره په ښه عبادت مشغول شي ترڅو یې دژوند پریکړه (فیصله) په داسې وخت کې وشي چې په عبادت کی بوخت (مشغول) وي.
حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها له نبي کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې ته په شعبان کی ډیرې روژې نیسې. ددې وجه څه ده؟
حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ورته په ځواب کی وویل چې: پدې میاشت کی لوی خدای جل جلاله دهغه چا نومونه لیکي چې په راتلونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال کی مړ کیږي ، زه غواړم چې زما دمرګ لیکنه په داسې حالت کی وشي چې زه روژه لرونکی یم. له دي څخه اشارهٔ معلومیږي چې دچادمرګ فیصله پداسې وخت کی وشي چې هغه په عبادت کی بوخت (مشغول) وي. له الله جل جلاله څخه ډیر امیده چې ددې مرګ به هم دعبادت په حالت کی وي او انشاء الله خاتمه به یې هم په خیر او برکت وي. (فضائل الایام والشهور ۱۰۴مخ)

دامتحان (ازموینې) نیته

عن اسامه بن زید رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم شُعْبَانُ شَهْرِيْ وَ رَمَضَانُ شَهْرُالله.

ژباړه :له حضرت اسامه بن زید څخه روایت دی: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: شعبان زما او رمضان المبارک دالله جل جلاله میاشت ده.

تشریح : شعبان ته محمد صلی الله علیه وسلم خپله میاشت ویلې ، او خپل لورې ته دي منسوبه کړی له دې څخه وروسته دشعبان دمیاشتې دنورو فضائلو بیان ته اړتیانشته ځکه چې کومه میاشت دمحمد صلی الله علیه وسلم وي دهغې برترې او بهترې څرګنده ده . ددې میاشتې یوه ځانګړتیا داده چې پکی دبندګانو دټول کال عملونه (کړنې) دخدای جل جلاله حضورته وړاندې کیږي . لکه څنګه چې دمحمد صلی الله علیه وسلم قول دی چې دشعبان میاشت کومه چې درمضان او رجب مېنځنی میاشت ده ورڅخه غافل دي خو په هغې کی دټولو بندګانو اعمال دخدای جل جلاله حضورته وړاندي کیږي ، ځکه زه دا خوښووم چې پداسې حالت کی چې اعمال خدای جل جلاله ته وړاندې شي چې زه روژه لرونکی یم.

(رواه البیهقی فی شعب الایمان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ په عامو مدرسو، ښوونځیو او ټولو تعلیمي ادارو کې وینوچې زده کونکې په ټول کال کې چې زړه یې غواړي هغسې ګرزي. خوچې کله دکال په اخیره کې دټول کال دتعلیمي امتحان (ازموینې) وخت رانژدې شي ،له ټولو څخه بې استعداده ، بې شوقه او بې محنته (کوښښه) طالب العلم هم دټولو کتابونو په تکرار او زده کړه بوخت وي. غرض داچې دانسانې فطرت تقاضأ ده چې کله دکوم کار دنتیجې (پایلې) وخت راشي ټوله توجه یې همدې لورته وي. همدا راز اعمال دي ، دادنیا دانسانانو دهمیشنې ژوند ځای ندی انسانان به یکې دتل لپاره نه وي ، دالکه یو هوټل یاسرای دیوې ،دوو یاڅو ورځو دمسافرانه ژوند لپاره ده.

د « **الدنیا مزرعة الاخرة** » مشهوره مقوله خوبه تاسو هم اوریدلي وي ، ددې مطلب همدادی چې الله جل جلاله انسان دڅو ورځو دامتحان لپاره دې دنیاته رالیږلی دی ، چې وګوري چې څنګه عملونه کوي ، خپل عاقبت سموي ، که یې خرابوي. داسې هم نه ده چې الله جل جلاله انسان دې دنیاته هسې رالیږلی دی ، بلکه هرکال دتېر وخت عملونه کتل کېږي. او دراتلونکي کال لپاره نوی ترتیب نیول کېږي. دبرأت میاشت دامتحان میاشت ده ، پدې کې دټول کال عملونه خدای جل جلاله ته وړاندې کېږي او دراتلونکې کال حکمونه صادرېږي. په تېرشوي حدیث کې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خپل اُمت ته ددې نکتې (باریکۍ) لارښوونه وکړه چې دا میاشت دتېرو اعمالو دنتیجې میاشت ده ، نوپه ځانګړې دول باید نېک (ښه) اعمال وشي ، لکه څنګه چې دنورو ازمینو (امتحانو) لپاره هلې ځلې کېږي باید پدې امتحان کې هم بشپړ کوښښ وشي ترڅو مخکې غلطۍ پوره شي او دکامیابۍ لورته دې مخ شي ، داسې نه چې یوازې محمد صلی الله علیه وسلم قول کړی ، بلکه خپله یې عبادت هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي اويو عملي تصوير يې زمونږ مخ ته ايښئ. له ګڼ شمير احاديثو څخه معلومېږي چې محمد صلى الله عليه وسلم په کومه اندازه په شعبان کې ډيرې روژې نيولې دي له رمضان څخه سوا داخصوصيت بلې مياشتې ته نه ؤ حاصل. له ځينو روايتو څخه معلومېږي چې محمد صلى الله عليه وسلم به ټوله شعبان روژې نيولي کله به چې روژه راغله هغه به يې هم پيل کړه.

ددې لپاره چې امت يې کمزوری اوله رمضان المبارک څخه بې برخې نشي ددې اجازه ورکړل شوه چې دشعبان په لومړۍ نيمايې کې روژې ونيسي او په نصف اخرکې استراحت وکړي چې دروژې (رمضان المبارک) لپاره تکړه (زورور)شي. دبشپړ شعبان دروژې دممانعت وجه ضعف ده چې د رمضان په روژو کې کوتاهي ونکړي، ځکه که څوک زورور او تندرست وي ددې وس (طاقت) ولـــري چې دوې مياشتې پيوست روژې پرې کوم اثرنکوي اوصحت ته يې کوم زيان نه رسېږي. نو ورته رواه (جائز) ده چې دشعبان او رمضان مياشتې مسلسلې روژې ونيسي. دمحمد صلى الله عليه وسلم دقول او فعل ترمينځ تعارض نشته قول يې دامت لپاره او عمل يې دځان لپاره. (فضائل ايام والشهور ۱۰۳مخ)

دبرأت شپه څه ده؟

داسلام دمقدسې عقېدې (توحيد) له مخې دزمانې هره لحظه ،ساعت، دقيقه شپه او ورځ هره شيبه مبارکه او غوره ده په کومه لحظه کې دبې کاره او شر تصور داسلام خلاف کار دی، حضرت محمد صلى الله عليه وسلم دحديث قدسي په واسطه ددې حقيقت انکشاف (څرګندونه) کړی ده چې دزمانې هرې لحظې ته ناخوښ اوبد ويل منع دی، ځکه چې زمانه په حقيت کې دالله جل جلالـه دشان نـوم، او الله جل جلالـه دبرکـت، نيکبختی، سعادت فضيلت او بهتری په وجه دکومې مياشتې پر بلې مياشتې دځينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځو پر نورو ورځو . یا شپو پر نورو شپو ، آن دځینو ساعتونو پر نورو فوقیت او بهتري حاصله ده. او ددې قسم فوقیت او فضیلت دقرآن او حدیث په ذریعه ثابت دی. دکوم چې فضیلت بهتري او خواصي په قرآن کریم کې بیان شوی او په نبوي احادیثو کې هم بیان شوی دی داسې دي:

دمعراج شپه ، دبرأت شپه ، دقدر شپه او داخترونو شپې قرآن کریم دبرأت شپې ته (لیلة المبارکه) ویلې کومې ته چې حدیث شریف لیلة البرأت ویلې ده. او زمونږ په اصطلاح کې دبرأت په شپه مشهوره ده. دبرأت معنی په عربي ژبه کې دخلاصون او نجات ده. او دا داسې شپه ده چې الله جل جلاله دزیات شمیر انسانانو ګناهونه بخښي او دجهنم (دوزخ) له عذاب څخه یې خلاصوي. ځکه یې ددې شپې نوم لیلة البرأت (دبرأت شپه) کېښود .

بله دا چې پدې شپه کې دانسان دژوند او دهغه داړتیاؤ دیوه کال لپاره فیصله کېږي. او دا مبارکه شپه دشعبان دمیاشتې پنځلسمه شپه ده کومه چې دخوارلسم تاریخ له ماښامه شروع کېږي بیا تر صبح صادقه پورې.

ددې شپې شرعي حیثیت دومره دی چې دبرأت شپه یوه سپېڅلې (مقدسه) شپه ده. پدې شپه کې به نبي کریم صلی الله علیه وسلم له عادت څخه زیات عبادت کاؤ . او دمړیو دمغفرت ددعاؤ لپاره به هدیرو ته تلې ، په دوهمه ورځ به یې روژې نیولې . دادبرأت دشپې دلمانځنې اصل طریقه ده چې پدې شپه کې تر ټولو زیات عبادت وکړي دخپلو ګناهونو دبخښنې دعاوې وکړي او هدیرې ته ولاړ شي دسنت طریقې مطابق دخپلو پلرونو ، نیکونو ، دوستانو ، قریبانو او عامو مسلمانانو دنارینه او زنانه لپاره دبخښنې دعاوې وکړي او په راتلونکې ورځ روژه ونیسي. (محمد رفعت "قاسمي")

دجبرائیل علیه السلام راتګ :

(c) ketabton.com: The Digital Library

له حضرت ابو هريرة رضى الله تعالى عنه څخه روايت دى چې نبي كريم صلى الله عليه وسلم وفرمايل: چې د شعبان په مينځنۍ شپه كې حضرت جبرائيل عليه السلام ماته راغلى او ويې ويل: اى محمد صلى الله عليه وسلم! خپل سر د آسمان لورته پورته كړه، ماهم سر پورته كړ آسمان ته مې وكتل. د جنت ټولې دروازې خلاصې وې په لمړنۍ دروازه كې يوه ملكه ولاړه وه ناري يې وهلې چې كوم شخص پدې شپه كې ركوع (لمونځ) كوي هغه ته دې زيرى وي په دوهمه دروازه كې يوې ملكې نارې وهلې چې څوک پدې شپه كې سجده كوي هغه ته دې زيرى وي.

په دريمه دروازه كې يوې ملكې ناري وهلې چې كوم شخص پدې شپه كې دعا كوي هغه ته دې زيرى وي په څلورمه دروازه كې يوې ملكې ويل چې پدې شپه كې څوک ذكر كوي هغه ته دې زيرى وي. په پنځمه دروازه كې يوې ملكې ويل چې څوک پدې شپه كې د خداى جل جلاله له ويرې ژاړي هغه ته دې زيرى وي. په شپږمه دروازه كې ملكې ويل چې پدې شپه كې ټولو مسلمانانو ته زيرى دى. په اومه دروازه كې ملكې ويل چې كه څوک څه غواړي (غوښتنه به يې پوره شي) په اتمه دروازه كې ملكې ويل كه څوک د مغفرت (بخښنې) سوال كوي، سوال به يې قبول شي.

حضرت محمد صلى الله عليه وسلم فرمايي: له جبرائيل عليه السلام څخه مې پوښتنه وكړه چې دا دروازې به تركومه خلاصې وي؟ ځواب يې راكړ چې د شپې له لمړنۍ برياتر سپيده داغ (صبح صادق) پورې، بيا يې وفرمايل: اى محمد صلى الله عليه وسلم! پدې (د برأت پنځلسمه) شپه كې الله جل جلاله د دوزخ له اوره دومره خلک خلاصوي څومره چې د بنې كلب د بوزو ويښتان دي. (غنية الطالبين ۳۲۲ مخ)

په عربو كې د هرې قبيلې ډيرې بوزې وې خو د كلب قبيلې ډيرې زياتې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ټولو بوزو پرصورت (بدن) باندې چې څومره ویښتان دي له دې څخه زیات شمیر مسلمانان د دوزخ له اوره څخه خلاصیږي. (له دې مثال څخه هدف ډیر والی دی چې دیوې بوزې څومره ویښتان وي او د داسې بې حسابه بوزو به څومره ویښتان وي چې له دې څخه هم زیاتو کسانو ته لوی خدای جل جلاله مغفرت کوي. (محمد رفعت «قاسمي» غفرله الباري)

دبرأت شپه ولې مبارکه (سپېځلې) ده ؟

کومه شپه چې راتلونکې ده (د شعبان پنځلسمه) ددې په هکله ډیر فضیلتونه راغلي دي. نو ځکه ورته مبارکه شپه ویل صحیح ده، که څه هم په احادیثو کی د مبارک لفظ ندی راغلی لکن په قرآن کریم کی راغلی دی. که څه هم دا تفسیر متحمل دی خودې شپې ته د مبارکې لقب ورکول کوم تاوان نه لري ځکه چې برکت په حقیقت کی کثرت نفع (ډیري فائدې) ته وایي. نو چې د کوم شي ډیره فائده ثابته وي نو مبارک ورته ویل صحیح دی. کوم فضیلتونه چې په احادیثو کی ددې شپې راغلي دي زیاته نفع (فائده) ور څخه ضرور ثابته ده نو مبارکه ورته ویل صحیح ده. ګواکه د مبارک لفظ ندی راغلی، لکن په قرآن کریم کی آیة دی:

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ٣ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

ژباړه :- مونږ دا قرآن په یوه برکتناکه شپه کی نازل کړی، بېشکه چې مونږ بیرونکې یو. پدې شپه کی د هر امر حکیم (د حکمت کار) فیصله کیږي.

یعني دا هم یو برکت دی چې پکی د ټولو کارونو فیصله کیږي. په ټولو امورو کی ټول شیان داخل دي یو ازې لمونځ او روژه نده. بلکه د دنیا کارونه هم پکی شامل دي. د مثال په توګه دیوه کښت به د ومره حاصلات کیږي، جنګ به کیږي، بریځ (فتح) یا ماتې به کیږي. دونه او به به وار وي، د مرګ، ژوند، کوزدې، واده (نکاح) او د نورو شیانو فیصله او انتظام به

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي. داټول شیان په برکت کی داخل دي ځکه دایو ډول برکت دی او دوهم ډول برکت دیني دی چې په احادیثو کی ذکر ده.
کله چې دشعبان دمیاشتي پنځلسمه شپه شي او ماښام الله جل جلاله ددنیا آسمان راکښته شي ،داد دي شپې دخصوصیت وجه ده. ځکه چې هره شپه له نیمې شپې وروسته لوی خدای جل جلاله ددنیا آسمان ته تشریف راوړي اوپر بندګانو درحمت نظر کوي. یعني په نوروشپو کی له نیمائې وروسته او په دې شپه کي له ماښامه څخه دخداي جل جلاله درحمت نزول کیږي ، داهم یوه د برکت وجه ده ددې شپې قدر به هغه څوک کوي ، چې له الله جل جلاله سره ئي بې پایه مینه وي ځکه چې ددې شپې هره لمحه غنیمت ده او هر حبیب دخپل محبوب توجه ډیره قدرمنه ګڼي . خودبرات او قدرپه شپه دادیدار (توجه) ټوله شپه وي. (التبلیغ ۲۲مخ ۸ټوک حضرت مولانا تهانوي صاحب

دبرات په شپه کي دخداي جل جلاله نظام

حضرت عکرمه رضی الله عنه له ابن عباس رضی الله عنه څخه ددې ایت تفسیر داسې نقلوي: چې په دې ایت کي چې دکومې شپې ذکرشوی هغه دشعبان مینځنۍ شپه ده په دې شپه کي هر مهم کار (امرحکیم) جلاکیږي ، په دې شپه کي الله جل جلاله دکارونو تدبیر کوي ، مړه کیدونکي خلګ له ژوندو څخه جلاکوي . کوم خلګ چې په راتلونکي کال کی مري په دې شپه کي دهغوي نومونه جلاکیږي . ګواکي دهغوي فهرست په دې شپه برابریږي ، دکومو خلګو چې دبیت الله شریفي سفر(حج) په نصیب وي دهغوي نومونه جلالیکل کیږي ، او کوم زیادت او کمبود پکي نوي ، دحکیم ابن کیسان رحمة الله علیه ویناده چې دشعبان په مینځني شپه کی الله تعالی پر مخلوق باندي نظرکوي ، او څنګه چې لوی خدای جل جلاله داخلګ پاک کړي تر راتلونکي کاله به داسې پاک (معصوم) وي ، له عطاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

بن یسار رحمة الله علیه څخه روایت دي چې دشعبان په مینځنۍ شپه کې دخلګو دټول کال اعمال الله جل جلاله ته وړاندې کیږي ، چې یو څوک په سفر ځي یانکاح کوي ، خو الله جلاجلاله دهغوي نومونه دژوندو له فهرست څخه راباسي ، یعني دبنده چې څنګه اراده وي خو الله جل جلاله ورته مرګ لیکلی وي ، (غنیة الطالبین ۳۲۱مخ

دملائکواخترونه

لکه څنګه چې په ځمکه کښې پرمسلمانانو دوه اختره دي همدا رنګه په اسمان کښې پرملائکو هم دوه اختره دي دمسلمانانو اخترونو کچنی اختر (دشوال اول تاریخ) او لوی اختر (دذي الحجي لسم) ورځې دي ، اودملائکو اخترونه دبرات اوقدر شپې دي.

دملایکو اخترونو څکه دشپې دي چې هغوی ویدیږی نه اودمسلمانو اخترونه ځکه دوځې شول چې هغوی ویدیږی. (غنیة الطالبین) ص ۳۲۳ ۳۲

دمرګ اوژوند پریکړه

له حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها څخه روایت دي: چې حضرت محمدصلی الله علیه وسلم له ماڅخه پوښتنه وکړه: ایا ته خبره یې چې په دې شپه (دشعبان پنځلسمه) کښې څه کیږی ؟ما ورته وویل یا دالله تعالی رسوله !زه نه یم خبره ، ته راته ووایه چې څه کیږی ؟ حضرت محمدصلی الله علیه وسلم وویل : چې دانسانانو هرهغه څوک چې په راتلونکی کال کښې پیداکیږی دهغه دپیدائښت نیټه معلومیږی ، اوکوم څوک چې په اینده کال کښې مري په دې شپه کښې یې دمرګ نیټه لیکل کیږی اوپه دې شپه کښې دخلګو عملونه پورته (خدای جل جلاله ته) ځیږی اودبندګانو روزې (رزق) کښته راځی (معلومیږی) حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها وایې : چې ماپوښتنه وکړه ای دخدای جل جلاله رسوله ! آیا کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخص بغیر دخدای تعالی له رحمت نه جنت ته نشی داخلیدلای هغه صلی الله علیه وسلم راته وویل: هو هیڅوک هم بې د خدای له رحمت څخه جنت ته نشی تللای نبی کریم صلی الله علیه وسلم داالفاظ دری واره مکرر کړل مابیا وویل چی ته هم بیله اجازی دخدای تعالی نشی جنت تلای؟ ده په خپل تندی مبارک لاس کښېښود وي ویل: هو زه هم دخدای جل جلاله له رحمت څخه بغیر جنت ته نشم تللای داالفاظ هم هغه درې واره تکرار کړل .

تشریح : په دنیا کښی چی څومره انسانان پیدا کیږی یا مره کیږی ډیر مخکې لا دهغوئ دپیدائښت او مرګ په اړه فیصلې په لوح محفوظ کښی درج (ثبت) دي لیکن هرکال دبرات دمیاشتې په پنځلسمه شپه کښی دوخت تعین کیږی چی څوک په دې کال کښی مري اوڅوک پیداکیږی (دعملونو دختلو) مطلب دادی چی په دي کال کښی چی بنده کوم اعمال کوی نیک یا بد په دې شپه کښی لیکل کیږی لکه څنګه چی په حدیث شریف کښی راغلی دي چی په دې شپه کښی مرګ اوژوند لیکل کیږی اودکوم چاچی دحج نصیب وي هغه هم لیکل کیږی .لکه چی حضرت عائشې رضی الله عنها واوریدل چی کوم عملونه چی په راتلونکی کال کښی بې بندګان کوئ نیکل کیږی دا پوه شوه چی جنت ته دخول هم محض (خاص) داالله جل جلاله تر مهربانی تعلق لری .لکه څنګه چی غواړی په خپل فضل اوکرم سره یې جنت ته داخله وي ، اوکه یې خوښه شوه نه یې داخلوی .دنبی کریم صلی الله علیه وسلم قیمتی وینا ددې ایت کریم سره خلاف نه ده (وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) یعنی داجنت هغه ده چی تاسوته دهغه څه(ددنیا داعمالو) په بدل کی درکړل شوی دي چی تاسو به هغه کارسرته رساوو . (پاره ۸، رکوع ۱۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې ښه (نیک) اعمال دجنت دداخلیدو ظاهري سبب دي ،لکن حقیقی سبب دالله جل جلاله فضل ، کرم اومهربانی ده ، نه نیک اعمال) ، بیا هم نیک اعمال دلوی خدای جل جلاله فضل اوکرم دي که له چاسره دلوی خدای جل جلاله مرسته نه وي نوهغه به څنګه نیک اعمال وکړی ؟نیک اوصالح اعمال بنده هغه وخت کوی چې دالله تعالی فضل اوکرم دهغه رهنمائی وکړی له دې ټولو شواهدو سره سره بیا هم ویلی شو چې جنت ته تګ یوازې دالله تعالی پر مهربانی باندی موقوف دي بعض علما وايي چې جنت ته دخول محض دالله تعالیدرحمت نتیجه (پایله) ده اوپه جنت کښی مختلفې درجې داعمالو پر ډیروالي اوکم والي پورې تعلق لری .یعنی وجنت ته داخلیدل خو دالله تعالی رحمت موقوف دي ، اواختلاف دمرتبو بیا تراعمالو تعلق لري (داعمالو مطابق درجې دي)

(مظاهر حق جدید ص۲۰۰ ج۲)

په کال کی دمنظوری شپه

نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایی چې هر بنی آدم (انسان) چې په آینده کال کښی پیداکیږی ، پدي میاشت کښی دهغه نوم نیته لیکل کیږی اودبنی آدم هرشخص چې په آینده کال کښی مړ کیږې په دي شپه کښی بې نوم اونیته لیکل کیږی ، دانسانانو اعمال پورته خیژی (خدای تعالی ته وړاندی کیږی) اودهغو بې چې څومره روزي په نصیب وي هغه راکښته کیږی (لیکل کیږی) .

تشریح : ددنیا دټولو حکومتونو دستور دي چې دخپلو وسائلو اوپالیسو مطابق یوکال مخکی داخراجاتو اوصادراتو لست جوړوي په دي کښی دپارلیمان (ولسي جرګه) او وزیرانو په میاشتو ناستي اومجلسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(شورى) وي .دالست یې دحکومتي کارونو لپاره رهنما هم وي له دینه داهم معلومیږي چې په راتلونکی کال کښې څونه اندازه ترقي کیږي.
همدا راز دشعبان دڅلورلسم او پنځلسم تاریخ په مینځ کښې لوی خدای جل جلاله هر کال دخپل لوی او پراخ حکومت لست برابر وي چې دالست دانسانانو دژوند پر هر اړخ محیط وي .په دي شپه کښې ددې فیصله هم کیږي چې څونه خلګ به دنیا ته راځي او څونه به له راتګ نه وروسته له خپل عمل سره ځي ، او څومره خرڅ به کیږي او له چانه به څومره بیرته اخیستل کیږي .دشعبان په پنځلسمه شپه دلوی خداي جل جلاله له حکم سره برابر له هغه څه نه چې په اوله ورځ یې فیصله شوی . دیوه کال داعمالو (لست) به دخدای تعالی امین مخلوق اومقربو ملائیکو جبرئیل، میکائیل ، اسرائیل اوعزرائیل علیهم السلام ته حواله کیږي په دې دنیا کی به هغه څه کیږي څنګه چې ملائکو ته سپارل شوی دي.

دغوښتنې دوړاندې کولو وخت

تاسو به لېدلی یا اوریدلي وي کله چې دیوه مملکت کلني حساب دورځې دټول ملک په اړوند دمختلفو شعبو دمطالبو عارضې حکومت ته وړاندې کیږي ، اودخپلو ضروریاتو دپوره کولو لپاره حاضریږي، همدا شان کله چې لوی خدای تعالی دخپلو بندګانو دژوند په اړه یوه لائحه ترتیبوي نوټول بندګان باید دلوی خدای جل جلاله په حضور کښې حاضر شي ترڅو هریو ورته دخپل حاجت وړاندیز وکړي لکه څنګه چې حکومتونه دخپلو عامو مطالبو ملحوظ وي اوبیا دهغوی دضرورت مطابق لست جوړوي ترڅو یې مشکلات په بشپړه توګه ختم شي . همدا شان لوی خدای تعالی دخپلو بندګانو دوعاوې اوري اوبیا دهغوی ددعاوو مطابق خپل رحمت ورباندی کوي څکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي.

وعن علی رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا کانت لیلة النصف من شعبان فقوموا لیلها وصوموا یومها فان الله تعالی ینزل فیها بغروب الشمس الی السماء الدنیا فیقول الا من مستغفر فاغفرله الا مسترزق فارزقه الا مبتلی فاعافیه الا کذا حتی یطلع الفجر

(الترغیب-۳۲ مخ ۲ټوک. تفسیر روح المعاني ۱۰۲ مخ ۱ټوک)

ترجمه: له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دي: کله چې دشعبان پنځلسمه شپه شی تاسو باید عبادت وکړی او په راتلونکی ورځې یې روژه ونیسئ ځکه چې لوی خدای جل جلاله له لمرلیدو وروسته ددنیا آسمان ته راکوزیږي اوالله تعالی وایي چې آیا کوم دبخښنې غوښتونکی شته چې زه بخښنه ورته وکړم آیا کوم درزق غوښتونکي شته چې زه رزق ورکړم. او آیا کوم دمصیبت زده شته چې زه یې مشکلات ورته حل کړم. اوداسی نور......... اوداوازونه ترصبح صادق پورې وي.

دغوښتنې مضمون

له دوعا څخه علاوه دشعبان په پنځلسمه شپه کښې دعبادت اوپه راتلونکي ورځ کښې دروژې نیولو هدایت شوی دي موږ چې کله حکومت ته عارضه وړاندې کوو نو په الفاظو. جملو اومضمون کښې دعاجزۍ اظهار کوو. نو بیا کله چې موږ دخدای تعالی دربار ته ددعاو وړاندیز کوو چې الله تعالی دټولې دنیا دپاچاهانو پاچا اومالک حقیقی دي نو لازمه چې ورته په هرحالت کښې عجز او زاري اختیار کړو اودخپلې کمترۍ او دلوی خدای جل جلاله دلویې اظهار وکړو اوپه عاجزۍ سره عارضه ورته وړاندې کړو زموږ داعجز او زارۍ دټولې شپې پرعبادت دلالت کوی. اوله احادیثو څخه ثابته ده کله چې بنده په عجز او زاریو دلوی خدای تعالی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضور کښې لاس په دوعا شي دلوی خدای جل جلاله رحمت په جوش راځي اودبنده دادوعا انشاء الله قبلیږي.ای مسلمانانو ! اوس لاهم وخت شته چې څه خطاګانې درنه شوي باید داسې نیک اعمال وکړو چې دهغې کفاره شي ، اوچې کوم وخت راتلونکی وي دلوی خدای جل جلاله د رحمتونو لمن وغوړوي دشعبان مبارکې شپې چې تیر شوی اوپه هغې کښې چې موکوم ناوړه رسمونه کړي وي لکه اورلګول یا داسې نور دهغې په وجه مه مایوسه کیږی (راشی دلوی خدای جل جلاله دربارته ! په دې شپه کښې دلوی خدای جل جلاله دربار ته رجوع وکړئ ، غمجن کیږی مه . له پښیمانۍ سره راشئ دلوی خدای جل جلاله په دربار کې اوښکې وبهوئ ، تاسو وګورئ چې خدای جل جلاله له تاسونه راضی دي ، نورهم دهغه درحمت انتظار وکړئ نن یوازې او یوازې دخدای تعالی درحمت ضرورت دي دلوی خدای تعالی لورته رجوع وکړئ که چېرې یو قدم دخدای تعالی په لار کښې واخلئ ، دخدای تعالی له لورې به لس واره پرتاسو دخدای تعالی رحمت وشی .همدا شان پدې مبارکه شپه کښې چې چېرې دخدای تعالی په حضور کښې دوعا کوی نو باید وتولو دوستانو ، قریبانو ،ملګرو ، اولیاء کرام اودعامو مسلمانانو لپاره هم دمغفرت دوعاوي وکړئ دخپلو اولادو لپاره هم دوعا وي وکړئ . که چېرې ممکنه وي هدیرې (مړستون) ته لاړشئ دقبرونو زیارت پرسنت طریقه وکړئ اودپنځلس تاریخ روژه هم ونیسئ .اوکه چېرې دا ممکن نه وي لږ ترلږه خپل ځان او اولاد له ګناهونو ، خرافاتونه وژغورئ لکه څنګه چې الله تعالی وایې:

(یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَکُمْ وَأَهْلِیکُمْ نَارًا (/ التحریم /پاره/ ۲۸)

ای دایمان خاوندانو !خپل ځانونه او اولاد له اوره څخه وساتئ

(ترجمه: شیخ الهند ص ۷۴۳ مولانا محمد رفعت قاسمی).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقدر دشپې دپټوالي حکمت

دبرات دشپې په ښکاره والی اودقدر دشپې په پټوالی کښې دالله تعالی حکمت دادي چې دقدر شپه دلوی خدای تعالی درحمت دنازلیدو . دګناهونو دبخښنې اوله دوزخ څخه دخلاصیدو شپه ده لوی خدای جل جلاله څکه داشپه پټه کړي ده ترڅو چې خلک یوازې ددې شپې پرعبادت بسنه (اکتفا) ونکړي ، اونور عبادت پرې نږدي.

دبرات دشپې دښکاره والي حکمت

دبرات شپه (دشعبان دمیاشتې پنځلسمه شپه) لوي خدای جل جلاله داشپه ښکاره کړي ده څکه چې داشپه دقضاوت اوحکم . دغضب اورضامندی ،دقبلیدو اوریدو ، دنن دیوالی اولېریوالی ، دنیکمرغی اوبدبختی ، دکرامت اوپرهیزګاري شپه ده په دي شپه کښې ځینی نیکمرغه اوځینی بې رتل کیږی څوک دښو کارونو په وسیله سو بمن(کامیاب) کیږی ځینی بیا دبدو کارو په بدله سره خوار او ذلیل کیږی. څوک دبرکت اوکرامت خاوند کیږی ، ځینی نور بیا له دینه بې برخې کیږی چاته دنیکو عملونو ثواب ورکول کیږی اوځینو ته بیا زجر ورکول کیږی ډیرخلک په ښارونو کښې په کار اووظیفه مشغول وي خودخدای تعالی په نزد بې دکفن تیاری کیږی . دځینو بیا دقبر تیاری کیږی ، خوهغوی ددنیا په خوښیو بوخت وي ځینی بیا په تکبر ، خندا اوساتیری بوخت وي ، لکن دهلاکت وخت بې نژدې وي په ډیرو دنګو ماڼیو ښکلا ختمه وي ، خوژر ده چې مالک بې پناه اوخوړو ته لاړ شي ځینی بیا دثواب په تمه وي . لیکن پر دوئ عذاب نازلیږی .ځینی بیا دښه زیری (بشارت) په امید وي لکن دوئ ته تاوان رسیږی ډیر بیا دجنت په تمه وي خو دوئ ته دوږخ ورنصیب کیږی .څوک بیا د یوځای والی په تمه وي ، لکن دهغوی بیلتون په برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیږي ځینې نور بیا د پادچاهی دورکیدلو په امید وي ، خودهغوی تباهي په برخه وي (غنیة الطالبین ص ۳۶۳)

دوینوالی څوارلس شپې

دټولو علماؤ کرامو پدي اتفاق دي چې دکال په دغو څوارلسو شپو کښې وینتوب اوعبادت پکار ده

(۱) دمحرم دمیاشتي لمړی شپه

(۲) دعا شوری شپه

(۳) درجب دمیاشتي لمړی شپه

(۴) درجب مینځنی شپه

(۵) درجب اوویشتمه شپه

(۶) دشعبان(برات) مینځنی شپه

(۷) دعرفې شپه

(۸) دکوچني اختر شپه

(۹) دلوی اختر شپه

(۱۰) دروژې دمیاشتي لمړی

(۱۱) یوولسمه

(۱۲)دولسمه

(۱۳) دیارلسمه

(۱۴) اودروژې داخیری لسوتاق شپې یوویشتمه ، درویشتمه ، پنځه ویشتمه ، اوویشتمه ، اونه ویشتمه شپه.

همدا راز دعلماء کرامو پر دي هم اتفاق دي چې په دغو اوولسو ورځو کښې عبادت کول هم باعث دډیر ثواب دي ، دعرفې ورځ ، عاشوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

(دمحرم دمیاشتې لسمه) ورځ ، دبرات دمیاشتې مینځنی ورځ ، دجمعې ورځ ، ددواړو اخترو ورځې ، دذالحجې لس معلومې ورځې اودتشریق ورځې (دذالحجی یوولسم ، دوولسم اودیارلسم تاریخ)
په دې ټولو ورځو کښې دجمعې ورځ او دروژې دمیاشتې دټولو ورځو په هکله ډیر ټینګار شوی دی.

نوټ : درجب دمیاشتې په لمړۍ ورځ پورته شئ عبادت وکړئ اوپه ورځ یې روژه ونیسئ ددواړو اخترونو په شپو عبادت و کړئ . لکن په ورځوکښې یې روژه مه نیسئ دبرات (شعبان) په مینځنی اودعاشوری په شپو کښې عبادت وکړئ اوپه ورځو کښې یې روژه ونیسئ. (غنیة الطالبین ص ۳۴۱)
حضرت ذوالنون مصری رحمة الله علیه وایې چې درجب میاشت دبدیو دختمیدو لپاره اودبرات (شعبان) میاشت دعبادت کولو لپاره ده لکه څنګه چې دروژې میاشت دکرامتونو دلیدلو لپاره ده په رشتیا چې کوم شخص بد اعمال نه پریږدي . دلوی خدای تعالی بندګي اواطاعت ته غاړه نه ایږدي اودلوی ښښتن کرامتونه ته منتظر نه وي همدا شخص له دعبث کارونوله کوونکو څخه ده همداراز دذوالنون مصری رحمه الله وینا ده چې درجب میاشت دکښت کرلو میاشت ده یعنی په رجب کښې کښت کرل کیږی په شعبان کښې اوبیږی اوپه روژه کښې یې حاصلات اخیستل کیږی ،ظاهره ده چې حاصل اخیستونکی هغه څه ریبي کوم چې یې کرلي وي همداراز څوک چې څه کوي دهغه بدله به ورکول کیږی کوم څوک چې خپل کښت ضائع کوی دریبلو په وخت کښې به له پښیمانتیا سره مخامخ کیږی . ددې پایله (نتیجه) ضرور بده وي. (غنیة الطالبین ص ۳۳۹).

هره شپه دلیلة القدر (دقدر شپه) ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېرې ليلة القدر دلغوي معنی په لحاظ مراد شي : نو هره شپه ليلة القدر او دقدر وړده . ځکه چې هره ورځ نعمت او هره شپه دولت (شتمني) ده .په حديث شريف کښې راغلي دي چې هره ورځ دنيمې شپې نه وروسته الله جل جلاله ددنيا (اول) اسمان ته تشريف راوړي او دبندګانو ولور ته متوجه کېږې او دنيازموږ کور دي او ځمکه موفرش ده ګواکه لمړی اسمان ددنيا بام دي او دخونې بام دخونې جزوي لکه چې الله تعالی زموږ کور ته تشريف راوړي او دانيکمرغی موپه برخه کېږې چې دپاچاهانو (شهنشاه) هره ورځ زموږ کور (ددنيا اسمان) ته تشريف راوړي .موږ ته متوجه کېږې اودنيکيوژمنه (وعده) راسره کوي .دخدای تعالی يوې بلی مهربانی ته خير شئ : که چېرې موږ دکوم ملګری دروازې ته ورشو خصوصا ديومريد (شاګرد) کورته ورشو ، خودهمدې کور خلګ له موږ سره خبري ونکړی بنکاره خبره ده چې موږ به مايوسه کېږو که مايوسه هم نه شو دومره ګيله خو به ضرور وکړو چې موږ کورته درغلو خو تاسو راسره خبرې و نه کړي.

که چېرې دکور خلګ ويده وي ، نو وبه وايو چې د اځنګه خوب دي چې زموږ دورتګ يې کوم تصور ونکړ (مطلب داچې څومره تعلق زياتيږی هغومره ګيله زياتيږي) اوکه چېرې دخطه په واسطه سره لمړی خبر ورکړل شی چې په نيمه شپه کښې زه درځم پدي صورت کښی خو دي مريدانو ته دخوب اجازه هم نشته .او اوس دلوی خدای جل جلاله معامله وګورئ له دې سره سره چې دهغه الله جل جلاله حقوق واقعي اويقيني دي ليکن دخپل راتګ له خبر نه وروسته راځي اوموږ ويده وينی خوبيا هم نه ناراضه کېږی اووايې چې دي بنده يومستحب کار پرې ايښی دي او الله تعالی موږ ته دبې همتی لقب نه راکوی سبحان الله څومره دمهربانی خاوند دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحضرت مولانا اشرف علی تهانوی دبیان خلاصه داده: که چیري موږ دکوم ملګري یامرید کورته ورشو او هغه له موږ سره خبري ونه کړي موږ به څومره خوابدي او په غصه شو .خوالله تعالی زموږ کور (ددنیا اسمان) ته تشریف راوړي اوموږ په خوب ویده وینی بیاهم هغه الله تعالی له موږ څخه نه ناراضه کیږي ددې مهرباني تقاضا خو داده چې موږ هرڅه کولاي ددي لپاره چې الله رب العزة هیڅکله ناراضه نه شي دلوی خدای تعالی په حضور کښې هروخت عاجزي کول پکار ده .لنډه داچې هره شپه دقدر شپه (لیلة القدر) ده په دي معنی چې الله تعالی هره ورځ زموږ ولور ته په رحمت سره توجه کوی. (التبلیغ ص ۳۰ ج ۸ حضرت تهانوی(رح)) .

دبرات په شپه کښې درسول الله صلی الله علیه وسلم عمل

دځینو علماؤو په نزد ددې شپې یوه ځانګړتیا داهم چې هدیرې (مړستون) ته تلل هلته دټولو مسلمانو روح ته دمغفرت دعاکول اوڅه حصه دالله تعالی دکلام (قران) لوستل ثواب یې مړو ته وربخښل سنت دي حضرت عائشة رضی الله عنها وایې چې یوه شپه (پنځلسمه دشعبان) وه زما وارو و چې حضرت محمدصلی الله علیه وسلم زماخوني ته راغي کالې یې کښل چې لایې پوره کښلی نه وو بیرته یې واغوستل او ولاړشو ماورباندي بدګماني وکړه هسې نه چې دکومې بلې بي بې کوټې ته لاړشی ، زه هم دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په وروسته پټه پټه ورپسې ولاړم ، چې کتل مې نبی کریم صلی الله علیه وسلم جنت البقیع (دمسلمانانو هدیرې) ته ولاړی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دمسلمانو ښځینه نارینه اوشهیدانو ته دوعا کوله .اومایه خپل زړه کښې وویل چې زما مور اوپلار دي ترتاقربان وي ماخه مکر کوئ اوته څه کوې بیا بیرته رارهي شو اوزما کوټې ته راننوت اوویې ویل : ای عائشې !ولی دې دومره ساه وکښه ؟ماورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل :ای دخدای تعالی رسوله ! زمامور اوپلار دي تاقربان وي ، ستا په تګ سره ما ته دابدګمانۍ راپیدا شوه هسې نه چې دکومې بلې بي بي کوټې ته لاړ شې نوزه هم درپسې لاړم ترڅومې ته په جنت البقیع کښې په دوعا ولیدلې .حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په جواب کښې راته وویل ! ای عائشې ایا ستا داخیال وو چې الله تعالی اودهغه رسول به ما سره ظلم وکړي؟ ، ماته حضرت جبرائیل راغی اوویې ویل چې نن دشعبان پنځلسمه شپه ده نن الله تعالی دبنو کلب دقبیلې دوزو دروزغنو (ویښتانو) په اندازه (دبنو کلب ترټولو ډېرې وزې وې) مخلوق له جهنم (دوزخ) څخه ازادوي.

البته :په مشرک ، حاسد (کینه کونکی)صله رحمی قطع کونکی ، ترپښویو دلاندی دپایڅو ځړونکي ، دمور اوپلار نافرماني کونکی اودهمیشه شراب څښونکی باندی درحمت نظر نه کوی .لدې وروسته نبی کریم صلی الله علیه وسلم کالی وکښل اوویې ویل چې اي عائشې آیا نن شپه دعبادت کولو اجازه راکوی ؟ (اجازه یې ځکه غښتې وغوښته چې د محمد صلی الله علیه وسلم عادت داوو چې دشپې په څه حصه کښې به یې عبادت کاوو اوپاتې برخه به یې داستراحت او دخپلو بیبیانو دطبعیت سمولو لپاره امعلومه وله چې په دې شپه کښې یې امکان نه وو) حضرت عائشة رضی الله تعالی عنهاوایې ما ورته وویل هو زما مور اوپلار دې ترتاقربان وي هغه وو چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پر لمانځه ودریدی اویوه داسی اوږده سجده یې وکړه چې زما خیال شو هسې نه چې دمحمدصلی الله علیه وسلم ساه ختلې وي او روح یې قبض شوی وي زه ورولاړه شوم اودحضرت محمدصلی الله علیه وسلم پر تلو می لاس ورکښېښود دمحمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم په پښو کښې یوقسم حرکت وو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما زړه پرې مطمئن شو (دژوند مې يقين شو) او حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په سجده کښې دا الفاظ ويل

(اعوذ بعفوك من عقابك واعوذ برضاك من سخطك واعوذبك منك جل وجهك لا احصي ثنا عليك انت كما اثنيت على نفسك

ژباړه: زه ستا له غضبه ستا په عفو سره پناه غواړم او ستا دناراضيتوب څخه پنا غواړم ستا په رضامندۍ سره او زه له تاڅخه (ستادعذاب څخه پناه) غواړم ستا په مهربانۍ سره ،ستا ذات لوی او عالي دي ، زه ستا تعريف او ثناء نه شم ويلای لکه څنګه چې ته ثنا وايې پرخان خپل ،حضرت عائشة رضی الله عنها وايي چې له حضرت محمد صلی الله تعالی علیه واله وسلم څخه پوښتنه وکړه چې دا دوعا څه فضيلت لري ؟ حضرت محمد صلی الله تعالی علیه واله وسلم په ځواب کښې راته وويل : ای عائشې ! دا دوعا زده کړه او نورو ته يې هم ورزده کړه . ماته جبرائيل عليه السلام دا دوعا راښوولې ، او زه دا دوعا په سجده کښې بيا بيا وايم (رواه البيهقي).

لدې تفصيل څخه به تاسو ته ددې مبارکې شپې دستور (کړنلاره) معلومه شوې وي او دابه هم درته معلومه شوې وې چې په دې شپه کې بايد څه وکړو ؟څنګه عبادت وکړو څنګه هد يرې ته لاړشو او هلته څه وکړو او چې وروسته کورته راشو په عبادت مشغول شو دهغې طريقه ددې ټولو اعمالو کولو سنت طريقې به درته معلوم شوې وي . (فضائل الايام والشهور ص ۱۱۳).

دحضرت عائشة (رضی الله تعالی عنها) بزرګي

دحضرت عائشې رضی الله تعالی عنه دخواب حاصل دا دي ای دخدای جل جلاله رسوله نعوذبالله چې الله جل جلاله او دهغه رسول به لما سره دظلم معامله کوي .خو زما فکر داوو چې الله تعالی به درته حکم کړي وي ، يابه تاسو دخپل اجتهاد له مخې دکومې بلې ښې کوټې ته ځئ علامه ابن

(c) ketabton.com: The Digital Library

حجر رحمه الله دحضرت عائشې (رضی الله تعالی عنها) ددې جواب په باره کې وایي چې خدای ناکرده (خدای مه کړه) که چیرې حضرت عائشة رضی الله تعالی عنها دمحمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم په څواب کښې نعم (هو) ویلې واي نوخبره به ډیره باریکه شوې وای . آن داچې داځواب به کفر حساب شوی وای لکن حضرت عائشې (رضی الله تعالی عنها) له ذهانت څخه کارواخیست څکه یې خپله عاجزی اوعذر ښکاره کړ .بیا حضرت محمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم دولاړیدو وجه بیان کړه چې دشعبان په پنځلسمه شپه ددنیا اسمان ته تشریف راوړي ، اوبیوبی پایه رحمت پرخپلو بندګانو کوي چې دبنوکلب دوزو دوزغنو (وړیو) په برابر خپل بندګان ددوزخ له اوره څخه ازاد وي ، نوڅکه چې داوخت دلوی خدای جل جلاله دمهربانۍ اواحسان وخت دي څکه ماوغوښتل چې په دي مقدس اومبارک وخت کښې دخپل امت لپاره دمغفرت دوعاوې وکړم هغه وو چې جنت البقیع (دمسلمانانو هدیرې) ته ولاړم هلته له لوی خدای جل جلاله څخه په مغفرت مشغول شوم. (مظاهر حق جدید ص۱۹۵ج۲)

دخدای جل جلاله دنظام سپکاوی

لوئ خدای جل جلاله زموږ پر بدعملۍ اوبدکارۍ ښه عالم (پوه) دي په کومو ورځو کښې چې دبنده لپاره دډیر عمل کول ضرورت وي په هغو ورځو اوشپو موږ لا په ډیرو ګناهونو کښې بوخت یو موږ داښه زده کوو چې دبرات په پنځلسمه شپه کې پورته کیدل ضروري دي لیکن داځای موهیر کړی چې ولی ؟ اوڅنګه پورته کیدل ضروري دي ؟ دخدای جل جلاله درضااوخوشحالولو لپاره نه ، دخپلو ګناهونو څخه دتوبې کولو لپاره نه ، خدای جل جلاله درحمتونو څخه دبرخې اخستلو ، دخپلې عمل نامې څخه دګناهونو دپاکولو لپاره نه بلکه دخدای تعالی دقهر اوغضب دحاصلولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره دخپلو ګناهونو دبښلو لپاره ، دخدای جل جلاله دنعمتو څخه دځان لېرې کولو . دخپلې عمل نامې دتورولو اودنیکیو ختم کولو لپاره (الا ماشاء الله) ای مسلمانانو ! غور اوفکر وکړئ ! غور ونه خلاص کړئ او واورئ ! لکه څنګه چې لوی خدای جل جلاله رحیم (رحمت کونکی) اوغفار (بخښونکی) دی همداشان جبار اوقهار هم دي داسې عمل کول خودخدای تعالی په رحمتونو دملنډو وهلو سره برابر دي اولکه څنګه چې په ښو وختو کې داعمال صالحه (نیکو عملو) اجر زیاتیږی ، همداشان دبدوکارو ګناهونه هم زیاتیږی . تاسو فکر وکړئ که چیرې یوپاچا خپل فوځ ته امر اواعلان وکړي ، چې سبا د(یوه معلومه ورځ) فلانکې ګروند ته دفوځې ازموینې لپاره راشئ ، خپلې فوځې تجربې ښکاره کړئ . دپاچاه له لورې به انعامونه درکړل شی اوفوځیانوداخبره واوریدله میدان (ګروند) ته حاضر شول خودفوځی ازموینې لپاره نه دفوځی شجاعت کمالات ، دهرکلې اودفوځې قربانی دښکارولو لپاره نه بلکه دبباتیری لپاره آیا پردي به پاچاه غصه نشی ایا ددې پرځای چې فوځیانو ته انعامونه ورکړی لعنت اوسرزش به ورنکړی ؟ خامخا به یې ورکوی . غور اوفکر وکړئ په کومه طریقه چې موږ دبرات شپه دخدای تعالی په حضور کوم عملونه کړی .آیا دخدای تعالی قهر اوغضب به له هرلوزه پر موږ نشی نازل ، آیا داموږ دخدای تعالی پررحمتو پسخند نه دي وهلی بیا نو ولې مسلمان پر خپلو تکلیفونو او مصیبتونو ژاړې تراوسه موږ اوتاسو څه کړې دي خدای تعالی موپری ایښی دي خدای تعالی موهیر کړی دي دخدای تعالی دعبادت پر ځای په شیطانې اعمالو فخر کوو ، خدای تعالی هم موږ پری ایښی یو . ای مسلمانو ! خپل عملونه بشپړ کړئ له نافرمانیو څخه راوګرځئ له عبث اوبې هوده کارو څخه ځان وساتئ دیوه خدای تعالی بشپړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تابع او مخلص بندګان شئ لکه څوارلس سوه کاله مخکې چې تاسو دهغه تابع واست . تاسو دخدای تعالی شئ خدای تعالی او ټول کائنات به ستاسو شي (فضائل الایام و لشهور ص ۱۱۵)

دشپې په کومه برخه کې پورته کیږئ ؟

اوس دغور اوفکر ځای دادی چې دشپې په کومه برخه کې پورته کیدل افضل دي ؟ددې تعین له قران کریم څخه هم کیږی اوله حدیث مبارک څخه هم ځکه چې له قران څخه معلومیږی چې دشپې په اخیره برخه کښې پورته کیدل ضروري ده . لکه څنګه چې الله تعالی وايي :

(إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيلاً ٦) (المزمل پاره ۲۹)

البته دشپې پورته کیدل سخت تکلیف دي لکن خبرې بې صحیح برابرې دي اوله ناشئة الیل څخه له خوبه وروسته ثابتیږی ځکه ددې په اختیار سره پر نفس ډیر تکلیف راځی نوځکه داافضل دي اودسورة له اخیری برخې څخه هم معلومیږی دابهتری له قران کریم اوله حدیث شریف څخه هم معلومیږی (۲ الله تعالی وايي) دشپې دآخیرې حصې فضیلت له ډیر مختلفو احادیثو څخه معلومیږی اوله عقل څخه هم دامعلومیږی ځکه چې داوخت دخوب وي اوخوب پری ښودل مشکل ،ګران وي په یوه حدیث کښی راغلی دي چې کوم شخص دشپې پورته شي عاجزي او زاری کوي زه الله تعالی له هغه څخه ډیر خوشحالیږم . ځکه چې زما درضا لپاره یې خپله محبوبه اوتوده (ګرمه) بستره پری ایښی وي لدي نه هم معلومیږی چې دشپې اخیرې حصه ډیر فضیلت لري لکن که چا ته داکار مشکل وو بیا دي دشپې په اوله حصه کښی څه برخه مختاره کړي ځکه چې په نورو شپو کې لوی خدای تعالی دشپې په اخیري برخه کښی ددنیا اسمان ته راځی اوپه دې شپه (دشعبان پنځلسمه) کی له لمرلویدو وروسته راکوزیږي ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومو خلګو ته دشپې په اخیره کښې عبادت کول مشکل وي هغه دی دافضیلت دشپې په لومړۍ برخه کښې حاصل کړی . کمه درجه یې داده چې دماخستن ترلمانځه پورې دي په عبادت کښې مشغول شي (التبلیغ ص ۳۲ ج ۸).

دشیطان دهوکه (چل):

دادنفس عادت دي چې کله یوانسان دثواب حاصلولو اراده وکړي ، نفس ورته خپلې بانې جوړ وي څویې له دي کاره وګرځوی همداشان ، دبرات دشپې اوشب قدر دعبادت په وخت نفس انسان ته دهوکه ورکوی چې دشپې په اخیره کښې عمل فضیلت لرې دشپې په اوله برخه کښې څه فائده لری ؟ وګوری څومره دافسوس ځای ده دشپې په اوله حصه کښې په داسې شان لدي عظیم عبادت څخه بې برخې کیږی . بعض انسانان دنفس په ډیر خفی (پټ) چل سره غولیږی ددې لپاره عبادت کوی چې زه په خلګو کښې مشهور شم په دي سره نفس خوشحالیږی خو داعبادت هیڅ ګټه نه لری خینی خلک په دي نیت دشپې په اخېره حصه کښې راپورته کیږی چې په خلګو کښې ممتاز عابد ونومول شی لکن افسوس داتکبر اوغرور دي چاته چې تکبر او غرور خوښ وي الله تعالی ته ډیر مبغوض دي (التبلیغ ص ۲۷ ج ۸)

په مبارکه شپه کښې ګناه کول

ددې مبارکې شپې ډیر فضیلت دي اوپه دې شپه کښې ګناه کول هم ډیره ګناه لرې په نسبت دنورو وختو . لکه څنګه چې دځای حکم دي همداشان دزمان (وخت) حکم دي دمثال په توګه : په یوه عام ځای کښې ګناه کول ، اوپه مسجد کښې ګناه کول ډیر فرق سره لری بیا په مسجد و کښې مسجد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی او مسجد حرام په کوم کښې چې لمونځ کول ترنورو زیات (ډیر) ثواب لری . په داسې پاک ځای کښې ګناه کول او په مسجد کښې ګناه کول ډیر عذاب لری لکه څنګه چې په یوه عام وخت کښې ګناه کول او بل په یوه مبارک وخت کښې ډیر لوی عذاب لری مثلاً : په روژه کښې ګناه کول ډیر بدکار دي ترديې چې بیله روژې وي داهم مبارکې ورځې دي په دې کښې ګناه کول ډیر لوی عذاب لری . (التبلیغ ص ۷۵ ج ۸)

ددې شپې ګناه :

کومه ګناه چې په دې شپه کښې کیږی دوه ډوله ده : یو ډول هغه ګناه چې دعبادت په رنګ نه وي ددې بدوالی ډیر ظاهر او ښکاره ده . لکه پدې شپه اورونه لګول ، له دي څخه ډیر زیاته نقصانات راپیدا کیږی مالی تاوان هم دي ، او کله دچا لاس ، یا کوز یا بل څه اندام پری سوي وي له ګناه څخه علاوه نور نقصانات هم ورسره ترلی دي دوهم ډول هغه ګناه ده چې په رنګ دعبادت سره وي ، دابدعت ده لکه څنګه چې په اکثره خلګو کښې دارواج دي چې په دې شپه (حلوی) پخوي څنګه چې په بدعت کښې خوند یامزه ډیره ده څکه ډیر انسانان پری مبتلا دي . اودخپلو په جوړولو سره یې روابولې یو تأویل (حیله) داده چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم غاښ مبارک شهید شوی وو او محمد صلی الله علیه وسلم حلوی خوړله ، داخبره غلطه ده دا عقیده لرل ګناه ده څکه چې داواقعه په شوال کښې وه بعض خلګ وایې دادحضرت امیر حمزه رضی الله تعالی عنه دشهادت ورځې دي دادهغه فاتحه ده ، داهم بې بنیاده ده څکه چې دحضرت حمزه رضی الله تعالی عنه شهادت هم په شوال کښې وو. اصلاح الرسوم ص ۱۳۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکثره خلګ په داسې ګناه اخته دي چې دامنع کیږي هم نه ځکه چې بدعت کښې ډیر خوند دي . بدعت هم یوه عظیمه ګناه ده لازمه ده چې په دې مبارکه شپه کښې ځان ترینه وژغورئ .(التبلیغ ص ۲۴ ج ۸)

دالفیه (زرګوني) لمانځه حقیقت :

داخبره هم دیادولو وړ ده چې په ځینو کتابونو کښې لیکلې دي چې دشعبان په پنځلسمه شپه دا خاص نفل (چې سل رکعته او په هر رکعت کښې لس لس ځله قل هوالله ویل کیږي) چې کول یې په کار ده ځکه دا په کوم قوي حدیث ، یا دیو صحابي اوتابعي له قول څخه نه ده ثابته ، دعبادت په تعین کښې کوم قید نشته . په احادیثو کښې دمبارکو شپو په عبادت کښې کوم قید نشته . کوم چې چاته اسانه وي باید هغه وکړي ، که څوک نوافل کوي اوکه تسبیحات ورته عام اختیار شته کوم چې دمخکې علماؤو له لورې دنوافلو کوم خاص هیئت ذکر شوی دي ، ددې سبب دادی چې کوم پیر وخپل مرید ته په یوخاص حالت کښې داطریقه ویلې وي ، خودهغه لپاره ضرور یومصلحت ده ، لکن داطریقه عامول بدعت دي ، همداشان نورو بزرګانو ته بدویل روا ندي په حدیث شریف کښې کوم معلوم عمل نه دي راغلی که غواړي چې تلاوت وکړي ، یا دلوی خدای تعالی ذکر وکړي ، یانوافل وکړي اویا نصیحت بل چاته کوي یا یې پخپله واوري لکه څنګه چې حضرت اشرف علی تهانوی صاحب فرمایلې دي په کانپور کښې موږ په دې شپه باندې نصیحت (تبلیغ) کاووځکه چې په نصیحت کښې سړی ته خوب نه ورځي ،خوبیا هم ځینې ملګری ویده وو (التبلیغ صحه ۴۱ ج ۸)
نه فکر وکړئ چې په دې شپه کښې دعبادت کومه خاصه طریقه نه ده ثابته . خونه موکه دچانصیحت اوریٰ . نوکه نفل کوی او که تلاوت قران کریم کوئ دهرځه اختیار دي داکوم حدیث چې دي : (صوموا نهارها) دا امر هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره داستحباب دي يادپنځلسمې ورځې روژه نيول مستحب ده فرض اوواجب نه ده ، غرض (قوموا ليلها) له دي ځخه ددې شپې فضيلت ثابتيږي اوپه حديث کښې راغلي چې لوی خدای تعالی په دې شپه کښې ددنيااسمان ته راکوزيږي (هل من داع فاستجيب له هل من مستغفرفاغفرله) يعني کوم دمغفرت غوښتونکی شته چې بخښنه ورته وکړو ؟آيا کوم دوعاکونکی شته چې دوعا يې قبوله کړو ؟ ترسهاره پورې په درحمت لمن ويره وي . (التبليغ ص۸۴ ج۸ الترغيب ص۱۰۴ج۲).

دبخښنې په شپه کښې هم بې برخيتوب

وعن ابی موسی الاشعری رضی الله تعالی عنه عن رسول الله صلی الله علیه وسلم قال ان الله تعالی لیطلع فی لیلة النصف من شعبان فیغفرلجمیع خلقه الالمشرک اومشاحن –رواه ابن ماجة ورواه احمد عن عبدالله بن عمر وبن العاص رضی الله تعالی عنهم

ژباړه : له حضرت ابوموسی اشعری رضی الله تعالی عنه ځخه روايت دي چې حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وويل : لوی خدای جل جلاله دشعبان (برات) په پنځلسمه شپه خپل مخلوق ته متوجه کيږي له مشرک اوحاسد ځخه علاوه نورو ټولو ته بخښنه کوی په يوبل روايت کښې راغلي دي چې له کينه ګر اوله ناحقه وژونکي ځخه علاو دنورو ته بخښنه کوی.

تشريح : دحديث شريف حاصل دادی چې لوی خدای جل جلاله په دې مبارکه اومقدسه شپه کښې له خپل رحمته سره مخلوق ته متوجه کيږي ، رحمت يې دومره په جوش راځی چې خپل حقوق هم ورمعافوی (بخښی) اوانسان ته دومره مهلت ورکوی چې دخدای تعالی په بندګې عبادت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او طاعت کښې نیمګړتیا ولرې باید بشپړ یې کړي او د تیر وخت له اعمالو توبه وکاږي نو به یې توبه قبوله کړي . او که چېرې توبه ونه کاږي او خپلو بدوعملو او بد اعتقاد ته دوام ورکړي الله تعالی به یې پخپل عذاب مبتلا کړي . له حاسد (کینه) څخه هغه شخص مراد دي او په خپله سینه بغیر له کومې شرعې وجې بلکه دخپلې نفسي تقاضا له وجې له چا سره حسد او کینه کوي او په خپله سینه کښې دحسد اور بلوي داسې بدبخت انسان ددې مبارکې شپې له برکته څخه هم بې برخې دي داسې څوک به دخدای تعالی له رحمته او بخښنې څخه بې برخې وي : ددې تفصیل په مختلفو احادیثو کښې راغلی دي .چې ددې شپې له برکته ، مشرک ، ناحقه قاتل او کینه ګر بې برخې دي په ځینو روایتو کښې داهم راغلی دي چې صله رحمې قطع کونکی (له ورور ه ، قریبه او دوست سره تعلق نه ساتي) هم الله تعالی نه بخښي .او په ځینو روایتونو کښې داهم راغلی دي چې پایڅې (پرتوګ ترپنډیو) کښته کونکی ، دمور او پلار نافرماني کونکی ، همیشه شراب څښونکی ، زاني ، او په ظلم محصول اخستونکی ، جادوګر ، کاهن (دغیب خبرې کونکی) او سازنده او باجه غږونکی پر دې ټولو دخدای تعالی درحمت نظر په دې مبارکه شپه کښې نه کیږي (اعوذبالله خدای تعالی ته پخپل فضل کرم موږ ته هدایت وکړي او له داسې خلګو څخه مو مه حسابوي . (مظاهر حق جدید ص۲۰۲ ج۲) .

دبې برخې خلګو لست

له مختلفو روایاتو څخه دبرات دپنځلسمې شپې فضیلت په روښانه توګه معلوم دي چې داشپه دالله تعالی په وړاندې مبارکه او قیمتې شپه ده ، او الله تعالی پرخپلو بندګانو عام رحمت کوي او خاصه توجه لکن دارحمت پرهغو کسانو کوي چې هغوی هم ددې رحمت په انتظار ناست وي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیوي اواخروي حاجات دلوی خدای تعالی په وړاندی عرضوی اولوی خدای جل جلاله يې ورپوره کوی لکن ځینی داسی سخت ګناهونه دي چې ترڅو ورځخه توبه ونکړی سوال يې نه قبلیږی:

اول: مشرک دوهم: کینه ګر دریم: دمور اوپلار نافرمان څلورم: زانی پنځم: شراب خور شپږم: کاهن اووم: صله رحمی قطع کونکی اتم: پرتوګ تر پنډیو لاندی کونکی. دلته دهر یوه په اړه څه تفصیل ته ضرورت دي:

شرک : دخدای تعالی په ذات اوصفاتو کښی بل څوک شریک کول، اوله هغه سره دمعبود په شان معامله کول اودهغه عبادت کول او نور .... دالله تعالی ارشاد دي(**إِنَّ اللَّهَ لاَ يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَى إِثْماً عَظِيماً**) (پاره ۵ سورة النساء)

ژباړه : بیشکه الله تعالی بخښنه نه کوی هغه چاته چی له الله تعالی سره شریک نیسی، اوله دي لاندی نورو ته بخښنه کوی چی خوښه يې شی،

دوهم ایت: (**وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لاَ تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ١٣**) (سورة لقمان ـ پاره ۲۱)

ژباړه : اوکله چی لقمان وویل خپل زوی ته کله چی يې هغه ته نصیحت کوی ای زویه له الله تعالی سره شرک مه نیسه ځکه چی شریک نیول لوی ظلم دي له خدای جل جلاله سره شریک نیول داډیر لوی جرم اونافرماني ده ، اودبخښنې قابل هم نه ده پرخپل ځان باندی تر دي بل لوی ظلم نشته چی همیشه په هلاکت اوبربادي کښی وي الله تعالی چې دځمکې اواسمانونو خالق دي ، دټولو مخلوقاتو مالک ، یوازې اوبې احتیاجه دي ، دهغه هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شریک نشته ((قل هو الله احد) لوی خدای جل جلاله چی کریم اورحیم ذات دي داسې چاته مغفرت نه کوی . لکه څنګه چې د خدای تعالی له ذات سره شریک نیول ظلم عظیم دي ، همدارنګه دهغه له صفاتو کمالیه وو سره شریک نیول هم لویه ګناه ده . (حقیقت شب برات ص ۱۹)

کینه څه ته وایې ؟

د یو مسلمان له بل مسلمان سره کینه کول بالکل ناروا ده او د خدای تعالی له رحمت څخه دلیرې کیدو سبب دي الله تعالی فرمایې :

(خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ۱۹۹) (پاره ۹ سورة الاعراف)

عفوه او درګذر خوښه کړه ، په نیکې امر کوه اوله جاهلانو څخه ځان وژغوره ، له انسان څخه حتما خطایې کیږی که چیرې داسې وشول ، بیا معافي دالله تعالی ډیره خوښه ده ، ځکه یې وفرمایل چی معافی (بخښنه) اختیار کړه اوکه له بې عقلانو څخه چیرته کومه خبره درته وشی ، ځان ترینه وژغوره ، جنګ اوجدال مه ورسره کوه حدیث شریف کښی راغلی دي قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لاتباغضوا : رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي : چی یو له بله سره بغض مه کوی .

کینه : کومې ته چې په عربی کښی حسد وایې تعریف یې داسې شوی دي کله چی له یوه دښمن څخه انتقام (بدله) اخیستل ممکن نوی ، دخپل قهر په راکنترولولو سره پر زړه تکلیف راځی .بس ددې علاج دادی چی دخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابل شخص بدی ورمعاف کړه او راشه دوښه ورسر شروع کړه په یوځو ورځو کښې به ټول مشکل حل شي. (تعلیم الدین مولانا تهانوی رحمه الله ص ۵۸).

په حدیث شریف کښې راغلی دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دي چې تعلق ختم کونکی جنت ته نه شی داخیلدلای (بخاری . مسلم)

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې په هره دوشنبه اوپنج شنبه دجنت دروازې خلاصیږی اوهر هغه بنده ته مغفرت (بخښنه) کیږی چې له خدای تعالی سره شریک ونه نیسی لکن هغه څوک لدي مغفرت څخه بې برخې دي چې دده اودمسلمان ورور په مینځ کښی کینه وي. (مشکوة ص ۴۲۷).

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي: چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې په هره هفته کښی په دوشنبه اوپنج شنبه دټولو انسانانو اعمال خدای تعالی ته وړاندی کیږی، اوهر مؤمن ته بخښنه کیږی، مگر نه هغه خلکو ته چې یوله بل سره کینه ولری، او ددې خبرې ډیر تائید کوو. چې داخلک دي کینه پریږدي اویوله بل سره دي ملاقات وکړی. (مشکوة شریف ص ۴۲۸)

په دې روایاتو کښی دکینه دبدعمل بیان شوی دي کوم چې په دنیا اواخرت کښی دهلاکت سبب دي خپل مینځې اړیکې خدای تعالی ته ډیرې خوښې دي، که چیرې دڅه مشکل له وجې کوم خفگان پیښ شی، باید ژر صلح وشې او چې اوږ دنشې. ددې لپاره ښه لاره سلام اچول دي چې دتعلق اومحبت یوازنی لاره ده. تر درو شپو او ورځو زیات باید تعلق پري نشي څکه چې په حدیث شریف کښی راغلی دي چې له خپل ورور (مسلمان) سره تر درو شپو او ورځو زیات خفگان کول حرام دي چې یو له بله په تریو تندی سره گوری. (مولانامحمد رفعت قاسمی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

صله رحمي قطع کول څه ته وايي؟

څرنگه چې دقريبانو او خپلوانو حقوق پرموږ واجب دي . دهغو نه اداکول . له هغوي سره بده رويه (سلوک) کول او تعلقات ختم کول دصله رحمي قطع کول دي .په احاديثو کښي دکينې ډير بدوالي ، راغلي دي ، اوکينه گر ته يې ډير بدويلي ، دنبي کريم صلی الله عليه وسلم وينا ده چې دوې گنا وې ډيرې سختې دي چې کونکي ته يې په دنيا او هم اخرت کښي عذاب ورکول کيږي (۱)بغاوت (ظلم) (۲) صله رحمي قطع کونکي (مشکوة شريف).

په ډيرو احاديثو کښي راغلي دي چې الله تعالی فرمايلې دي : د(رحم) لفظ دالله تعالی له پاک صفت رحمن څخه مشتق دي څوک چې . له چاسره رحم کوي رحمن پرهغه باندي رحم کوي ، اوڅوک چې له چاسره ، قطع کوي رحمن به له هغه قطع کوي (فضائل صدقات ص ۲۱۹ ج ۱) فقيه ابوالليث رحمة الله عليه ويلي دي: چې صله رحمي قطع کول دومره بده گناه ده چې دډيرې او مرتبې خاوندان هم دخدای تعالی له رحمته بې برخې کوي ، نوځکه دهر مسلمان لپاره لازمه ده چې ډير ژر له دې بده کاره توبه وکاړي اوکه يې چيرې عادت وي نو ضرور دې پريږدي اوتعلق دې زيات کړي.

حضرت عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه يوه ورځ دسهار له لمانځه وروسته يوه مجلس ته تشريف يوور او ورته يې وويل : که په تاسو کښي څوک دصله رحمي قطع کونکي وي لاړ دي شي ځکه چې موږ خدای تعالی ته سوال اودوعاوي کوو اوپر صله قطع کونکي دخدای تعالی درحمت دروازې بندې وي .وگورئ څومره دناراضئ ځای دي ، شايد چې دعبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه جنره دې دقران اواحاديثو په رڼا کې وي ددوعا په کولو کښي له صله رحمي نه توبه ضروري ده .که چيرې دوعا په اجتماع سره کيږي ، ددوعاء په ادابو کښي داهم ده چې له داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهونو څخه به پاک وي چې دخدای تعالی رحمت ورباندې نه کیږي ،کله چې دکینې دومره ګناه ده چې په سبب سره یې بل څوک دخدای تعالی له رحمته لېرې کیږي نوپخلپه به دکینه ګر څه حال وي ، همدا راز ددې شخص توبه نه قبلیږي ترڅو چې یې ځان ترې ساتلی نه وي. (حقیقت شب برات ص۲۴)

په خپلو مینځو کښې دښمنی کول ، ډیروخت دحق اوناحق په فرق کښې غفلت وي ، دبل حق چې دکوم چا پرذمه وې هغه له نظره غورځوی ، دشریعت پاک تعلیم دادی که چېرې ددوو ورونو په خپل مینځ کښې کوم تعصب پیدا شي باید په ایمانداری سره هر شخص خپلې ګناه ته ځیر شي اوخپله ګناه تسلیم کړی اوتوبه ترینه وکاږی اوصلح وکړی .اوخپله ایمانې جذبه باید رامخ ته کړی اوترټولو مخکې صلحې ته غاړه کښېږدي .خدای تعالی چې انسان ته کوم جسم اوصورت ورکړی دایو امانت دی . انسان ددې په سبب سره په نیک کار کښې پوره کوشش کولای شی ، باید ضائع یې نکړی او کوم شخص چې داخیانت کوي بدیانتې کوی دخدای تعالی په نزد داشخص لوی مجرم اوباغی دي ، کوم څوک چې دشپې له برکته څخه بې برخې شي دنورو ډیرو سزاګانو مستحق ګرځی. (الترغیب ص۳۶۰ ج ۳).

ترپنډیو لاندې دپایڅو ځړول

ترپنډیو لاندې پرتوګ یا لنګ کول یا لوی لستونې جوړول یا لوشمله پریښوول ، دبخاری اومسلم شریف په حدیث کښې راغلی دي چې نبی کریم صلي الله علیه وسلم وویل : چې دخدای تعالی درحمت نظر پرهغو خلګو نه کیږی چې پایڅې یا لنګ ترپنډیو لاندی کوی.

دوهم :په دوهم حدیث کښې ددې اندازه معلومه شوی ده ، چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې : دکوم چا پرتوګ چې ترپنډیو لاندې وي داشخص به په دوږخ کښی وي . (بخاری شریف).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم: په دریم حدیث کښې د نورو جامو ځړول هم حرام بلل شوی دي نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: چې اسبال) یعنی اوږدول له خپلې اندازې څخه که پرتوګ وي که کرتې ، او لنګوټه نوداکه د تکبر له وجې اوږده وي الله تعالی ورته درحمت په نظر نه ګورې.ددې حدیث روایت (ابو داؤد . نسائي اوابن ماجه کړی دي) .او ددې په تائید کښی یوبل حدیث داسې دي چې کوم شخص خپلې جامې ځړولې وي خدای تعالی ورته درحمت په نظر نه ګوری.(ددې حدیث روایت امام بخاری شریف کړی دي) .په دې حدیث کښی مطلق کالې ذکر شوی دي ، مګر دپای په څو حدیثو کښی ذکر شوی دي.اودنورو جامو په هکله علماؤو محقیقنو ویلې چې لستونې ترګوتو تیریدل اوشمله ترنیمي ملا تیریدل داټول په اسبال کښی داخل دي او ممنوع دي .بعض کم فهم خلګ وایې چې داممنوع هغه وخت ده چې دتکبر له وجې وي که ځیرشو لمړی خو داویل غلط دي چې وایې موږ خوتکبر نه کوو ، بیانو ولی داسې کوی ، سنت طریقه ولې نه اختیار وي ددې په اختیارولو کښی مو زړه ولی تنګیږی ، لنډې پایڅې مو ولی نه خوښیږی آیا داتکبر نه ده نوڅه ده ؟ بل په حدیث شریف کښی چې کوم دتکبر لفظ راغلی دي داقید اتفاقی ده احترازی نه ده څنګه چې یې اکثره خلګ دتکبر له وجې کوی نوځکه (نبی کریم صلی الله علیه وسلم) داقید ذکر کړ لکن دامطلق حرام دي په بل حدیث کښی چې دپنډیو حد معلوم شوی هلته پکښی دتکبر لفظ نشته مطلق ناروا ده که دتکبر له وجې وي اوکه بغیر دتکبر ، مګر که دتکبر له وجې وي بیا دوې ګنا وې شوی اوبیله تکبره یوه ګناه ده ، هسې دروا والی لپاره بانې مه لټوئ ، که څوک وایې چې دامطلق (بغیر له قیده دتکبر) موږ په مقید (سره له قیده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دتکبره) حمل کوو ، ددې ځواب په اصول فقه حنفي کښې شوی چې مطلق پرخپل اطلاق پاته دي . غرض داچې دروا او والی لپاره هیڅ صورت نشته . ځینی خلک په لمانځه کښې پایڅې یانور کالي برابر وي لکن له لمانځه نه بغیر هم له ګناه څخه ځان ساتل پکار ده بعض خلک پایڅې غټې (اوږدې) جوړ وې خو بیا یې په لمانځه کښې بیرته راټولوي مګر اصلا په وخت ضائع کولو کی ګناه ده که پنډی پټې وي که ښکاره ، اوخیاط ته هم داسی کالي جوړول جائز نه دي ځکه چې په ګناه کښې کومک کول هم ګناه ده ، باید ټول خیاطان داسې ناروا کالي جوړ نکړي له خدای تعالی څخه دي حلاله روزي (رزق) طلب کړی . (اصلاح الرسوم ص ۲۸).

دسپې شرعی حکم

دناروا رواجو څخه تصویر (عکس) اوسپی بلا ضرورته ساتل هم شامل دي دبخاری اومسلم شریف په حدیث کښی راغلی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلې دي چې هغه کورته درحمت ملائکې نه داخلیږی چې پکښی سپی یاعکس وي ،نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلې چې ترټولو غټه ګناه تصویر جوړول دي یوه حدیث کښی راځی چی نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلې چې ترټولو غټه ګناه تصویر جوړول دي ، یوه حدیث شریف کښی راځی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلې : څوک له دریو غرضو بغیر سپی ساتی .

اول: دمال (پیسو) دحفاظت لپاره

دوهم: دښکار لپاره دریم:

دکور یا کښت دحفاظت لپاره دهغه له ثوابه هره ورځ یو قیراط کمیږی (دقیراط اندازه په حدیث کښی داحد دغره په مثال ده) داحدیث په بخاری شریف اومسلم کښی راغلی په دي احادیثو کښی تصویر جوړول ، تصویر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوول بغیر له ضرورته سپی د رول حرام ثابت شوی دي د جدید تهذیب په لوازمو کې بلل شوی وي لړ حقیقت ته ځیر شئ . له دې دواړو شیانو څخه پوره ځان وساتئ . دبعض خلکو عقلونه دې حال ته رارسیدلي دي چې د سپیو صفات حمیده (ښه صفات) بیانوی او د ممانعت لازه بند وي خو په پته کې حکم شرعی لغو کوی خوکه دچادا خیال وي نو د ایمان دنوی کولو ضرورت ورته شته . له مسلمانیدو وروسته دشرعي احکامو دعلت پوښتنه (طلب) کول مناسب نه دي ډیر مجازی (دنیوی) احکام په علت سره نه معلومیږی ، بې له علته یې منل لازم دي د حاکم حقیقي لوی خدای تعالی په حکم کښی ولی څه څوک ویل وکړی ؟که څوک ووایې چی زموږ ددین احکام له عقل سره برابر دي ، مګر ددې ځواب دادي چی له عقل سره برابر دي مګر بعض احکام ته عقل نه شي رسیدلای ،مثلا ډیر شیان په سترګو لیدل کیږی مګر په صحیح توګه یې سترګی ادراک شې کولای ، دادعقل کار دي چې د احکامو علت وپیژنی . داعقل دانبیاء علیهم السلام دکامل اولیاء اودعلماء راسخینو عقل وو چې دلوی خدای تعالی خاص رحمت وو . دعامو خلکو په عقل کښی دومره قوت نشته . اوددې زمانې متعلمین دعامو له صفه نه وزي.داچې له دې څخه ددین اصول مراد دي چې دا عقلې دي یعنی : څوک چې قران کریم اوحدیث نه منی ، پرتوحید (دالله تعالی پریوازی ذات) اورسالت ایمان یې علم به دلیل عقلی سره هم ثابتیږی اوفروعی شیان یعنی فلانکی شی ولی حرام دي فلانکی ولی حلال دي داسې شیان په عقل سره ثابتول ضروري نه ده بلکه ددې منل په دلیل شرعی سره پکار ده ، اودعقل موافقه هم داخبره ده چې حاکم ، حاکم منل په دلائل مختلفه ؤ سره کله چې حاکم په حاکم ومنل شی ، بیا دهغه دهرحکم دلائل پوښتل یوقسم بغاوت (نافرماني) ده یعنی چې کله خدای تعالی

ومنی ایمان وربانډی راوړي بیا باید دهغه هرحکم ومنل شي ، اوعلت یې ونه پوښتل شي ځکه چې دنیایي قوانین په وجه اوعلت سره زموږ په ذهن کښی نه راځی مطلب غرض داچې شرعي حکم بې له کومې نزاع څخه منل واجب دي هو . وروسته له منلو څخه دکوم حکمت لپاره که تحقیق وشی داجائز دي بعض خلګ حیله جوړ وي چې موږ سپی دحفاظت لپاره ساتو ، لکن پوه شئ چې الله تعالی په هرنیت عالم اوپوه دي که چېرې فقط یوازې دطبعیت برابرولو لپاره ساتل کیږی دابالکل حرام دي سپی خوهغه څوک ساتی چې پیره دار یې نوی خپل مال . کوراوپسونه وربانډی ساتې نن سبا خو الحمدالله دهرچا پیره دار شته نودسپی څه ضروت دي ؟

همداشان دښکار تمام اسباب شته ، لکه: کلاشینکوف . توپک اوتوپنچه ، نوولی سپی څوک وساتی ؟ (اصلاح الرسوم ص ۳۰ از حضرت مولانا اشرف علی تهانوی رحمة الله علیه)

دتصویر شرعي حکم

ځینی خلګ وایې چې ناجائز خو پوره (مکمل) تصویر دي موږ خونصف تصویر جوړ وو او ساتوېې نوځکه داجائز دي کله چې په تصویر کښی داسې عضو(اندام) نه وي چې بغیر له هغه ژوند ممکن نوی داجائز دي حقیقت دادي چې عکس (تصویر) ترهغوپوری ناجائز دي چې ترڅو دهغه حیوان شکل ته بند معلومیږی . مثلا که دانسان نمایې تصویر واخیستل شی چې مخ اونوری اعضاوې یې معلومیږی دابالکل حرام وي ، اوداسی نورحیوانات .ځینی خلګ اعتراضات کوي چې دروپو (پیسو) عکسو نه هم باید ناجائز شي ځکه له هغه څخه هم انسان معلومیږی ؟

ځواب دادي چې دلته اشد (سخت) ضرورت دي اودضرورت په وخت کښی مکلفیت کمیږي او نور خلګ یوازې دشوق لپاره سپی ساتې چې داقطعا حرام دي. (اصلاح الرسوم ص۳۱).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : په کوم کور کښې چې سپی سور (خنزير) ، شراب ، زانې يا زانيه اوتصوير (عکس)وي داسې کور ته د رحمت ملائکه نه داخليږي.
(غنية الطالبين ص ۳۸۰).

دنجوم علم

حضرت عبدالله ابن عباس له نبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه روايت کوی : چې چا دعلم نجوم يوڅه برخه چې دشريعت مخالفه وي حاصل کړی ګواکی دي شخص جادو حاصل کړ اونجومې کاهن دي کاهن جادوګر دي اوجادوګر کافر دي . (مشکوة ص ۳۹۴).

له حضرت ابوهريرة رضی الله تعالی عنه څخه روايت دي چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم وويل : « ومن سحر فقداشرك ،

ژباړه : چاچې جادووکړ هغه مشرک شو. (نسائی شريف ص ۱۷۱ ج ۲)

جادو اوداسی نور تمام (ټول) دشرک اوکفر ښاخونه دي کوم چې بالکل حرام دي همداشان جادو کول هم حرام دي اوبل چاته جادو ورکول هم حرام دي نن سبا دعامو خلګو باوجود خواص هم په دي مهلک مرض کښی مبتلادي .چېرې چې له چاسره يې دښمنې وې ياکومه بله خبره وي ، ضرور جادو ورباندی کوی اودخپل زړه براس ورباندی کاږی ښځينه مخلوق هم په دې کښی مبتلا (اخته) دي کله چې معلومې خبرې مخ ته راشې ضرورمندې وهي اوداجادو کوی که چېرې يوه مسلمان ته کوم ضرر ورسيده مخکې وعيد ونه ورته راجمع کيږی اوداکار قطعا ناجائز اوحرام دي .لدې ټولو شيانو څخه ځان ساتل پکار ده ، څوک چې داکار کوی هغه هم سخت ګنهګار دي اوپر دې باندی اجرت (مزدورې) اخېستل او ورکول دواړه حرام دي . (حقيقت شب برات ص ۱۵).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشراب څښلو حکم

اسلام شراب اوهره نشه کونکې شی حرام کړی دي ، په قران کريم اواحاديثو کښې ددې حرمت مفصل بيان شوی دي.

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالأَنصَابُ وَالأَزْلاَمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۹۰) (پاره ۷ رکوع ۲)

ژباړه اي هغو کسانو چې ايمان موراوړي بې شکه شراب ، خمار ، اوبت پرستی ټول بدله کارونو دشيطان څخه دي نو پرهيز ترينه وکړئ بنايې چې خلاصون ومومئ. په مشکوة شريف ص (۳۸۲) کښې حضرت ابن عباس له نبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه روايت کوی چې: (**کل مسکر حرام**) هرنشه کونکې شی حرام دي.

له حضرت عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه څخه روايت دي چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم وويل: احسان اچونکې ، دمور اوپلار نافرمانۍ کونکې اوشراب څښونکې به جنت ته نه داخليږی (مشکوة شريف ص ۴۲۰) په يوه بل حديث کښې دنبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه ارشاد دي: چې پر دريو خلکو جنت حرام دي له هغو څخه يو شراب خوردي (مشکوة شريف ص ۳۱۸)

دغيب ويونکې حکم

په حقيقت کښې علم غيب د خدای تعالی ذاتي صفت دي له الله تعالی څخه بغير علم غيب په خپله اصطلاحي معنی دبل چا لپاره نشته نوځکه دغيب خبرې ويل اوپلټل يې په هره طريقه چې وي صحيح نه دي شريعت بالکل حرام بللی دي ، په قران کريم اواحاديثو کښې ددې تفصيل راغلی دي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم غیب یوازې خدای تعالی لره ثابت دي د لوی خدای تعالی فرمان دي چې ((إِنَّ اللهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ)) (پاره ۲۱ سورة لقمن).
په احادیثو کښی پرداسې شخص چې دعلم غیب خبرې پوښتې اوبل چاته بې وایې سخت عذاب راغلی دي له حضرت حفصې رضی الله عنها څخه روایت دي: چې څوک دهغه چا څنګ ته راشې چې هغه دعلم غیب خبرې کوی او له هغه څخه کومه خبره وپوښتې ددې شخص لمونځ (۴۰) ورځې نه قبلیږي (مشکوة ص ۳۹۳).

دمور اوپلار نافرمانې کونکی حکم

دانسان په تربیه کښی دمور اوپلار درجه له ټولو انسانانو څخه لوړه ده، نوځکه هر راز نیکې او ښه رویه له مور اوپلار سره پکار ده. په خاصه توګه چې کله یوله دوی څخه بوډا شی. په داسې حالت کښی لازمه ده چې هر راز خدمت او په نرمې سره خبرې وشی، په ژبه لاس او پښو ددوی په وړاندی هیڅ دبد تمیزی اظهار باید و شی، بلکه ددوی مخکې حقوق یادکړی او دمغفرت دوعا ورته وکړې. مور اوپلار دخپلو بچیانو په ډیر شفقت سره حفاظت کوی نو پکار ده چې نن دهغوی هر اړخیز خدمت او شفقت وړاندی وشی او په هر حالت دهغوی خدمت وشی یوازې خدمت نه بلکه له لوی خدای جل جلاله څخه دمغفرت دوعاوې هم ورته شې دمور اوپلار سره دښه سلوک په باره کښی بی شمیره صحیح احایث راغلی دی چې موږ ور څخه څو رااخلو: امام احمد او مسلم دابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه نقل کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: ذلیل دی وې هغه څوک چې ورسره مور اوپلار یا یو له دوی څخه ژوندی وی بیا هم جنت ته داخل نشې (یعنی ددوی خدمت او فرمانبرداری ونکړي) یو صحابی دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په خدمت کښی حاضر شو او ویې ویل ای

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخدای جل جلاله رسوله! ما دجهاد اراده کړې ده او ستا سره مشوره کوم ، نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل چې ستا مور شته؟

صحابی ورته وویل هو (شته) بیانبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل دمور خدمت پرتالازم ده هغه وکړه جنت دهغې ترپښو لاندې ده په مختلفو مجالسو کښې نبی کریم صلی الله علیه وسلم داحدیث دوه واره ویلې دي (رواه النسائی وابن ماجه).

نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دي چې دخدای تعالی رضاء دمور اوپلار په رضا مندي کښی ده ، دالله تعالی نارضائی دمور اوپلار په نارضائی کی ده . (ترمذی تفسیر بیان السبحان ص ۳۹۵ ج ۲).

دشعبان (برات) دروژې ثبوت

وعن علی رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذاکانت لیلة النصف من شعبان فقوموا لیلها وصوموا یومها فان الله تعالی ینزل فیها بغروب الشمس الی السماء الدنیا فیقول الا من مستغفر فاغفر له الا مسترزق فارزقه الا مبتلی فاعافیه الا کذا وکذا حتی یطلع الفجر (رواه ابن ماجة)

ژباړه: له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: کله چې دنصف شعبان شپه راشي (دبرات پنځلسمه شپه) په شپه یې لمونځ وکړئ اوپه ورځ یې روژه نیسی ځکه چې لوی خدای تعالی په دي شپه ترلمر ولیدو وروسته ددنیا اسمان ته تشریف راوړی (یعنی له خپله خاص رحمته سره توجه کوي) او ددنیا خلګو ته وایې چې خبر اوسئ! کوم دمغفرت غوښتونکی شته چې زه بخښه ورته وکړم؟ خبر اوسئ! کوم درزق غوښتونکی شته چې ورته رزق ورکړم؟ خبر اوسئ! کوم مصیبت زده شته چې ورنه خلاص یې کړم؟ خبراوسئ! داسې اوداسې (یعنی الله تعالی دهر شي نوم اخلی اوبنده ته اواز کوی مثلا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايې آياشته کوم غوښتونکی چې څه ورکړم ؟ آيا شته کوم غمجن چې خوشحاله يې کړم ؟ اوداسې نور دادرحمت اوازونه به جارې وې ترصبح صادق پورې (ابن ماجه).

تشريح : دبرات دشپې دنعمتونو اوفضيلتونو څومره لوړ مقام دی؟ داهغه مقدسه شپه ده چې لوی خدای تعالی دخپل خاص رحمت سره د دنيا اسمان ته تشريف راوړي خپل بندګان وخپل رحمت عامه ته رابولی ، بشارت دي هغه نيکبخته انسانانوته کوم چې په دې مبارکه شپه کښې دلوی خدای تعالی درحمت سيوري ته ناست وي . عبادت اوبندګې کوی ، دخدای تعالی په وړاندی خپل ضرورتونه اوحاجتونه وړاندی کوی اوخدای تعالی په خپل رحمت سره دهغوی سوالونه قبلوی .افسوس دی پرهغو انسانانو چې ددې مبارکې شپې استقبال په عبث کارو کوی په آتش بازۍ (په اورو) کوم بد فعل دي خپله نيکبختې اوسعادت له لاسه ورکوی خدای تعالی دې موږ اوتاسې ته توفيق راکړی چې دبرات دشپې دفضيلت احساس وکړو ددې شپې دتقديس اوپاکوالی احترام وکړو . ټوله شپه په اخلاص سره دخدای تعالی په عبادت اوبندګې کښې مشغول شو ترڅو دلوی خدای تعالی درحمت عامه جوګه شو . (مظاهر حق جديد ص۲۰۱ ج۲).

دبرات دشپې دروژې نيولو وجه

عن اسامة بن زيدرضی الله عنهما قال قلت يارسول الله لم ارک تصوم من شهر من الشهور ماتصوم من شعبان قال ذاک شهر يغفل الناس عنه بين رجب ورمضان وهوشهر ترفع فيه الاعمال الى رب العالمين واحب ان يرفع عملی وانا صائم (رواه النسائی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : له حضرت اسامه بن زید رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې ماله نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه ! چې ای دخدای تعالی رسوله ! ته چې دشعبان په میاشت کښې کومې روژې نیسې په بله کي میاشت ماستا دومره روژې نه دي لیدلې ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل ! دادرجب اورمضان ترمینځ میاشت ده اکثره خلګ ترینه غافل دی په دې میاشت کښی دخدای تعالی حضورته دبندګانو اعمال وړاندی کیږی . زه داخوښوم چې کله زما اعمال خدای تعالی ته وړاندی کیږی او زه روژه داریم .په یوه بل روایت کښی داالفاظ راغلی دې چې په دې میاشت کښی دټولو مړه کیدونکو خلګو دمرګ فیصله کیږی زه داخوښوم چې کله زما دمرګ فیصله کیږی او زه روژه داریم.

تشریح درمضان المبارک میاشت خوترټولو میاشتو افضله میاشت ده درجب میاشت هم یوه له اشهر حرم څخه ده ذی القعده ذِی الحجة محرم اورجب داسلام نه مخکې هم ددې میاشتې زیات قدر کیدی اوشعبان ددوو مبارکو میاشتو په مینځ کښی دي پخپله دشعبان هم زیات فضائل دي تردې چې ترمذی اوبهیقی دحدیثو مشهور کتابونه دي) له انس رضی الله تعالی عنه څخه دنبی کریم صلی الله علیه وسلم داقول نقل دي : چې له رمضان المبارک څخه وروسته ترټولو دقدرو روژې دشعبان دي چې دروژې لپاره تیاری ده . څکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم غوښتل چې خلګ دامیاشت په غفلت کښی تیره نکړی لکه څنګه چې سنت دفرض لمانځه دنقصاناتو پوره کونکی دي . همداراز دشعبان روژه درمضان المبارک دروژو لپاره پوره کیدونکي ده . په شعبان کښی دنبی کریم صلی الله علیه وسلم دپرله پسې روژو یوه وجه داهم وه چې دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم عادت وو چې په هره میاشت کښی بې (۳) درې

(c) ketabton.com: The Digital Library

روژې نیولې اوکله به یې پرینبودلې هم . خوبیا به یې یوځای په شعبان کښې نیولې. دشعبان په میاشت کښې دنبي کریم صلی الله علیه وسلم دروژو په باره کې روایات مختلف دي داهم ثابته ده چې اکثره شعبان نبی کریم صلی الله علیه وسلم روژې نیولې اویه یوه روایت کې داهم راغلی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم له رمضان المبارک څخه علاوه نوری میاشتی هم بشپړه میاشت روژی ندی نیولی. ځکه چې د علماؤپه دي روایت کښی له ټولې میاشتې څخه اکثره مراد دي ، داهم ممکنه ده چې په کوم کال یې ټول شعبان روژې نیولې وي . اوپه کوم کال یې یوه برخه نیولې وي (الترغیب والترهیب ص ۳۵۲ ج ۲)

دښځو دنفلي روژو حکم

عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال لایحل لامرأة ان تصوم وزوجها شاهدالا باذنه

ژباړه :له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي: چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: چې دښځو لپاره روانده چې دخپل میړه په موجودګې کښی دهغه له اجازې بغیر روژې ونیسي ،ا وپه یوه روایت کښی راغلی دی چې د رمضان المبارک له روژو بغیر نورې روژې دي پریږدي .

تشریح : دنفلي روژې لپاره که په ژبه سره اجازه واخلی داوّلی ده اوکه چېری دښځې دایقین وې چې که زه چېرې روژه ونیسم خاوند مې نه خفه کیږی اوپا داچې مخکې یې ترې اجازه اخیستې وي او اوس دنوې اجازې ضرورت نه وینی .اودنفلي روژې دممانعت وجه داده چې نه ده معلومه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم وخت یې خاوند مانع شي . البته درمضان المبارک روژې فرض دي دهغه لپاره داجازې ضرورت نشته . (الترغیب والترهیب ص ۳۸۳ ج ۲)

په عبادت کښې ولې خوب راځي ؟

خوب په یوازیوالی کښی سړی ته راځي . په ساتیری او سیل کښی یوازیوالې نه وي په هرچز کښې یې جلاجلا خوند وې ځکه په هغه کښې توجه بدلیږي او توجه تقسیمیږي ځکه خوب نه راځي . له لمانځه څخه بغیر ، کله چې په لمانځه شروع وشي . موږ په دې پوهیږو چې دفکر اوسوچ ضروت نشته خودچا په اختیار کښې نه راځي .لکه دساعت کېلی چې پخپله چلیږي ځکه نو په لمانځه کښې یورنګه یوازیوالې راځي ځکه خوب هم ورسره راځي . همداشان کله چې وعظ (نصیحت) شروع شي اوڅوک وزته غوږ شي داهم یوقسم یوازیوالی دي چې خوب انسان ته وروليٰ او په ساتیرې اوسیل کښې توجه بدلیږي ځکه خوب انسان ته نه ورځي مطلب داچې په یوازیوالي کښې خوب انسان ته پیښیږي (التبلیغ ص ۱۲۵ ج ۸) (۲۱)

په عبادت کښې دخوب نه راتللو طریقه

په عبادت کښې دخوب نه راتللو تدبیر دادي چې متفرق اعمال کول پکار دي ترڅو چې توجه بدله شي یوڅه برخه نوافل اداکړی . تلاوت وکړی ، ذکر وکړی ، بیا وعظ (نصیحت) شروع کړی اوبیا یې له بل چا څخه واورې بله طریقه داده چې دخپل کور خلک راټول کړل شي او عبادت په مشترک ډول وشي که ټوله شپه نشي کښېنستلای خوب مو غالب وي اواکثره برخه کښېنستلای شئ بیا هم دشب قدر فضیلت موندلای شئ باید له سستی څخه ځان وژغورئ او دخوب نه راتللو تدبیر هم وکړئ مثلاً داچې دشپې په ډوډۍ کښې کموالی راولئ . بیا هم که ضرورت پیداشو (تورمرچ) وژویاست له دې څخه هم خوب تښتي که هرتدبیر دخوب دختمولو وي باید

(c) ketabton.com: The Digital Library

و شي بيا هم له دې ټولو سره سره که خوب ډېر وو په دې وخت کښې داخوب معتبر دي (يعنې بيا ويده شئ) داسې نه چې معمولي غوندې خوب درته پيښ شي اوتاسو ويده شئ. دخوب غلبه داسې ده چې د يوچا په قصه هغه ددې پر ځاى :کريما ببخشا يې برحال ما) دخوب په حالت کښې ويل (ارى مان) (التبليغ ص ۱۲۷ ج ۸).

مطلب داچه که چېرى معمولى غوندې اررمى راشى ديته هيڅ اعتبار نشته بلکه دخوب د ډېروالي په وجه په ويلو کښې فرق راځي آن داچې دبعض الفاظو معنې هم بدله شي که چېرې داسې حالت ؤ بايد ويده شي ، ځکه چې داعمالو دارو مدار په نيت موقوف دي په داسې حالت کښې هيڅ مکلفيت نشته اواميد دي چې پوره ثواب به الله تعالى ورکړى . دعبادت شروع (پيل) دشپې په لمړى برخه کښې وکړى ځکه چې دشپې په اخېره کښې دهغه چا عبادت افضل چې پورته کېدل ورته اسانه وي ، يا اميد لرى چې پورته به شم. (مولانا محمد رفعت قاسمي)

دپورته کيدلو طريقه

دخوب نه راتللو لپاره په متفرق عبادتونو کښې مشغول شئ له چاسره مختصره (کوتاه) خبره هم کولاى شئ (کوم چې غيبت اوداسې نورڅه نه وي) لکه داچې وواتي له ډوډى سره کله کله (مربا) اچار اوسرکه هم خوند کوى ، په داسې اندازه خبر وکښې کوم ممانعت هم نشته .داسې نه چې ټول وخت په خبرو تير کړى .ځکه چې يوازې پورته کيدل مقصود نه دي عبادت مقصود دي ځکه چې مايوخوک وليدى چې يوازې دوبېښتوب لپاره يې (افيون) خوړل چې له شريعت څخه مخالف کار دي په داسې کښېنستلو کښې څه فايده ده ، داهيڅکله نه ده پکار . کښېنستل خودعبادت لپاره دي لکن دطبعيت دسمولو لپاره لږ لږ خبرې هم جائز دي . لکه څنګه چې نبى

(c) ketabton.com: The Digital Library

کريم صلی الله علیه وسلم له حضرت عائشې رضی الله عنها سره خبرې کولې ، دهغه هم خبرې مقصود نه وې ، لکه دطبعیت دسمولو لپاره يې داسې کول همداشان نفس بنه په قبضه کښې راولئ او پورته شئ (السلوم ۴۲ ج ۸)

بعض خلک وايې چې ټوله شپه پورته کيدل مشکل دي او يو څه برخه پورته کيدلو کښې څه فائده ده ؟ داخيال غلط دي ځکه چې که اکثره شپه عبادت و شې بياهم دافضيلت حاصليږی او ټوله شپه پورته کيدل هم کوم مشکل کار ندي ځکه چې په حکومتي مسؤليت . په تجارت اوپه نورو دنيوی کاروکښی ډيرې شپې متصلې ويښی وي . اودافخر کوی چې زه دومره شپې ويښ پاتې شوی يم لږ فکر پکار ده چې دنيم کال په دې مبارکه شپه ، کوم خلک وو چې نن په دنيا کښی نشته . اوهغه مبارکه شپه دهغوی لپاره اخېری شپه وه اوله موږ څخه به چاته اجل راشی اوله دې مبارکې شپې څخه به محروم شو هرهوښيار انسان پوهيږی چې په راتلونکې کښی دضرورت اوس انتظام پکار دي ديخ لپاره تاوده (ګرم) کالي پخوا لا پيدا کول پکار دي دواده اوداسې نورومراسمو لامخکی تياری پکار ده نوآيا دمرګ لپاره به تر مرګ وروسته تياری کوي ؟ داسې نه دی تاسې فکر وکړئ چې کله دامضمون لولئ له دې څخه وروسته په کوم ساعت اوکومه ورځ يقين لرئ چې ته به ژوندی يې ؟ په ژوند کښی داسهار اوماښام دي چې بايد پکښی عبادت و شی ، بس که هره ورځ مرګ راغی بيا هيڅ نشو کولاي . همدا اوس زموږ دکاميابی اوناکامی فيصله پخپله زموږ په لاسو کښی ده څنګه چې موږ غواړو فيصله کولای شو.ځکه چې خدای تعالی راکړی وخت موجود دي دادنيا دارالعمل (دعمل ځای) ده . محمدرفعت قاسمی غفرله .

دشريعت مقصود

(c) ketabton.com: The Digital Library

که اړېږمی داسې شوی چې له خوب څخه بې اختیاره شوې بس نور وېدېږئ ځکه چې ارشاد مبارک دي (فلیرقد) بیا دي ویده شی) په داسې وخت کښې ویدیدل فضیلت دي په هرصورت دخدای تعالی بندګی مقصود ده که په خوب کښې وي اوکه په وېښه . خپل ځان خدای تعالی ته وسپارئ څرنګه چې حکم وي هغه سې وکړئ . مطلب داچې دنفس لپاره هیڅ مه کوئ دخدای تعالی چې څنګه حکم وې هغه سې وکړئ اصلا عبدیت مقصود ده نور هیڅ شی بالذات مقصود نه ده خینی وختونه لمونځ اداکول منع دي .(التبلیغ ص ۴۴).

په مبارکو شپو کښې په مساجدو کښې اجتماع

سوال: دشعبان په پنځلسمه ، اخترونو اودرمضان المبارک په لسو اخیرو کښې چې په مساجدو کښې خلګ یوځای کیږی (یوعام رواج دي) ذکر ، تلاوت اوداسې نور عبادات کوی ددې شرعا څه حکم دي ؟

ځواب: په دې مبارکو شپو کښې په مسجدکې دعبادت درې طریقې دي:

اول: چې مسجد ته اتفاقا راشی دعبادت په نیت نه اوبیا ذکر ، تلاوت اوبل عبادت شروع کړی . داجائز ده . لیکن اولی داده چې دانوافل اوذکر که په کور کښې وشې ترمسجد زیات ثواب لری آن داچې ترمسجد حرام اومسجد نبوی صلی الله علیه وسلم هم نوافل په کور کښې ډیر ثواب لری . او دا په حدیث سره ثابت دي.

دوهم : داچې قصدا مسجد ته راشې دنوافلو لپاره . دابدعت دي ځکه چې دنوافلو لپاره مسجد ته راتلل دامعنی ورکوی چې نوافل په مسجد کښې زیات ثواب لری اودا پر شریعت زیادت دي : بلکه دخدای تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دهغه درسول صلی الله علیه وسلم مقابله ده څکه په حدیثو کښې په صراحت ذکر شوی چې نوافل په کور کښې زیات ثواب لري.

دریم: په خاصو شپو کښې په هیئت اجتماعیه دعباداتو کول په مساجدو کښې. مثلا: نوافل په جماعت کیږي یا تقریرونه. داصورت بدعت دي. له بله جهته هم دا ډیر بد دي یوه خرابي خوداوه چې په نمبر۲ کښې ذکر شوه. بل داچې نفلي عبادت په جمع کیږي او داشرعا منع دي.
بعض خلک وایې چې په کور کښې دماشومانو شور وي او ژاړې څکه موږ په اطمینان سره عبادت نشو کولای. دادشیطان یوفریب دي. اصلا د(خشوع) نوم دادي چې دسنت طریقې موافق عبادت کول. که چیرې له سنت طریقې سره برابر لمونځ وکړي. خشوع او خضوع پخپله پکښې راځی که چیرې کښته اوپور ته شي اوهئیت دخشوع اوژړا اختیار کړي، دشریعت له نظره دیته خشوع نه ویل کیږي. دغور ځای دي چې کریم صلی الله علیه وسلم به له ډیرې سختې مجبورتیا سره سره نفل تهجد وغیره په کور کښې کول اوزیات ثواب یې درلوده. اوموږ نن صبا دا بهانه کوو چې په کور کښې مو توجه نه برابریږي، داپه ښکاره دشیطان فریب دي په حدیث شریف کښې راځی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم پخپله مبارکه حجره کښې نفل کول او حضرت عائشة رضی الله عنها پښې غزولې وي کله چې به حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سجدی ته راغی دهغې پښې به یې وښورولی هغی به لیرې کړې ده به سجده وکړه کله چې به حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دوهم رکعت ته ولاړ شو دي به بیرته پښې وغزولی، په توره شپه کښې چې څراغ به هم نه وو خونه به هم دومره پراخه نه وه چې یوکس پریوزې اوبل سجده ولګوی. اومسجد نبوی صلی الله علیه وسلم هم دومره نژدي وو چې له خونې پښه راوباسي مسجد دي، اومسجدهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسجدنبوی صلی الله علیه وسلم وو چی فضیلت یې هرچاته ښکاره دي له دې ټولو سره سره دنبی کریم صلی الله علیه وسلم عمل داؤ چې په کور کښی یې عبادت کاوو اومسجد ته به نه تلی. بعض خلګ داوایې چې په کور کښی یوازې په لمانځه کښی انسان ته خوب ورځی ، که چېرې په مسجد کښی په هئیت اجتماعی سره نوافل شی ، یوځه تقریرونه ، یوځه نفل په جمع سره نوخوب ختمیږی اوداشان عبادت هم ډیر کیږی ، که چېرې په کور کښی نوافل اوداسې نور یوازې وشی ددې نیمائی هم نه کیږی لږغور وکړئ چې ډیروالی دعبادت اودهغه کمیت مقصود نه ده بلکه دعبادت پر ځرنګه والی موقوف دي ، که چېرې یوځه وخت په عبادت کښی مشغول واوسې اوچې کله خوب درغی استراحت وکړه.داله حدیث ځخه ثابته ده (احسن الفتاوی ص ۳۷۳ ج ۱)

نفل لمونځ کول په کور کښی افضل دي

لدې سره سره چې په مسجد نبوی کښی یو لمونځ په زر واره ترنورو لمونځو ډیر ثواب لری لکن نفل لمونځ په کور کښی ترمسجد نبوی ډیرثواب لری ځکه چې په کور کښی لمونځ کول بالکل له ریاء ځخه پاک اوخلاص دي (مظاهر حق جدید ص ۱۹۲ ج ۲).

مسئله : نوافل په جماعت سره که تهجد وی یا بغیر له تهجده صلوة تراویح ،صلوة کسوف.استسقاء کچېری ځلور نفره ؤ په نزد دحنفی علماؤ مکروه تحریمی دی ، که مجمع وی او یا په طلب دجمعی وی په دریو کی اختلاف دی او په دوو کی کراهت نشته. (فتاوی رشیدیه ص ۲۹۹)

مسئله : که چېری مقتدیان په جماعت کی ځلور شی نو دا بالاتفاق مکروه تحریمي دی (طحطاوی علی مراقی الفلاح ص ۲۱۱ وشامی ص ۵۲۴ جلد اول)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : که چېرې دامام له صراحتا کنایتا او اشارتا اجازې پرته خلګ ورسره شریک شول نو دکراهیت په صورت کې مقتدیان مسئول دي لیکن امام ته پکار ده چې مسئله ورته ووایې اوله شراکت څخه یې منع کړي. کنه نو ملا صاحب مسئول دی. په شامي کې راغلي دي چې په نفل کونکو کې له یوه یا دوو څخه وروسته که نور خلګ شریک شول نو علامه رحمه الله وایې چې دکراهیت مسئولیت وروسته خلګو ته راجع دی.
(فتاوی رحیمیه ص ۳۲۵ ج ۴ بحواله شامي ص ۲۲۴ ج ۱)

په مبارکو شپو کې مسجد ښائسته کول

دبرات یا قدر او داسې نورو شپو کې مسجد ښائسته کول یا روزمره تر حاجت زیات څراغونه یابتي لګول دزیاتې رڼا لپاره جائز نه ده پر ډیرو مفاسدو او بدعاتو مشتمل دي. اول داچې تر ټولو خرابیو مخکې باید هغه اعمال صحیح شي چې نرڅراغ بلولو مخکې وې که چېرې دافرض شي چې دمساجدو داسې ښائسته کول مستحب او اولی هم شي بیا هم په خاصو شپو کې لکه د برات او قدر و غیره کې دداسې شیانو خاص اهتمام کول بدعت دي څکه چې دنبي کریم صلی الله علیه وسلم له سپیڅلي عهد څخه نیولې بیا تر ټولو قرونو مشهود لها بالخیراو دټولو علماء دین او صلحاؤو په ښه زمانه کې ددې کوم مثال ندی لیدل شوی که چېرې داد کوم ثواب کار وای نو نبي کریم صلی الله علیه وسلم ترټولو زیات ددې مستحق وو چې عملا او قولا یې ددې دعوت ورکړی وای. او صحابه کرام تر ټولو زیات مستحق ددې وو چې دایې قبول کړی وای دډېر زیات څراغونه بلول ضرورت هغه وخت وو چې تلاوتونه کیدل او په وار وار قرانونه ختمیدل داڅراغونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت هم وو دصحابه کرامو او تابعينو په زمانه کې چې دقران جمع او دقران کتابت وسو وروسته له دې وخواغ ته لا ډیر ضرورت پیدا شو .کله چې هغو محترمو داضرورت ضرورت نه وباله بلکه نفس اجتماع په مساجدو کی یې ځان ساتلی دی. نواوس به چاته داحق پیداشي چې دې بدعت نه سنت ووايي او دثواب توقع ولري او که داسی نه شي‌نو دامام مالک رحمة الله علیه قول به ثابت شي چې وايې نعوذ باالله څوک نوی شیان پیداکوی ددی مطلب دادی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دنبوت په زمانه کی خیانت کړی دی دثواب شیان یې امت ته نه دی رسولی که چیرې موږ دسلف صالحینو لکه اصحاب کرامو او تابعینو مخالفت وکړو بیاهم داخبره مکرره کیږی.غرض داچې که چیرې داسې زیات ځاغونه لګول جائز بلکه مستحب هم شي خوپه داسې خاصو شپو کښې یې خاصول او دزیات ثواب نیت لرل بدعت او ګمراهي ده او ددې پر ینبودل ضروری دی لکه څنګه چې دسلف صالحینو اعمال او اقوال پر شامل دی.
په کتاب الاعتصام ذوهم توک کی علامه شاطبی رحمه الله زیات شمیر دسلفو اثار رانقل کړی وايې چې که چیرې دیوحکم مخکی مستحبوالی او سنت والی ثابت هم وو لیکن دهغه په عمل کولو سره خلک له شریعت څخه تیریدل او نور بدعات ورسره پیداکیدل نو دداسې کار پرینبودل پکار دی ،
دشوال دمیاشتی لومړنی ۶ شپې (دکوچنی اختر شپږ شپې) دکوموچې فضیلت په احادیثو کی راغلی دی دحضرت امام مالک رحمه الله حضرت امام ابو حنیفه رحمة الله په نزد ددې اهتمام او التزام مکروه دی څکه چې عوام خلک داددرمضان المبارک جز بولي . (الاعتصام ص ۱۷۰)
همدا شیان چې دبرات او دقدر په شپه په مسجد کی اجتماع او دهغه التزام دا پخپله بو مستقل بدعت دی دکوم چې مثال په خیرالقرون کی نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی لیدل شوی ـ څوک ویلی شي چې دا اجتماع یو مقبول شی دی بلکه سنت او مستحب یو ازی هغه دی کوم چې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه ثابت دی چې یوازې به یې په دغو مبارکو شپو کی نوافل او تلاوت کاوو همدا شان زیات رونبانه کول له بدعت سره سره پر نورو ډیرو مفاسدو مشتمل دی مثلا ۱ـ دمال بې فائدې خرچ کول او کوم چې خلګ دا ضرورت بولی چې راجمع شی او دقرانکریم تلاوت وکړی خکه دڅراغونو ضرورت دی داقسم تلاوت پخپله یو مستقل بدعت دی او دا بیا څنګه اسلامی ضرورت وبلل شی اودبرقی رڼا هم داحکم دی چې ترضرورت یې زیات لګول اسراف دی باید له دی تولو شیانو څخه ډډه وشی

۲ـ داسې زیاتو بتیو او څراغونولګول باید له دې وجې هم بند شي چې نن او سبا ډیر مسلمانان او هندوان سره یوځای وی ترڅو دمسلمانانو او هندوانو مشابهت رانشي او په مسجد کښې چې کوم دڅراغ بلولو فضیلت دی یوازې ددې لپاره چې ضرورت دی چې له دې څخه هیڅوک منکر نه دی همدا شان په سیرت ((حلبیه)) او نورو کتابو کی راغلی دی چې حضرت عمر رضی الله تعالی عنه دتراویحو لپاره زیاتې بتی او څراغونه لګول او حضرت علی رضی الله تعالی عنه ورته وویل چې خدای جل جلاله دی ستا قبر رونبانه کړي لکه څنګه چې تا زموږ مساجد رونبانه کړو دابالکل غلطه ده چې دحضرت علی رضی الله تعالی عنه له رڼا څخه داظاهری رڼا مراد وه بلکه نور دقران یې ترینه مراد وو پر داسې غلط روایت دیوه بدعت بنیاد بنوول سراسر بناء فاسد علی الفاسد ده دحضرت علی رضی الله تعالی عنه مراد داوو چې حضرت عمر فاروق رضی الله تعالی عنه په خپله زمانه کې دتراویحو دلمانځه یوازني اهتمام وکړ مساجد یې په تراویحو او قرانکریم منور کړل همدې طرف ته دحضرت علی رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشاره وه چې خدای جل جلاله دی دحضرت عمر رضی الله تعالی عنه قبر داسې منور کړی لکه څنګه چې ده زموږ مساجد دقران په نور منور کړل

رقعت قاسمي غفرله

تنبیه : په دې بیان کې دهر نمبر سوال او جواب شوی دی مطلب داچې دبرات او قدر په شپه مساجد مزین او ښائسته کول یو بدعت دی او څراغونه اوبتی لګول دوهم بدعت دی او دخلکو یوځای کول دریم بدعت دی البته که چېرې اتفاقا خلک سره یو ځای شول په مسجد کې داکوم بدعت نه دی تر هغو پورې چې ددې اجتماع دسنت بللو خطر نه وی له دې بدعاتو نه علاوه په څراغونو لګولو کې اسراف هم دی او تشبه بالهند (له غیر مسلمانانو سره) هم ده نوځکه له دومره مفاسدو سره سره په هیڅ ډول جواز نلری داممنوع کارونه حسنات بلل او بیا خصوصا په داسې مبارکو شپو کې ځکه چې په مبارکو ځایو او وختو کې چې څنګه عبادت ډیر اجر لری همدا شان بدعت او معصیت زیاته ګناه لری . لکه څنګه چې محقق علامه ابن همام رحمة الله په فتح القدیر کې په حرمینو کې دزیاتی ګناه تصریح کړی ده او دټولو علماؤ په نزد متفق علیه ده چې کله نیک کار له کوم بدعت سره ملګری شې نو پرینښودل یې ترکولو زیات افضل دی لکه څنګه چې دشامی په حواله مخکې ذکر شو . والله سبحانه وتعالی اعلم واحکم

(امداد المفتین ۲۱۱ دوهم ټوک)

دآتش بازۍ تاریخ

په غور سره فکر وکړئ چې داتش بازی (اورنه غورزول) چې نن په هندوستان کې رواج ده دااسلامی شعار نه دی بلکه دهندوانو شعار دی ، دادهندوانو یو مشهور عادت دی له هندوانو سره په ګډه ژوند کې له ډیره وخته موږ له دوی څخه ډیر شیان زده کړی دی او دوی له موږ څخه خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

افسوس دادی چې هغوی له موږ څخه زموږ شیان زده کړی وای او داچې موږ ددوی څخه بد شیان زده کړی دی. آتش بازي خاص دهندوانو رواج دی چې په اسلام کی هم ځای نلری ددې قول تر ټولو لوی حجة او دلیل دادی چې ددې رسم وجود نن سبا په هیڅ اسلامی ملک کی نشته ددنیا په هره توته کی چې هلته دوه یا درې مسلمانان اباد وې هوکه وی هغه په بر صغیر کی یا دفارس په شاوخوا کی چې هلته یو وخت اتش پرست اباد وو .
دفضائل الایام والشهور ص ۱۱۳

دبرات په شپه کی دڅراغونو دبلولو او ساتیری لپاره راجمع کیږی او داقبیح فعل کیږی چې دا ډیر اشد بدعت دی ځکه چې ددې اصل نه په کوم معتبر او غیر معتبر کتاب کی نشته او نه په دې باره کی کوم کمزوری او ضعیف حدیث شته او په هند کی داعام عادت دی په نورو ممالکو کی ددې رواج نشته . داعادت هندوانو له ډیوالی څخه اخستی دی ځکه چې اکثره مسلمانانو دهند وانو ښځی مینځی کړی دی ځکه دارواج په مسلمانانو کی ددوی په خاطر شائع شوی دی(الجواهر الزواهر ص ۲۵۳)

په امریکه کی یو اتش پرسته قوم تیر شوی دی بیا وروسته مسلمانان شوی دی بیا هم داتش پرستی رواج په کی پاته دی ، ځکه چې دغه قوم دڅراغانو خاص اهتمام کاوو . دخلیفه هارون الرشید عباسی او دهغه دزوی مامون رشید عباسی دخلافت په دور کی برامکه ته عروج حاصل وو دی قوم ته په برامکه کی یحیی برمکی محمد خالد برمکی او جعفر برمکی ته عباسی خلفاء خاص عهدی ورکړی وی ځکه چې هغوی ددې رواج دعامولو ښه زمینه مساعده کړي وه او تر ډیره حده هغوی کامیاب هم شولهمداشان علماء اسلام ددې مخالفت په عامه توګه کړی دی ، داکار یې دشریعت مخالف بللی دی ، دمسلمانانو په لکونو روپی هر کال په داسې حرامو او ناجائزو شیانو مصرفیږی. (حقیقت شب برات ص ۴۴۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دآتش بازۍ حکم

ددې فاسدو رواجو څخه اتش بازی هم ده چې په دې کی ګڼ شمیر خرابۍ شته.
۱- دمال ضائع کول چې حرمت یې له قران څخه ثابت دی
۲-دخپل ځان او لاد او ګاونډیانو دسوزلو خطر هم دی ځکه چې ډیرې واقعې داسې شته چې خلګو خپل لاسونه او نور اندامونه په اورسوی دی او همداشان هر اړخیز تاوانونه باید له فکره ونه وزی. دداسې نقصاناتو ممانعت په قرانکریم کی ذِکر شوی دی. ﴿وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾
پاره سیقول سوره بقره
یعنی خپل ځانونه په قصد سره مه هلاکه وئ په دې اړه په حدیث شریف کی راغلی دی چې بیله ضرورته له اور سره ګډوالی منع بلل شوی دی. ځکه چې بل اور او بل شوی څراغ پریښودل دخوب په وخت کې په حدیث شریف کې منع شوي دي.
۳- ځیني وختونه په اتش بازۍ کې کاغذونه هم مصرفیږی کوم چې دعلم اسباب دی ، دداسې شیانو بې ادبې کول په خپله قبیح (بد) کار دی ډیر بدکار خو لا دادی چې ډیر وخت په دی کی لیکل شوی کاغذان هم وی مقصد داچې هر څه پر لیکل شوی وې ځکه چې دداسې رواجو خلګ اکثره غیر مسلمانان او جهال وی او پر دې کاغذانو قرانې ایاتونه هم لیکل شوی وی لکه څنګه چې ماته حضرت اشرف علی تهانوی صاحب دیوه معتبر شخص قصه وکړه چې ما دکاغذ ساتیری ولیدله چی دا دقرانکریم ورقه وه
۴- دکوچنیانو ابتدائی تعلیم دګناه او معصیت په اسبابو سره وې چې اصلا امر داسې دی چې علم او عمل ورزده کړي او یه دې عمل سره ګواکی دشریعت مقابله شروع ده نعوذبالله منها خصوصا په دې مبارکه شپه (دبرات پنځلسمه) هسې خرافات اوناوړه اعمال عادت شوی دی داخبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیاتکرارکوو لکه څنګه چې په مبارکو وختونو عبادت زیات اجر لري همدا شان ګناه په داسې اوقاتو کې زیاته ګناه لري . (اصلاح الرسوم ص ۱۹)

له یاجوج اوماجوج سره مشابهت

داتش بازی ځینې الات داسې وي چې داسمان لور ته غورځیږي او دا کله کله دخلکو پر سر راشیوه کیږي او سوزي له دې څخه علاوه اتش بازی (اورلوبې) له یاجوج او ماجوج سره مشابهت ده لکه څنګه چې هغه غشي داسمان لو ر ته غورزوي او له کفارو سره مشابهت هم دی ځینې خلک ددې دجواز لپاره وایې چې په مکه معظمه کې دحج په شپو کې توپونه خطاکوي له دې څخه معلومیږي چې داجائز ده که نو ولې هغوی داسې کول؟ددې جواب دادی چې دادعوامو خلکو فعل دی دا په شریعت کې کوم حجة نه دی البته دعالم محقق او دیندار عالم فتوی کو م چې دقواعد شرعیه مطابق وی حجة ده ښکاره خبره ده چې توپونه چلول دلښکر فعل دی نه ده دکوم عالم فتوی ده بل داچې په دې کې کوم حکومتی مصالح هم شته داسلامی شوکت ظهوردحج دشعائر تعظیم او دارکانو اعلان داسې نور او په اتش بازی کې کوم شوکت دی؟ البته که چیرې په یو ځای کې دکوم ضروری امر په خاطر داعلان دپاره اور ولګیږي بقدر ضرورت روا او جائز ده لکه دروژه مات او پیشلمی دوخت لپاره کوم اور ولګیږي په دې کوم ممانعت نشته که چیرې ترضرورت زیات شو داهم ممنوع دی .
(اصلاح الرسوم ص ۲۰)

داتش بازی (اورلوبې) نقصانات

خلکو ددې شپې برکات پرې ایښیدی دی بې فائدې حرکات یې اختیار کړی دی . لکه څنګه چې اتش بازې دیو بد حرکت نوم دی . اوبدوالی یې هم ثابت دی داسې تجویز کیږی چې اتش بازی (اورلوبه) هم ده له نامه څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

معلوميږي چې دخطرې او لهو لعب شي دي فکر وکړئ چې اور دشيطان عمل دی ايا دايو ښه کار دی ؟په حديث مبارک کی دومره قدر راغلی دی چې دخوب په وخت کی څراغونه مړه کوی او عادتا څراغ ليری ايښودل کيږی لکن نبی کريم صلی الله عليه وسلم بيا هم بل څراغ نه دی خوښ کړی ، څکه چې له خطرې خالي نه دی ، داور لگيدو امکان پکې شته او ددې په اړه زيات شمير واقعات پيښ شوی دی څه فکر کوئ چې له خپل ځان سره به نژدی ولی نه وی منع : په رشتيا هم چې ډير خطري شی ده ، داتش بازی په سبب هرکال زيات شمير واقعات مينځ ته راځی دچالاس سوزل کيږی ،دچا ځان او دچابيا کور او داسې نور سوزل کيږی که چيرې فرض کړو چې داهيڅ هم نه کيږی دمال نقصان خو ضرور دی دډير تعجب ځای خودادی چې ډير سپين ږيری خلگ خواهش لری چې پخپله داکار وکړی خو بيا دغه ددوی دوقار مخالف کار دی . څکه مشران پلمه کوی او وايې چې ماشومان خبره نه منی .که چيری کوچنيان ضد کوی داضد ته هيڅ اعتبار نشته غور وکړئ که چيری ستاسو ماشومان باغيان وی او په وهلو باک نه کوی .ايا تاسو به يې نه منع کوی ؟ که چيری ماشوم ضد وکړی يا داسې بل ضدناکه شی غواړی ايا تاسو به يې ورکوی؟ او چې خدای جل جلاله او دهغه رسول صلی الله عليه وسلم مضر ورته ويلی دی هغه بيا ولی عادت جوړوی؟ له دی څخه معلومه شوه چې درسول الله صلی الله عليه وسلم فرمان تاسو ته کوم اهميت نلری (نعوذ بالله) حال داچې دامال او دولت ستاله کومه وو ، داټول دخدای جل جلاله ملکيت دی تاسو محض خزانه داران ياست چې ستاسو په لاسو کی فقط تحويل دی داسې ياست لکه څنگه چې غلام وی مالک يوازې الله جل جلاله دی ((ولله خزائن السموات والارض)) ژباړه :اوخاص دالله جل جلاله لپاره دی داسمانو او دځمکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خزانې مو په دا اجازه نښته چې خنګه غواړو هغسې يې خرڅ کړو ، دا خداى جل جلاله مال دى په قيامت کې ددې سوال کيږي چې څنګه مو ګټلى او څنګه مو مصرف کړى دى نو څکه ما شوما نو ته داتش بازۍ يا کوم بل عبث او ناجائز کار لپاره پيسې ورکول شرعا حرام دى تاسو ورکونکى څوک نست؟ هغکله دامه ورکوى په ضد کولو سزا ورکوى او دساتيرى او په بيکاره خابوکې يې مه پريږدى (التبليغ ص ۴۸ توک ۸)

دبرات په شپه وهديرې ته دتللو ثبوت

په دې شپه کې داعمل هم مذکور دى چې نبى کريم صلى الله عليه وسلم به جنة البقيع ته تلى او هلته به يې اصحاب کرام رضى الله عنهم ته دوعاوى کولى له څخه هم ددې عمل سنت والى ثابتيږى . علماء کرامو داعمل مسنون بللى او له دى څخه علاوه نور ټول امور بدعات او مکروه دى مثلا په اجتماع سره هديرې ته تلل خراغونه لګول چې ټوله هديره روښانه شي او دخوراک يا بل شى ترتيب نيول بلکه هرې هديرې ته چې ولاړ شې په انفرادى شکل او له کوم فضول مناسبتو بغير صرف د مغفرت دعا وکړى او ثواب حاصل کړى بيرته زر راوګرزى او په بل عبادت مشغول شې بس همدومره اندازه دسنت مطابق ده او داعمل دسنت مطابق ده ، مناسبه نه ده چې عبث اعمال رواج کړي (حقيقت شب برات ص ۵۲)

ايا نڅې دمړو زيارت کولای شي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقبر په زيارت کې څه منع نشته ،که څه هم ښځې زيارت وکړي ،هغه ددې حديث په بنياد چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم ويلي دي: چې ما تاسې دقبرو له زيارت څخه منع کړي واست لکن اوس واورئ دقبرونو زيارت کوئ شارح رحمة الله عليه ويلي دي: زيارت نه دښځو په تللو کي کوم ممانعت نشته . يعني خلاف اولی ده . تفصيل دادې چې که ښځې ددې لپاره زيارت ته ځي چې هلته خپل غم نوی کړي او وژاړي . په دې صورت کې زيارت بالکل جائز نه دي . او په کوم حديث کې چې دښځو په زيارت کولو باندی لعنت ويل شوي دي . له دې څخه دامخکنی ښځې مراد دي .او که چيرې هديرې ته ددې لپاره ځي چې عبرت حاصل کړي . او دصالحانو قبرونو ته دتبرک لپاره ځي . او ښځې سپين سرې وي نوکوم ممانعت نشته ، او که چيرې ښځې ځوانې وي نو زيارت ته تلل مکروه دي . اوياله خلګو سره ځي نوزيارت کول مستحب دي . محتار ۸۷۹مخ اول ټوک

مسئله : يوازې ښځه چې ځوانه وي يوازې دنبی کريم صلی الله عليه وسلم له روضې مطهرې سوابلې هيڅ يوې هديرې ته تلل نې روانه دي.

مظاهرحق جديد ۴۷۲ مخ دوهم ټوک

وهديرې ته دښځو تللو دممانعت وجه داده چې هغوی هلته ولاړې شي هلته نامناست الفاظ وائي . دزيارت چې کومې ښکلې دي هغه تر بديو لړ دي . له دې څخه پرته په لار کې دزينت او ښکلا ظهور کوي . اونورو ته خان ښکاره کوي ،او دادواړه لوی ګناهونه دي . زيارت سنت دي . دسنت داداکولو لپاره ددومره ګناه ارتکاب څنګه کيږي ؟ که چيرې ښځې زړې جامې واغوندې يعني بغير له ښکلا چې خوک ورته توجه نه کوی ،اوهديرې ته ولاړې شي اويوازې دمغفرت دوعاوې وکړی او کوم غير شرعې خبرې ونکړي . بيانو کوم ممانعت نشته حب العلوم ۷۹۱مخ ۳ ټوک

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله ځینې فقهاؤ ښځو ته دزیارت کولو اجازه ورکړې ده چې ژاړې په دې شرط چې کښیني به نه. (فتاوی دارالعلوم ۴۳۲مخ ۵ټوک

آیا دمړي روح کورته راځي ؟

سوال : دمړي روح یوځای ته راځي کنه که چیرې نه راځي نو بیا په خوب کې ولې راځي ؟

جواب په خوب کې دکوم مړي لیدل ددې تقاضانه کوي چې دهغه روح دې مکان ته راځي . په خوب کې لیدل دروحانیت په سبب سره ده . له مکان سره دهغه هیڅ تعلق نشته . ډیر ژوندي خلک چې ډیر لیرې وي هم په خوب کې لیدل کیږي . دخوب قصه جلاده داجسامو دراتګ ظاهري اتصال ددې لپاره ضروري نده ، عالم ارواح بل عالم دی (فتاوی دارالعلوم ۴۲۰مخ ۵ټوک

مسئله روح مکان ته نه راځي ددې هیڅ ثبوت نشته . داسې خیال او عقیده لرل نه دي پکار.

مسئله : ددې خبرې هم هیڅ ثبوت نشته چې دپنجشنبې په ورځ روح دخپلو اقربؤ کره راځي .او دثواب په امیدوي . دجمعې لمونځ کوي او بیابیرته ځي داهیڅ حقیقت نه لري داسې کول نه دي پکار . (فتاوی دارالعلوم ۴۲۹مخ ۵ټوک

مسئله دبزرګانو دارواحونو پر راتللو کوم قوي دلیل نشته ،کوم روایات چې منقول دي دادمحدیثنو په نزد صحیح نه دي . (فتاوی محمودیه ۸۲مخ ۱ټوک

مسئله دمؤمنانو دجمعې په شپه راتلل هیڅ ثابت نه دي . دایوازې واهیه (غلط) روایات دی پردی عقیده لرل نه دی په کار . (فتاوی رشیدیه ۲۲۹مخ ۲ټوک

وهدیرې ته دتلو اداب او احکام

نبی کریم صلی الله علیه وسلم داسلام په ابتداء کې وهدیرې ته تلل منع کړي وو ځکه چې دجاهلیت زمانه نژدی وه ځکه فکر یې کاوو چې شاید

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک پر قبرو رسوخ پیداکړي ، نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم دزیارت قبور اجازه وکړه . ځکه نو دټولو علماؤ په نزد قبرو زیارت کول مستحب دی ځکه چې قبروته په تګ سره په زړه کی نرمی راځی . مرګ یې یادیږی او په زړه کی داعقیده ټینګیږی چې له دې فاني دنیا څخه علاوه بوه بله دنیا هم شته چې هلته تګ ضروری دی او هلته ددی دنیا دیوه بوه عمل حساب کیږی له دی څخه علاوه نوري دېرې فئدی لری تر ټولو ښه فائده داده چې هلته دمړو دپاره دمغفرت دعا وو ښه زمینه مساعده وی کوم چې سنت دي لکه څنګه چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم به جنت البقیع ته تلی او هلته به یې ومړوته سلام کاوو او ورته به یې دمغفرت دوعاوې کولی وقبروته دتللو څه اداب او احکام شته کوم چې شریعت بیان کړی دی:

۱ کله چې یو شخص دمغفرت ددعا لپاره قبروته ولاړ شی هلته دی دمړي مخ ته مخامخ ودریږی مخ دې دقبر او شا دې دقبلې لور ته کړی

۲ کله چې قبر ته ورسیږی دقبر مړې ته دې سلام وکړی (السلام علیکم یااهل القبور الخ)

۳ - پر قبر دې دعزت لپاره لاس نه ایږدی

۴ - قبر دې نه موچوی

۵ - قبر ته دې دتعظیم لپاره نه ټیټیږی او نه دی ورته سجده کوی

۶ - دقبر خاوري دې پرمخ نه موښی . له دې احکامو او ادابو څخه علاوه داسې شیان اختیارول کوم چې په شریعت کښی نشته . دا ډیره ګمراهی وحماقت دي .له قبر سره نژدې دقران کریم تلاوت مکروه نه ده . دنورو ورځو په نسبت خصوصا دجمعی په ورځ دورځې په لمړی برخه کښی هدیرې ته تلل افضل دي داهم منقول دي چې دنورو ورځو په نسبت دجمعی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ورځ مړی ته زيات ادراک کيږي . اوجمعي په ورځ قبر ته راتلونکی قريبان نه پيژني . (مظاهر حق جديد ص ۴۷۲ ج ۲)
دحضرت عقبه بن عامر رضی الله تعالی عنه څخه ارشاد نقل شوی دي وايي: چي ما ته داخوښه ده چې زه په اور کښي وخيژم يا په تيره توره پښه کښيږدم آن داچي پښه مي پرې شي . تردې چې زه دچا په قبر وخيژم . اوزما په نزد په قبرو کښي متيازې (بولي) کول اوپه بازارو کې دخلکو په مخ کښي متيازې کول هم فرق نلري (مظاهر حق جديد ص ۴۸۲ ج ۲)

وهديرې (مړستون) ته دتللو مسنونه طريقه

ژباړه : له حضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه څخه روايت ده چې يوځلې نبی کريم صلی الله عليه وسلم دمدينې په هديره تيريدی . اوهغه دقبر لور ته خپل مخ مبارک واړاوو اووېې ويل : (السلام عليکم يااهل القبور يغفر الله لنا ولکم وانتم سلفنا ونحن بالاثر) ای دقبر خاوندانو پرتاسی دې سلام وې خدای تعالی دې موږ اوتاسو ته مغفرت وکړی اوتاسو ترموږ مخکې ياست اوموږ درپسی يو .
تشريح دحديث شريف الفاظ دي (چی نبی کريم صلی الله عليه وسلم به دقبر ولورته خپل مخ مبارک اړوئ اوتوجه به يې ورته کوله داپر دې خبره دليل ده چې که څوک دقبر مړو ته سلام کوی دده لپاره مستحب ده چې دهغه مخ دمړی و مخته مخامخ کړي همداشان کله چې دمغفرت ددعاء لپاره قبر ته دريږی بايد خپل مخ دمړی و مخته برابر کړې لکه څنګه چې دعلماؤ اومجتهدينو مسلک دي اوددې مطابق دټولو مسلمانانو عمل دي .ميرزا مظهر رحمه الله وايې دچا زيارت دهغه دملاقات په شان ده همداشان لکه څنګه چې دچا په ژوند کښی دملاقات په وخت کښی خپل مخ دهغه و مخ ته مخامخ کوی دزيارت په وخت کښیهم بايد مخ دهغه مخ

ته برابر کړی دا هم په کار ده چې د کوم مړی په وړاندی هغه طریقه کول پکار ده کوم چې یې دهغه په ژوند کښې ورسره څنګه ګذاره کوله دمثال په ډول دملاقات په وخت کښې دي دیو مکرم او عزت مند چاخواته نژدي نه شوای کښینستلای همداشان اوس ئي هم باید زیارت یعنی قبر ته نژدی نه کښینی لکه څنګه په ژوند کښې کومه اندازه ورسره کښینستلای شوای نو اوس هم باید هغونده ورسره کښیني او اوس هم باید په هغه طریقه ورسره دغونه اندازه ورسره کښینه یا ودریږه .او که چېری دهغه په ژوند کښې ورنژدی کیدی اوس دي زیارت ته هم نژدي ورځی او کښیني دي کله چې دچا زیارت کیږی باید سورة(فاتحه او قل هو الله) دري واره وویل شي او ثواب دي مړي ته وروبخښل شي او هم دي ورته دمغفرت دعاء ورته وکړی.

(مظاهر حق جدید مشکوة شریف صفحه ۴۸۰ ج ۲)

آیا مړی زیارت کونکی پیژنی ؟

پردې خبره دټولو اسلافو اتفاق دي چې مړی زیارت کونکی پیژنې او ورته خوشحالیږی (دحضرت عائشة رضی الله عنها څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چې کوم شخص دخپل ورور قبر ته لاړشی . اودقبر خواته یې کښینی ، نو دقبر خاوند ورڅخه خوشحالیږی اودسلام جواب یې ورکوی ترڅو چې هغه هلته ناست وي (کتاب الروح ص ۴۲ بحواله ابن ابی شیبه درکتاب القبور)

په دې باره کښې ډیر احادیث راغلی دي . او په دې کښې هیڅ شبه نه ده پاته چې په قبر کښې څنګه څوک وینې ؟ څکه چې دادلوی خدای تعالی کار دي چې په دې زمانه کښې داسې الات موجود دي چې پر ځمکه یې کښېږ دي ترځمکه ډیر لاندي معدنیات معلوموی . لکه تیل ، پټرول ، زر او داسې نور اوله دي سره سره (ایکسری ماشین) چې بالکل عام شی دي (ان الله علی کل شئ قدیر) مولانا محمد رفعت قاسمی مدرس دارالعلوم دیوبند)

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

دثواب درسېدو څو ضروري مسئلې

حضرت امام احمد حنبل (رحمة الله علیه) وايي چې کله تاسو هديرې ته لاړشی . سورة فاتحه معوذتين (قل اعوذ بر ب الفلق ، قل اعوذ برب الناس) اوقل هوالله احد ووایاست اوثواب یې مړی ته وروبخښئ . له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي: کوم شخص چې هديرې ته لاړشی هلته دقل هوالله سورة (۱۱) واره ووايي اوثواب یې ټولو مړو ته ور وبخښئ . ده ته به دهديرې دمړو په اندازه ثواب ورکول کیږي له حضرت انس رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: چې کوم شخص هديرې ته لاړشی اودثواب په نیت سورة یس تلاوت کړی الله تعالی دمړو عذاب ورکموی او ودې شخص ته دهديرې دمړو په اندازه نیکی ورکول کیږي. (مظاهر حق شرح مشکوة شریف ص ۴۴۹ ج ۲)

که چېرې دچا دامخکښې سورتونه نه وي یاد . هر سورة چې یې یاد وي ويلای یې شی اوخدای تعالی ثواب ورکوی . که چېرې بالکل جاهل وي په ژبه دې ورته دمغفرت دوعاوی وکړی . یا دې صدقه اوخیرات وکړی اوثواب دې وروبخښی څکه چې په حدیث شریف کښې راځی چې مړی په مثال دهغه چا ده چې اوبو اخیستی وي او فریاد کوی . دخپلو قریبانو : پلار ، ورور اوداسې نورو دوعاؤ ته منتظر وي چې دوئ یې ورته وکړی څو کله چې هغوی دوعاوې ورته وکړی تردنیا اومافیها ورته محبوب شی . او دژوندو تحفې دمړو لپاره دمغفرت دوعاوې دي . (احیاء العلوم ص ۹۴) ۴ ټوک محمد رفعت قاسمی غفرله .مدرس دار العلوم دیوبند)

مسئله: په شپه کښې دمړو زيارت کول يعنی دقران کريم کوم سورة ويل اوثواب یې ورته بخښل جائز دي . (فتاوی دار العلوم ص ۴۵۳ ـ ۵ بحواله مشکوة شریف ص ۱۵۴ ـ ۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله مړی ته ويل کيږي چي داثواب دفلانکی له لوري څخه ده ، که له هديرې څخه علاوه په کوم بل ځای کښې وي فرسته يې ورته رسوي.
(فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۲ ح ۵)

مسئله ومړوته دصدقات خيرات قران کريم اودمغفرت ددوعاؤ فائده رسيدل له قرآنه کريم اوله حديثو څخه ثابته ده . لدې څخه انکار ناپوهی ، ګناه اوداجماع څخه خلاف ده البته دثواب لپاره کومې معلومې ورځې شرط نه دي لهذا څلوينښتمه . کلنۍ . عرس اوف نحه خوانی داټول رواجې رسومات دشريعت مخالف دي ، اوله مړو څخه کومک غوښتل داسې ناجائز دي له الله تعالی څخه بغير دهيچا هيڅ تصرف نشته (فتاوی دارالعلوم ص ۴۳۷ ح ۵)

مسئله سنت داده چي د زيارت کولو په وخت کښې برسنت طريقه مړو ته سلام وکړی . اودټولې هديرې لپاره دمغفرت دعاوی وکړی ، اوکه چيرې څه ووايې اودمړو وارواح ته يې ثواب وروبخښی ډيره ښه ده . اوکه چيرې دخپل ځان لپاره دوعاوې نو له الله تعالی څخه سوال وکړه په دې ډول چي يا الله تعالی ددې نيکانو په برکت زما حاجت پوره کړی وبزرګانوته به دا نه وايې چي تاسو زما لپاره دوعاوکړی . دقران کريم ايات پردې دلالت کوی ، لهذا داسې دي نه وايې چي خطاب مړونه وي . بلکه له الله تعالی څخه دي دهغوی لپاره هم دمغفرت دوعا وکړی ، که چيری ددوئ په وسيله سره دخپل ځان لپاره دوعاوکړی نوداکوم ممانعت نلري . په حصن حصين کښې ذکر شوي دي چي دصالحينو په وسيله سره دوعاکول مستحب ده چي الله تعالی دهغوی په برکت سره دوعاقبوله کړی (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۲ ح ۵ په حواله دحصن حصين ص ۸۲)

مسئله :دثواب بخښلو په وخت کښې که څه هم يوازې نيت کافي ده ، لکن که په ژبه سره ووايې چي يا الله تعالی ددې عمل ثواب فلانکی ته ورسوي
(فتاوی دارالعلوم ص ۴۵۱ ح ۵ به حواله درالمختار ص ۸۴۴ ج ۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله: دثواب بخښلو په وخت کښې مناسب داده چې وويل شي فلان ابن فلان (فلانکی دفلانکی زوی) که چېرې ديلار نوم ورته معلوم نه وي يوازې دده نوم کافي ده لکن هرڅه چې په نيت کښې وي هغه کافي ده هرڅه الله تعالى ته معلوم دي (فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۱ ج ۵)

مسئله که چېرې په يوه وخت کښې ډېرو مړو ته ثواب وبخښې داهم صحيح ده لکن که چېرې دا ثواب اول يوه ته وبخښل شي بيا نورو ته نه بخښل کيږي ځکه چې دا ثواب اول ته ورسيدی. (فتاوی دارالعلوم ص ۴۱۹ کوک نحو نه دامسختار ص ۸۴۴ ج ۱)

مسئله که چېرې دقران ثواب ډېرو مړوته څوک وبخښي آيا پوره پوره ثواب وررسيږي ،که تقسيمږي ؟ په دي کښې دفقهاؤ دوه قوله دي (۱) داچې هريوه ته پوره پوره ثواب رسيږي . بل داچې تقسيمږي بيا ورته رسيږي . دادوهم قول له قياس سره برابر ده . خودالله تعالى له فضل څخه ليری نه ده چې هريوه ته پوره پوره ثواب ورکړي. (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۹ ج ۵)

دخدای تعالى له ذات څخه داامید دي چې بشپړ ثواب به ورکړی ځکه چې دالله تعالى له خزانو څخه هيڅ نه کميږي . داصرف (يوازې) دبنده په نيت پورې اړه لری څنګه چې يې پر الله تعالى ګمان وي هغسې ورسره کوي (محمد رفعت قاسمی عفاالله عنه)

مسئله: دقران کريم ثواب خو مړی ته رسيږي بل داچې ويونکی يونيک کار وکړی په لس ګونو بلکه تر دې هم زيات ثواب ورکول کيږي . مګر په هرکار کښې اخلاص شرط دي بيله اخلاص هيڅ عمل مقبول نده

(أَلاَ لِلّٰهِ الدِّيْنُ الْخَالِصُ) (پاره ۲۳ سورة الزمر) (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا (پاره ۸ سورة الانعام) فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۱ ج ۵).

مسئله قران کريم په هديره کښې په لوړ اوسوکه اواز . په ياد (حفظ) يا په کتلو سره صحيح ده) فتاوی رشيديه کامل ص ۳۲۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله: دثواب بخښلو په وخت کښې مناسب داده چې وویل شی فلان ابن فلان (فلانکی دفلانکی زوی) که چېری دپلار نوم ورته معلوم نه وي یوازې دده نوم کافی ده لکن هرڅه چې په نیت کښې وي هغه کافی ده هرڅه الله تعالی ته معلوم دي)(فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۱ ج ۵)

مسئله که چېری په یوه وخت کښې ډیرو مړو ته ثواب وبخښی داهم صحیح ده لکن که چېرې دانواب اول یوه ته وبخښل شی بیا نورو ته نه بخښل کیږی ځکه چې داثواب اول ته ورسیدی. (فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۶ وکذا فی ردالمحتار ص ۸۴۴ ج ۱)

مسئله که چېرې دقران ثواب ډیرو مړو ته څوک وبخښی آیا پوره پوره ثواب وررسیږی. که تقسیمیږي؟ په دې کښې دفقهاؤ دوه قوله دي (۱) داچې هریوه ته پوره پوره ثواب رسیږی. بل داچې تقسیمیږی بیا ورته رسیږی. دادوهم قول له قیاس سره برابر ده. خو دالله تعالی له فضل څخه لیری نه ده چې هریوه ته پوره پوره ثواب ورکړی. (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۹ ج ۵)

دخدای تعالی له ذات څخه داامید دي چې بشپړ ثواب به ورکړی ځکه چې دالله تعالي له خزانو څخه هیڅ نه کمیږی. داصرف (یوازې) دبنده په نیت پورې اړه لری څنګه چې یې پر الله تعالی ګمان وي هغسې ورسره کوي (محمد رفعت قاسمی عفاالله عنه)

مسئله: دقران کریم ثواب خو مړی ته رسیږی بل داچې ویونکی یونیک کار وکړی په لس ګونو بلکه تر دې هم زیات ثواب ورکول کیږی. مګر په هرکار کښې اخلاص شرط دي بیله اخلاص هیڅ عمل مقبول نده

(أَلَا لِلّٰهِ الدِّيْنُ الْخَالِصُ) (پاره ۲۳ سورة الزمر) (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ اَمْثَالِهَا (پاره ۸ سورة الانعام) فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۱ ج ۵).

مسئله قران کریم په هدیره کښې په لوړ اوسوکه اواز. په یاد (حفظ) یا په کتلو سره صحیح ده) فتاوی رشیدیه کامل ص ۳۲۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله: په ثواب بخښلو کښې دلاس پورته کولو ضرورت نشته ، اوکه چېرې دوعا کوی لاس بې پورته کړی وي نو شادي قبروته وګرزوی.
(فتاوی رشیدیه کامل ص ۲۴۷)
ځکه چی عوام خطا کیږی چې له مړو دوعا، غواړی ، دمړی په وسیله سره دوعا غوښتل جائز ده ـ لکن په حقیقت کښې بیاهم له خدای تعالی څخه غوښتل دي. (محمد رفعت قاسمی)

دبرات دشپې رواجونه

لدې رواجو څخه دبرات دشپې حلوی وي ، اوداختر غړی . اودعاشوری (لسمه دمحرم) شربت اوداسې نور دي دبرات دشپې په باره کښې په حدیث کښې دومره راغلی دی : چی نبی کریم صلی الله علیه وسلم جنت البقیع (هدیره) ته تللی وو اودمړو لپاره یې دمغفرت دوعا کړیده له ده څخه وروسته خلګو اکثره مفاسد پکښی رواج کړي.بعض خلګ وایې چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم غاښ مبارک چې کله شهید شو نوده حلوی یې خوړله دابالکل بی بنیاده او غلطه خبره ده ددې عقیده لرل هیڅ وخت نه ده جائز . ځکه چې عقلاً هم نه ده مکمل . ځکه چې داواقعه په شوال کښی پیښه وه نه په شعبان کښی .دوهم : بعض خلګ دحلوی دجائز بللو لپاره داوایې چې په دې شپو کښی حضرت حمزه رضی الله تعالی عنه شهید شوی دي دادهغه رضی الله تعالی عنه فاتحه ده ، داهم بې دلیله اوبې اصله ده ، لمړنی خو دتاریخ تعین ته ضرورت نشته بل داچې داقصه پخپله غلطه ده ځکه چی حمزه رضی الله تعالی عنه هم په شوال کښی شهید شوي وو نه په شعبان کښی دریم : بعض خلګ داعقیده لری چې دبرات په شپه دمړو ارواح کورو ته راځي اوګوری چې ایا زمونږ لپاره چاڅه پخ کړی کنه ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکاره خبره ده چې دابې له کوم نقلې دلیل څخه ثـ‌بتيږي . حال داچې هیڅ نقلي دليل نشته . هره مسئله له قران کریم او حدیث څخه ثابتول ضروري ده . اوپه قران او حديث کښې په دې باندې هیڅ دلیل نشته . چې دمړو ارواح دمرګه وروسته دې دنیا ته راځي اوګوري البته پرنه راتلو ډیر دلائل موجود دي (مشکوة شریف ص ۲۵ ج ۱) محمد رفعت قاسمي غفرله)

څلورم : دبعضو خلګو فکر دی چې کله دبرات ترشپه مخکې څوک مړشی . ترڅو چې دده لپاره دبرات په شپه فاتحه ونه شی . داله مړو څخه نه دي حساب . داهم محض بې اصله اولغوه ده . بلکه داهم رواج دي چې څوک تردي جشن (دبرات ترشپې) مخکې مړشي . دمړی وارثانو دامخکې نه دي لمانځلی (دپیداکیدو په وخت کښې) لیکن په احادیثو کې په صراحت سره مذکور دی چې مړی قبر ته ځي په داسې شان څنګه چې دی دنیا ته راغلی ؤ داسې نه ده چې دبرات په شپې پورې موقوفه ده‌پنځم : بعض خلګ دبرات دشپې دحلوی داسې پابندی کوی چې بې حلوی بې برکت نه شي داهم ډیره فاسده عقیده ده چې ضرور بې بولی عمل بې هم فاسدیږی تر فرضو او واجبو بې زیات اهتمام کوی له دې خرابیو سره سره داتجربه هم ده چې نیت بې بالکل خراب وی ثواب بې مقصود نه وی . او داخیال بې وي چې که چیری حلوی پخه نکړی نو خلګ وابې دا مسکین شوی دی . ددې تهمت دلیری کولو دپاره چې څومره تکلیف وی ضرور بې کوی . دداسې نیت صرف (یوازی) فخر او اسراف دی چې ګناه بې بار بار ذکر شوی ده کله کله داسې هم کیږی چې ددې لپاره په سود او قرض پیسې واخلي ، چې داخان نه لویه ګناه ده . شپږم : کوم څوک چې دکومک مستحق وی هغه ته هیڅ نه ورکوی . اقلاً چې به کورکی څه پاخه وی داهم نه ورکوی اکثره مالدار خلګ چاته په معاوضه شی ورکوی او نت بې داوی چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

فلانکي مړه ته شي راکړی دی که بی زه ورتکړم نو هغه به خه وایي ، پدی کی هم هغه ریا کاری او تفاخر ده لووم : بعض خلک د شعبان په پنځلسمه منشور د ال ضرور بخوی ، ددي دایجاد تاریخ معلوم نه دی خو دومره ویلای شو چي داکار بنکاره ګناه ده اتم : ځینی خلک داسي هم شته چي په دي شپه (دبرات شپه) د نفلو لمونځو لپاره خلک راجمع کوی تر څو دشپي رونول ورنه اسان شي داهم له شریعته مخالف کار دی . البته که چیری اتفاقاً خلک جمع شول پدي کی بې کوم ممانعت نشته نهم : ځینی خلک په دي شپه لوبني نوي کوي کورونه چونه کوی او څراغونه ډیر لګوي او داسي نور دبدعت کارونه کوي . دابالکل دکفارو نقل دی او په حدیث شریف کی تشبه حرام بلل شوی ده . (اصلاح الرسوم ص ۱۳۴ از حضرت تهانوی ح)

په هندوستان کی غیر مسلم خپل جشونه له ډالیو څخه راخستی دی چي لوښی بدلوی او څراغونه هم روښانه کوی . دهغو داعقیده ده چي په دي کار سره دهغوی مذهبی مشران خوشحاله کیږی. خو اکثرو مسلمانانو دارسم خپل کړی دی دابالکل حرام دی پکار ده چي ځان ترینه لیري وساتي . (الالهه احقظ . محمد رفعت قاسمی عفرله)

مسئله : داهم مشهور ده چي دبرات دشپي په حلوی چی لمړنی روژه مات وشی داډیر ثواب لری داخبره غلطه او بی بنیاده ده . (اغلاط العوام مکمل ص ۱۳۴)

دبرات په شپه کی حلوی پخول او خوړل

سوال : دبرات په شپه حلوی پخول او خوړل څنګه دی ؟ که چیری بي دثواب له نیته پخه شی داځه حکم لري. همدا شان دداسي حلوی خوړل څنګه دی ؟

جواب :دبرات په شپه دخوشحالی او حلوی پخولو هیڅ ثبوت نشته ، لهذا دا امور ناجائز او بدعت دی . که چیری بغیر دثواب له نیته حلوی پخه شي نو بیا دبدعت تاکید نکښی دی . باید لدي څخه هم ځان وساتل شي همدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان له دا سې حلوی قبلولو څخه هم باید ځان وساتل شي لیکن داحرام نه ده
(حسن الفتاوی ص ۳۸۵ ج ۱)

مسئله دډوډی دتقسیمولو په متعلق په دې شپه کی زما ترنظر کوم روایت نه دی تیر شوی . البته ددې شپې فضیلت له لمر لویدو بیا تر صبح صادق ده (سپیده داغ) پورې ده. (فتاوی محمودیه ص ۷۵ بوک ۱۰)

دبرات دشپې سنت اعمال

دبرات دشپې خصوصیات خو معلوم شول .موږ ته څه کول پکار دی او دخدای جل جلاله دبیشماره نعمتونو دلتولو لپاره څه وکړو؟

داحادیثو له کتلو څخه ثابتیږی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم په دې شپه درې اعمال کړی دی ، ددې دریو سنتو طریقه اداکول دخیر او برکت ثواب باعث دی :اول: دشعبان په پنځلسمه شپه بیله کومې تولی هدیرې ته لاړشی . او هلته په رسیدو سره دمغفرت دوعاوې وکړي که چیری صدقه او خیرات کوی ثواب ور بخښې باید دعامو رواجو تابع نه شې اوترشریعت تجاوز ونه کړی دوهم : په دې شپه کی ویښ و اوسې دخدای جل جلاله عبادت او نفل لمونځ بیله جماعت څخه وکړي هر څومره چې مو په طاقت کی وی دقرانکریم تلاوت وکړی یایې واورې پر نبی کریم صلی الله علیه وسلم زیات شمیر درود شریف وواياست .دخپل ځان او ټولو مسلمانانو لپاره دوعا وکړئ او له خپلو ګناهونو څخه توبه و کاږئ خصوصا له هغو ګناهونو څخه کوم چې دکولو دسبب سره په دې مبارکه شپه هم دوعا نه قبلیږی کوم څوک چې طویل (اورد) لمونځ کول غواړی هغه دی صلوة تسبیح وکړی دخدای جل جلاله له ویرې دې وژاړی دخپل ځان اولاد مور و پلار او دټولو مهمو امورو متعلق دې دوعاوې وکړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم: په ورځ دی نفل روژه ونیسي لکه څنګه چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم وینا ده (قوموا لیلها وصوموا نهارها) یعنی په پنځلسمه دشعبان دشپې ویښ واوسئ او دورځې یې روژه ونیسئ، دا دري اعمال له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه منقول دی باید دري سره په مسنونه طریقه سره ادا شی. (شب برات ص ۲۲)

تنبیه په بعضو ځایو کی دبرات دشپې رونولو لپاره خلګ راټولوي، شپه رونول په اجتماع سره که څه هم اسانه ده لیکن دنفل عبادت لپاره دخلګو داسې رابو ځای کول صحیح نه دی همدا شان په مساجدو کی رابو ځای کیدل لکه څنګه چې نن اوسبا رواج ده. اکثرو علماؤ دامکروه بللی ده. په در مختار کی راغلی دی چې دکوچنی اختر لوی اختر دبرات پنځلسمه درمضان المبارک لس اخیرې شپې او دذی الحجې لس لمړنی شپې په دی تولو شپو کی پورته کیدل او جلا جلا عبادت کول مستحب دی. [illegible]

په حدیث شریف کی یوازې دري اعمال ثابت دی دهغوی ادا کول په سنت طریقه سره موجب دثواب دی، لمړی: دبرات په پنځلسمه هدیرې ته تلل مړوته دوعا او استغفار کول. که چېرې کومه صدقه یاخیرات کړی وې ثواب دی مړو ته وربخښل. له دې دعاو څخه فائده رسول دی باید صدقه په پټه توګه سره وشي نرخو ریا پکښې رانه شی. دوهم: داشپه رونول او عبادت یوازې کول نه په اجتماعی ډول سره. دریم: په ورځ یې روژه نیول. ددې اعمالو په سنت طریقه سره اداکول نهایت مفید دی. (اصلاح الرسوم ص ۱۳۴)

دبرات دشپې خاصې دعاوې

اعوذ بعفوك من عقابك واعوذ برضائك من سختك واعوذبك منك اليك لا احصى ثنا ً عليك انت كما اثنيت على نفسك (الترغيب والترهيب ص ۳۵۸ توک ۲)

اللهم انك عفو تحب العفوفاعف عني (ابن ماجه، مظاهر حق ص ۲۸۵ توک ۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبی کریم صلی الله علیه وسلم بی بې عائشې ...... ته وویل : دادعا پخپله هم زده کړه او نورو ته یې هم ور زده کړه . ځکه چې حضرت جبرائیل علیه السلام داوعا ماته رازده کړی ده . علماؤ کرامو لیکلې دی چې دعا ددنیا دټول خیر او برکت جامع کونکی ده . ځکه چې دالله جل جلاله له لوری وبنده ته عفو او بخښنه په دعا یوری تړلې لکه څنګه چې په یوه روایت کی راغلی دی چې : دبنده له لوری دحق تعالی په دربار کی دبخښنې او عفیت تر سوال هیڅ شی افضل نشته تر څو چې ممکنه وی دادعاوې یادی کړئ او خپلو ماشومانو ته یې هم ور زده کړئ . ځکه چې نن سبا اکثره ماشومان ددرواغو نکلونه یادوی او مور او پلار یې فخر هم ورباندې کوی که چیرې مو دانه یادیږی بیا په خپله ژبه دخیر او عافیت دوعاوی وکړئ . که مو دادعا یادوې مخکې درود ووایاست بیا دوعا وکړئ لکه : ای لویه خدایه ! ته پر تولو احسان کونکې یې پر تا څوک احسان نشې کولای . ای دلویې او مغفرت خاونده ! له تا څخه سوا هیڅ معبو د نشته نه ده بیوزلو مددګار یې او دپریشانیانو مشکل کشا یې ای الله جل جلاله ! له تا څخه بغیر بل هیڅا څخه څه نه غواړو یوازې ته ور کونکې یې ای لویه خدایه جل جلاله ! که تاچیرې زه په خپل کتاب کې بې برخې او بې نصیبه لیکلی یم لویه خدایه جل جلاله په خپل فضل او کرم سره زما خوارې، بدبختې او کم رزقې رنګې کړې . داخبره ستا په کتاب کې کوم چې دې پر اخیرې نبی صلی الله علیه وسلم نازل کړې دي نو شته دې چې الله جل جلاله چې څه غواړې لیکې یې او چې څه وغواړې محوه کوې یې ان الله علی کل شيء قدیر یاالله جل جلاله له تاڅخه کوم دپوښتنې خاوند نشته هر څه ستا په اختیار کې دي یا الله له تاسره ام الکتاب دد ، یاالله جل جلاله ستا په روی سره زما.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشکلات او پریشانۍ لیرې کړې که زه په خبر یم او کنه او په هرڅه ته عالم یې لویه خدایه جل جلاله ترټولو ته داحسـان خاوند یې . لویه خدایه ! نیک اولاد راکړې ما ته بخښنه وکړې . یاالله جل جلاله ټول ګناهونه صغیره وي که کبیره ښکاره وي که پټ ته رانه بخښنه وکړې . یا الله جل جلاله زما عیبونه پټ کړی معافي راته وکړې پر ایمان خاتمه راکړې . زما مور اوپلار . استاذانو او ټولو مسلمانانو ته مغفرت وکړي ای لویه خدایه جل جلاله ! موږ هر څه نه شو غوښتلای بس هغه غواړو چې زموږ نبی کریم صلی الله علیه وسلم غوښتي دي او له کوم شي څخه چې په هغه سره نبي صلی الله علیه وسلم پناه غوښتې ده زه هم ترې پناه غواړم زموږ دعاوې دنبی صلی الله علیه وسلم په وسیله قبولې کړې آمین یارب العلمین

مولانا محـــمد رفعت قاسمی عفا الله عنه مدرس دار العلوم دیوبند

دقدر دشپې لوړې

بسم الله الرحمن الرحیم

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ بیشکه موږ قرانکریم په لیلة القدر کی نازل کړ. یعنی قرانکریم له لوح محفوظ څخه دلیلة القدر په شپه نازل شوی دي .دایوه خبره ددې شپې دفضیلت لپاره کافي ده چې داعظیم کتاب په کې نازل شوی دي . په کومه شپه چې داقران نازل شوی له دې سره سره نور ډیر فضلتونه هم لري د نور تشویق لپاره داایت لولو: **وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ** ضرور به در ته معلومات وي چې داشپه څومره مبارکه اوبافضیلته شپه ده څومره فضائل او نیکۍ پکښې دي دیو څو فضائلو ذکر کوو: (**لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ**) دقدر شپه تر زرو شپو اولی او بهتره ده یعنی دزرو میاشتو دعبادت چې کوم ثواب دی یوازې په دې مبارکه شپه کې عبادت تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیات ثواب لري او ددې زیادت علم هم نشته چې څومره زیادت (تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ) په دې شپه کې ملائکې راشوه کیږي:

علامه رازی رحمه الله لیکي چې کله په ابتداء کی خدای جل جلاله انسان پیداکاوو ملائکو ورسره مخالفت ښکاره کړ، د لوی خدای جل جلاله په دربارکي یې عرض وړاندی چی ته جل جلاله داسې څوک پیداکوې چې بیا به په ځمکه کی فساد کوی او وینې به بهوې، نن شپه چې دخدای جل جلاله په قدرت انسان دالله جل جلاله په عبادت او معرفت مشغول ووینې .ملائکه دمعذرت لپاره راکوزیږی . (وَالرُّوحُ فِيهَا) په دې شپه کی روح القدس (جبرائیل علیه السلام) هم راکوزیږی ، له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه روایت دی: چې جبرائیل علیه السلام له یوې تولۍ دملائکو سره راکوزیږی ، کوم شخص چې په عبادت مشغول وی دهغه لپاره درحمت دعاوې کوي (بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ) دخدای جل جلاله په حکم له هر خیر سره راکوزیږی. په مظاهرحق کی لیکلي دی چې په دې شپه کی دملائکو پیدائشت شوی دی ، دحضرت آدم علیه السلام دمادی جمع کیدل په دې شپه کی شروع شوی ده او په دې شپه په جنت کی ذرختې کرل شوې دی ،ددعاو قبلیدل په ډیرو احادیثو کی راغلی دی . او په یوه روایت کی راغلی دی چې په دې شپه عیسئ علیه السلام اسمان ته ختلی دی او په دې شپه دبنی اسرائیلو توبه قبوله شوی ده . (سَلَامٌ هِيَ) داشپه سر تر پایه سالمه ده یعنی دفرشتو له لوري په مؤمنانو سلام وې تر دې چې یوه تولی دملائکو ځي او بله راځي (حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ) داتوله شپه دبرکتونو انو رحمتونو سره وی تر څو چی سپیدی راوخیژی ، داسې نه چې دشپې په یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

برخه کې برکت وی او په بله کې نه وي بلکه تر صبح صادق پورې ددې برکاتو نه ظهور وی. (فضائل رمضان المبارک ص ۳۷ ومعارف القران ص۷۹۱ ټوک ۸)

دیوه سوال ځواب: دقدر شپه تر زرو شپو اولی بلل شوی ده ظاهره ده چې په دې زرو میاشتو کې هر کال دقدر شپه هم راځي نو حساب به څنګه کوو دتفسیر علماؤ ویلی دی چې دلته له زرو میاشتو هغه مراد دی چې پکښې دقدر شپه نه وی په دې لحاظ هیڅ مشکل نشته. (معارف القران ص۷۹۳ ټوک ۸) داچې ویل کیږي چې دقدر شپه تر زرو میاشتو اولی ده، ددې مطلب دادی چې دزرو میاشتو په اندازه کښې چې څومره عبادت کیږي ددې شپې دعبادت تر دې زیات ثواب دی او څونه؟ داخدای جل جلاله ته معلومه ده کوم شی ته چې الله جل جلاله ډیر زیات ویلي وي دهغه زیاتوالي بیې څه اندازه وي ددنیا دخلکو دستور دی چې یوه اندازه زیات شی ته په ډیروالی قائل وی او تر هغه یل زیات شی زیات نه بولی، یو په ظاهره ژور شی ډیر ژور بولی.یوه داخبره هم ده چې په هغه زمانه کې په عربو کې تر زرو زیات حساب نه وو لکه څنګه چې له ۱۰۰۰زر کاله مخکې په دنیا کې د ۱۰۰ سیکړو ډیر اهمیت وو او نن؟څنګه چې قرانکریم دهغوی په ژبه وو او دهغوی له لهجې سره برابر وو بیا نوڅنګه تر زرو زیات ویلای شوای؟ ځکه بیې دهغوی دحساب اخیري درجه وویله دنورې ترقی لپاره الله جل جلاله دونه وویل چې ((تر دې هم زیات)) اوس تر دې دزیادت امکان نشته .کرور ،ارب، کهرب، نیل وسنګ اومهاسنګ ټوله دی زیادت لاندی دې ګواکې چې دقدر دشپې دفضیلت هیڅ حد نشته.(محمد رفعت قاسمی غفرله)

ایا په ټوله دنیا کښې په یوه شپه کښې دقدر شپه وی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : دمطالعو داختلاف په سبب سره په مختلفو مملکتوکې دقدر شپه په مختلفو تاریخو وی په دې کې هيڅ مشکل نشته ځکه چې په هر ځای کې دقدر دشپې تاريخ وی په همهغه شپه دقدر برکات حاصليږی (والله سبحانه تعالی اعلم)

مسئله:کوم څوک چې دقدر په شپه دماخستن او سهار لمونځ په جماعت سره اداکړی بس دهمدې شپې ثواب يې پيداکړ چاچې زيات عبادت وکړ زيات ثواب ورکول کيږی. په صحيح مسلم کښې له عثمان غنی رضی الله تعالی عنه څخه روايت دی چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم وويل: کوم شخص چې دماخستن لمونځ په جماعت سره اداکړي ګواکې دنيمې شپې دقيام ثواب يې پيداکړ او چاچې دسهار لمونځ هم په جماعت سره اداکړ ګواکې دټولې شپې دقيام او عبادت ثواب يې حاصل کړ. (معارف القران ص ۷۹۲ توک ۸)

دقدر دشپې معنی

دقدر معنی شرف او عظمت ده .ودې شپې ته ليلة القدر ويل ددې شپې دعظمت په وجه ده حضرت ابوبکر وراق رحمة الله عليه ويلی دی چی ودې شپې ته ليلةالقدر (دقدر شپه) ځکه ويل کيږی چې دکوم شخص تردې شپې مخکې دبې علمی په وجه هيڅ قدر او قيمت نه وو. په دې شپه دتوبې ،استغفار او عبادت په وجه دا شخص هم دقدر او شرف خاوند کيږی.
دقدر بله معنی تقدير او حکم هم کيږی ددی معنی په اعتبار دليلة القدر دويلو وجه داده چې په دې شپه دټول مخلوق لپاره کوم ازلې تقدير ليکل کيږی دبنده چې کومه برخه له دې رمضان المبارک تر بله رمضانه پورې ده هغو ملائکو ته حواله کيږی کومی چی دتدبير او تنفيذ لپاره ماموري دی ،کوم علماء کرام چې له ليلة المبارکة څخه دشعبان پنځلسمه شپه مرادوی ، دهغې تطبيق دادی چې ابتداء فيصله دامورو په اجمالی شکل په دې شپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیږی او تفصیلات یې دلیلة القدر په شپه کوم چې درمضان المبارک په میاشت کښې ده لیکل کیږی ددې تائید دحضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه په یوه قول سره کیږی ،چې الله جل جلاله دټول کال داموررو فیصله دبرات په پنځلسمه شپه کوی بیا دقدر په شپه دفیصلې مطابق فرشتو ته سپارل کیږی. (تفسیر مظهری)

دامو مخکې هم لیکلې ووچې داموررو دفیصلې په دې شپه مطلب دادی چې په دې کال کی چې کوم امور نافذ کیږی ، هغه له لوح محفوظ څخه نقل کیږی او ملائکو ته حواله کیږی او اصلا خوداټول تقدیرونه په ازل کښې لیکل شوی دی. (معارف القران ص۷۹۲ توک ۸)۹۳

دقدر شپه څه ده؟

درمضان المبارک په شپو کښې یوې شپې ته دقدر شپه ویل کیږی چې ډیره دخیر او برکت شپه ده په قران کریم کی دا شپه تر زرو شپو ښه بلل شوی ده زر میاشتې درې اتیا کاله او څلور میاشتی کیږی.نیکبخته ته دی هغه څوک چې داشپه په عبادت کی تیره کړی او دابرکات یې نصیب شي ګواکی درې اتیا کاله څلور میاشتې یې په عبادت کښی تیری کړی ، او دزیاتوالی یې حال نه دی معلوم چې زر میاشتې تر څو میاشتو افضل دی (دعربو په محاوره کښی ترزرو زیات عدد نه وو) الله جل جلاله په حقیقت سره ډیر لوی انعام پر خپل قدرمن مخلوق کړی دی په در منثور کی له انس رضی الله تعالی عنه څخه روایت نقل شوی دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: دقدر په شپه الله جل جلاله زما پر امت یو خاص رحمت کړی دی چې پر نورو امتونو باندی نه وو په دې باره کی مختلف روایات دی چې ددې نعمت سبب څه وو. په ځینو احادیثو کی راغلی دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دتیرو امتو عمرونو ته فکروکړچې ډیر زیات وو په دې خفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې زما دامت عمرونه ډیر کم دی او په دې کم عمر کی ددومره زیات عبادت امکان نشته ، کله چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم خفه شو نو الله جل جلاله ددې مبارکې شپې برکت یې امت ته ور په برخه کړ ، که کوم نیکبخته دقدر (لس کاله یوه دقدر شپه) عبادت وکړ تردرې اتیاکاله ځلورو میاشتو څخه هم زیاتیږی . په بعضو روایاتو کی راغلی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دبنی اسرائیلو دیوه شخص ذکر کاوو ویې ویل چې زر میاشتی یې جهاد کړی دی داصحاب کرامو ورباندی غبته پیداشوه الله جل جلاله ددوی دجبیرې لپاره داشپه ورکړه په یوه روایت کی راغلی دی نبی کریم صلی الله علیه وسلم دبنی اسرائیلو دڅلورو اشخاصو ذکر وکړ: حضرت ایوب حضرت زکریا حضرت حذقیل او حضرت یوشع علیهم السلام چې دې ټولو انبیاؤ اتیا کاله دالله جل جلاله په عبادت کی تیر کړی وو او دیوې زرې برابر یې هم دخدای جل جلاله نافرماني نه ده کړي.

ودی ته صحابه کرام حیران شول بیا حضرت جبرائیل علیه السلام حاضر شو او دقدر سورة یې ووایو . له دې څخه علاوه نو هم مختلف روایات شته. دداسې قسم درواياتو داختلاف وجه اکثره داکیږی چې کله دمختلفو واقعاتو وروسته کوم ایت نازل شي ټولو ته ئي نسبت کیدلای شي په هر صورت دسورة دنازلیدو وجه که هر څه وی لیکن دامت محمدی صلی الله علیه وسلم لپاره دادالله جل جلاله ډیر لوی نعمت دی . داهم دالله جل جلاله یوه خاصه عطیه ده او دعمل کولو توفیق هم تر هغه جل جلاله پوری موقوفه دی. (فضائل رمضان المبارک ص ۳۵ زمظاهر الحق جدید ص ۲۷۹ټوک ۷)

دکتې شپه

ددې شپې دفضیلت لپاره که څه هم مستقل سورة نازل شوی دی له دې سره دوه حدیثونه دنمونې په ډول ذکر کول غواړم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من قام لیلة القدر ایمانا واحتساباً غفرله ماتقدم من ذنبه (رواه بخاری ومسلم).

ژباړه له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چا چی د قدر شپه له ایمان سره د عبادت په نیت وکړه له دې څخه مخکې ګناهونه ټول ورته معافیږي.

تشریح که چېرې د دنیا کاروبارې ته دا معلومه شي چې په فلانکې میاشت کښې ،مونږ ته نژدې په یوه ښار کښې یوه میله جوړیږې چې تجارت پکښې ډیره ښه ګټه کوې چې یوه روپۍ لس روپۍ ګټې او ټول کال بیاله تجارت څخه څوک خلاصیږي . تاسو فیصله وکړئ څوک به دا پریږدی ؟ که چېرې تاریخ ورته معلوم نه وي په ډیرو پوښتنو ضرور تاریخ معلوموي بیاهم که ورته معلوم نشي څوشپې مخکې هلته ورځې چې دازرینه موقعه راڅخه تیره نشي .اوس دنیکانو دمیلې هم دمؤمنانو لپاره یوه زرینه زمینه مساعده کړې ده ، له دومره برکته سره ددې شپې میاشت هم معلومه ده ، بیاداهم معلومه ده چې په لسو اخیروکې ده ، شپه ئې ځکه نه ده معلومه کړې چې هغه څوک معلوم شي چې له خدای تعالی سره څومره محبت لرې لکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم چې به ددې شپې لپاره میاشتې میاشتې اعتکافونه کول ، اوچې معلومه شي چې ددې شپې پلټونکې څومره شپې قربانوي ؟ (الترغیب والترهیب ص ۹۰ ج ۲)

دشپې رونولو مطلب دادي چې عبادت وکړی .لمونځ ، ذکر اوداسې نور ، اودثواب دنیت مطلب ئې وي. دشپې رونولو مطلب دادي چې عبادت وکړی ،لمونځ ، ذکر اوداسی نور ، اودثواب دنیت مطلب دادي چې خاص دالله تعالی درضا لپاره کښینی نه دریا اوغرور لپاره محض عاجزې اختیار کړی خطابی علیه الرحمة وایې : چې ددې مطلب دادي چې دثواب یقین به یې وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په ارام زړه سره پرځان تکلیف راولي ، نه په قراره زړه سره . ښکاره خبره ده چې څومره په اخلاص سره کښېنې هغومره عبادت اسانه کېږي داوجه ده چې څوک دالله تعالى په محبت کښې بوخت وي دهغه په عبادت کښې هيڅ مشقت نوي . دامعلوموول هم ضروري ده چې په مخکښې ، حديث او نورو حديثو کښې چې دګناه ذکر ده دعلماء په نزد ګناه صغيره مراد ده ځکه چې په قران کريم کښې چې کله دګناه کبيره ذکر وشي ، ورسره ضرور د (الامن تاب) ذکر کيږي ، په دي بناء علماء کرام وايي چې ګناه کبيره بغير له توبې څخه نه معافيږي .نوځکه کله چې په حديث دګناه دمعافيدو ذکر راشي علماء کرام يې په صغيره سره مقيده کوي .دتوبې حقيقت دادي چې پر تيرو ګناهونو پښيماني اوپه آئنده کښې دنه کولو عزم که چېرې لچاڅخه ګناه کبيره وشي دهغه لپاره ضروري ده چې که دقدر شپه يابله دقبوليت زرينه موقع وي بايد ضرور دخپلو بداعمالو څخه په پاک زړه سره په ټينګ عزم په زړه اوژبه سره توبه وکړي ترڅوچې الله تعالى له رحمت کامله متوجه شي له صغيره او کبيره هرقسم ګناهونو څخه توبه وکاږي ترڅولوی خدای تعالى يې توبه قبوله کړي (فضائل رمضان المبارک ص ۳۸).

دملائکوراتلل

عن انس رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذاكان ليلة القدر نزل جبريل فى كبكبة من الملئكة يصلون على كل عبد قائم اوقاعد يذكرالله عزوجل (كذا فى المشكوة) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت انس رضی الله تعالی عنه له نبي کريم صلی الله علیه وسلم څخه روایت کوي چې دقدر په شپه حضرت جبرائيل علیه السلام دفرشتو (ملائکو) له یوې ټولۍ سره ځمکې ته راکوزیږي او دهغه شخص لپاره دخدای تعالی څخه درحمت غوښتنه کوي چې په عبادت اوذکر مشغول وي.

تشریح دحضرت جبرائیل علیه السلام راتګ له ملائکوسره په قرآن کریم کښې ثابت دي اوپه ډیرو احادیثو کښې هم په صراحت سره داخبره ذکر شوی ده چې جبرائیل علیه السلام وملائکو ته وظیفه ورکوی چې دهر ذاکر اوشاغل کور ته لاړي شي اومصافحه (روغبړ) ورسره وکړی.

دحضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه په حدیث کښې راغلی دي چې دجبرائیل علیه السلام په ویلو سره ملائکې جلاجلا شي اوکوم کور کوچنی ، یالوی ، ځنګل اودښتی داسې چې مسلمان پکښې وي او هلته ملائکې دمصافحې لپاره نه شي ورتللای لدي څخه مراد دخیر دوعا هم ده اوپخپله روغبړ هم ځینی مراد ده ، ځکه چې فرشتې مجسم نور ده ، دنور له وجې مونږ ته په نظر نه راځی محسوسیږی هم نه ، لکه څنګه چې مړه کیدونکی ته ملک الموت او نورې ملائکې راځې اوخبرې ورسره کوي ، شاید چې نیکانو خلګو ته په نظر ورځی او محسوسیږی هم. (محمد نعمت قاسمی غفرله)

مګر هغه کور ته نه داخلیږی چې پکښې سپی خنزیر یا ناوړه تصویر وي دمسلمانانو اکثره کورونه داسې دي چې دخدای تعالی لدې عظیم نعمت څخه بې برخې دي ځکه چې یوازې دخیالې ښائست لپاره تصویرونه ځړوي ځکه چې تصویر لګونکی ډیر بدبخت وي ، چې دده په سبب سره ټول کور دخدای تعالی له رحمت څخه بې برخې کوي. (فضائل رمضان ص ۴۰)

دقدردشپې دنامعلوم والي سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبادة بن صامت قال خرج النبی صلی الله علیه وسلم لیخبرنا بلیلة القدر فتلاحی رجلان من المسلمین فقال خرجت لاخبرکم بلیلة القدر فتلاحی فلان وفلان فرفعت وعسی ان یکون خیرالکم فالتمسوها فی التاسعة والسابعة والخامسة (مشکوة شریف وبخاری).

ژباړه: حضرت عبادة بن صامت رضی الله تعالی عنه وايې چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې لپاره دباندی راووتي چې موږ ته دقدر دشپې خبر راکړی لکن ددوو مسلمانانو جنګ وو نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چې زه ددې لپاره راغلی وم چې تاسوته دشب قدر په باره کښی خبر درکړم .لکن دفلانکي اوفلانکي په مینځ کښی جنګ وو چې دهغه په وجه يې تعیین ورک شو یعنی له ذهنه يې ووتله یوازې دالله تعالی په علم کښی پاته شوه لهذا دنویشتم اوویشتم اوپنځه ویشتم په شپه کښی يې طلب کوي.

تشریح په دې حدیث شریف کښی درې مضامین دغور وړ دي ترټولو اهمه هغه دوو ومسلمانانو جنګ وو داداسې بدشی دی چې ددې په وجه دهمیشه لپاره دقدر شپه نامعلومه شوه یوازې دانه بلکه جنګ همیشه دډیرو برکاتو دمحرومی سبب کیږی ، نبی کریم صلی الله علیه وسلم وايې چې ایا زه تاسوته تر صدقه، لمانځه اوترنورو افضل شی ونبیم ؟ اصحاب کرام رضی الله تعالی عنهم ورته وویل ، هو ضرور نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل ترټولو افضل په خپل مینځ کښی ښه سلوک دي اوپه خپل مینځ کښی جنګ دین ته نقصان رسوی لکه څنګه چې په (بال صفا) سره دسرو یښتان یودم صفاکیږی دخپل مینځ دجنګ په سبب سره دین همداسې صفاکیږی (یعنی نیک اعمال ختمیږی) نبی کریم صلی الله علیه وسلم دمسلمانانو آبرو و(عزت) خرابول بدترین اوخبیث ترین سودبللی دي لیکن موږ دجنګ په وخت کښی نه دمسلمانو دآبرو ، نه دالله تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودهغه درسول صلی الله علیه وسلم داوامیرو لحاظ کوو ، په یوه روایت کښې راغلی دي چې دبرات په شپه دالله تعالی عام رحمت ومخلوق ته متوجه کیږی ، اوپه معمولی بهانو ومخلوق ته مغفرت کوي ، لیکن دوو خلکو ته مغفرت نه کیږی ، یوکافر اوبل حاسد (ضد کوونکی).

په یوه بل روایت کښې راغلی دي چې درې اشخاص دي دکومو چې لمونځ دقبلیدو پخاطر دیوه بالشت په اندازه هم ترسرنه پورته کیږی ، یوله هغو څخه هغه څوک ده چې له مسلمانانو سره جنګ کوي . (فضائل رمضان المبارک ص ۴۳)

بعض حضرات وایې چې له دغو دوو اشخاصو څخه چې په دې ځای کښې یې جنګ وو . دیوه نوم عبدالله ابن ابی حذرد اودبل نوم کعب بن مالک ؤ . (دشب قدر دنامعلوم والی) مطلب دادي چې ددې دوو خلکو دجنګ په سبب سره زما څخه دهغه دقدر دشپې دتعین علم محوشو . له دې څخه معلومه شوه چې په خپل مینځ کښې جنګ ، نفرت او دښمنې کول ډیر بدشی دي ، ددې په وجه سره سړی له برکتو اونعمتو څخه بې برخې کیږی.

دنبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې وینا چې (شاید داستاسو لپاره بهتره وي) مطلب دادي چې دقدر شپه چې ماته متعینه شوی وه ، او اوس راڅخه هیره ده ، که چیرې ماتاسو ته ویلی واې تاسو به یوازې پر دې شپه اکتفا کړی واې اوس چې نامعلومه شوه یوازې دانه چې تاسو به ددې شپې دبیداره کولو لپاره سعې اوکوشش وکړئ بلکه طاعت اوعبادت به هم زیات وکړی ، کوم چې ښکاره ده چې ستاسو لپاره ګټه ده . (مظاهر حق جدید ص ۲۸۷ ج ۲)

دقدر دشپې دپټوالی راز

کوم شی چې ډیر قیمتي اواهم وي هغه په ډیر محنت سره حاصلیږی ، نودقدر دشپې په شان داسې لوی دولت څنګه بیله محنته پلاس راځی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه يې ددې شپې تاريخ نامعلومه کړ دنبی کريم صلی الله عليه وسلم قول دې چې (عسی ان يکون خير لکم) څه معلومه ده دتاريخ په نه معلومولو کښې به ستاسو لپاره خير وي (ابن کثير ص ۵۳۴ ج ۴)

ښکاره خبره ده که يې چېرې تاريخ معلوم شوی وای بيا به يې دومره قدراو برکت نه وای او بل داچې همداشان بيا به يې بې قدرې سخته دبدنصيبۍ او بده خبره وه مفسر قران علامه ابن کثير رح وايي چې ددې دپټوالی حکمت دادی چې ددې شپې طالب او شوقمن به دټول رمضان المبارک دعبادت اهتمام وکړی. (ابن کثير ص ۵۳۴ ټوک ۴)

که چېرې دقدر شپه معلومه وای نو ډير کوتاه طبيعته خلګو به دنورو شپو بالکل اهتمام نه وو کړی او په دې صورت کښې دقدر دشپې په لټه دډيرو شپو عبادت ور نصيب کيږی. يو حکمت يې داهم دی چې ډير خلګ له ګناه څخه بغير ددې شپې اهتمام نه کوی ،دقدر دشپې دتعين په صورت کې که چېرې له چاڅخه ګناه شوی وای بيا به ډيره داانديشنې خبره وای نبی کريم صلی الله عليه وسلم يوځلی مسجدته تشريف يوورړ ويې ليدل چې يو صحابی ويده وو ،نبی کريم صلی الله عليه وسلم وحضرت علی رضی الله تعالی عنه ته وويل چې داويښ کړه چې اودس وکړی ،حضرت علی رضی الله تعالی عنه هغه راپورته کړ ليکن له نبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه يې پوښتنه وکړه چې ته خو دخير پکار کې ډير تلوار کوی ، تاولی په خپله نه کړ پورته؟ نبی کريم صلی الله عليه وسلم وويل که چېرې دې سړې زما له وينا څخه انکار کړی وای ،زما له وينا څخه انکار کفر ته مفضی کيږی .او ستا له وينا څخه انکار کفر ته نه مفضی کيږی ،نو ځکه الله جل جلاله داشپه پټه کړه خلګ دخدای جل جلاله له رحمته څخه بې برخې نه شي ، که چېرې په تعين سره يو چاګناه کړی وای ، دابه يې ډيره دنافرمانی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره واى ، يوه وجه داهم کيداى شي چې که چېرې داشپه له چا څخه اتفاقا پاته شوې واى نو په راتلونکو شپو کې به يې افسوس کاوو او دهيڅ شپې عبادت به يې نه واى په نصيب شوى ليکن اوس خو اقلاً درمضان المبارک يوه يادوې شپې دهر چا په نصيب کيږي .يوه نکته داهم ده چې څومره شپې په دې طلب کې تيرې شي ددې ټولو مستقل ثواب ورکول کيږي ،له دې څخه علاوه نورې ګټې هم لري ، دداسې امورو په وجه کې دالله جل جلاله عادت داسې جارى دى چې اهم شيان يې پټ کړي دى لکه اسم اعظم ،دجمعې دورځې خاص ساعت او داسې نور شيان الله جل جلاله پټ کړي دي ، داهم ممکنه ده چې دجنګ په وجه دشب قدر تعين له مينځه تللى وى او دنورو مصالحو مذکوروو څخه دهميشه لپاره تعين نه وى ، (فضائل رمضان ص ۴۴)

دقدر دشپې علم حضرت محمد صلى الله عليه وسلم ته ورکړل شوى وو

نبي کريم صلى الله عليه وسلم ته دقدر دشپې علم ورکړل شوى وو (ورته معلوم وو) هغه صلى الله عليه وسلم داصحاب کرام رضى الله عنهم ته دخبر ورکولو لپاره له خپل کور مبارک څخه راووت کله چې بې وليدل چې ددوو مسلمانانو په مسجد نبوى کې جنګ دى دجنګ دختمولو لپاره يې کوشش وکړ هغه وو چې له ذهن مبارک څخه يې ددې شپې تعين له مينځه ولاړ داوو دجنګ قباحت چې په سبب سره ئې داسې زرينه موقع له لاسه ووتله .له دې څخه معلوميږى چې دمسلمانو په مينځ کې جنګ کول خداى جل جلاله ته ډير منفور (ناخوښ دى) له دې سره سره له ډيرو نعمتو ا ورحمتو څخه دبې برخې کيدو سبب ګرزى ، بايد ورڅخه ځان وژغورو ،

له حضرت محمد صلى الله عليه وسلم څخه دهيريدو په سبب سره بل خير او برکت هم رامينځ ته شو ، لکه څنګه چې نبي کريم صلى الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخپله ویلي دي چې دقدر دشپې په لټولو سره دامت دپر دخیراوبرکت خبره ده. او ددې شپې فکر او طلب کول یو بل مستقل نعمت دی چې که چېرې داشپه معلومه وای دانعمت به نه وای. (انوار الباری شرح البخاری ص۱۳۱توک۲)

علامه زمخشری رح ویلي دي چې شاید دقدر دشپې دپټیدو سبب داوي چې هغه څوک چې ددې شپې په تلاش کې وي دکال دیرې شپې رونوی ترڅو یې ددې ټولو شپو عبادت په نصیب شي.بل داچې که چېرې معلومه وای خلکو به خاص په دې شپه عبادت کاوو دډیر خیر اوبرکت خاوندان کیدل به.دنورو شپو په عبادت کې به یې کوتاهي کوله. ځکه داشپه پټه شوه (عمدة القاری ص ۲۲۳ توک اول)

ایا دقدر شپه اوس هم باقي ده

حضرت مولانا انور شاه کشمیری رح صاحب محدث دار العلوم دیوبند ویلي دي چې په حدیث کې چې ((فرفعت)) لفظ راغلی دی دلته د قدر دشپې بالکل ختمیدل ورڅخه مراد نه دی بلکه دتعین علم یې پورته شو، که چېرې دقدر شپه پخپله نه وای نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم چې ددې شپې دتلاش لپاره کوم حکم کړی ددې څه فائده ده؟ (انوار الباری ص۱۳۱ توک۲)

پنځه شپانې پټې شوي دي

دشب قدر دشپې قطعي تعین ځکه نشته . چې کوم شخص پر دې شپه خاص اکتفاء ونکړی ، په دې شپه چې یې کوم عبادت کړی وی تر زرو میاشتو په ښه بللو سره به له نورو عبادت څخه محروم شوی وای ، ځکه چې ویل به یې چې خدای جل جلاله راته داسې درجه راکړې ده چې په سبب سره یې جنت ته داخلیږم . ترڅو چې په عبادت کې سست او له الله جل جلاله څخه غافل نه شي ځکه داشپه پټه شوه .دمعلومتیا په صورت کې به خلکو دنیوی خواهشات پوره کول ، امید به یې وو چې دقدر شپې عبادت کافي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ، دا ډیر دهلاکت خبره ده ،ځکه نو الله جل جلاله خلګ له خپلو عمرو څخه هم بې خبره کړل که چېری چاته معلومه وای چې زه به په فلانکی تاریخ مرم ، بس ددې خواهشات به یې پوره کول او په اخیر کی به یې توبه ایستله عمر بې ځکه نامعلومه کړ چې هر انسان (مسلمان) همیشه په ویره کی وی ښه اعمال کوی ترڅو داخرت سعادت ور په برخه شی .نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دی چې پنځه شیان یې دپنځو شیانو په وجه پټ کړل؛

اول: دخلګو پر عبادت دخدای جل جلاله رضامندی ښکاره کول

دوهم: دخلګو پر ګناهونو خپل قهر او غضب ښکاره کول

دریم: وسطی لمونځ په نوزو لمونځو کی.

څلورم: خپل دوستان په عامو خلګو کی.

پنځم: درمضان المبارک په میاشت کی دقدر شپه. (غنیة الطالبین ص ۳۸۰)

بدنصیبه څوک دی ؟

ددنیا دخلګو په نظر خو هغه څوک ډیر ناپوه او بدنصیبه او محروم هغه څوک دی چې دکاروبار میاشت هسې بې ګټې تیروي لیکن دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په نزد تر ټولو بد نصیبه هغه څوک دی چې دنیکیو زرینه موقع له لاسه ورکړی او هیڅ عبادت نه کوی لکه چې وایې:

عن انس رضی الله تعالی عنه قَالَ دَخَلَ رَمَضَانَ فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم اِنَّ هَذَا الشَّهرَ قَدْ حَضَرَكُمْ فِيْهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ اَلْفَ شَهْرٍ مَنْ حُرِمَهَا فَقَدْ حَرَمَ الْخَيْرَ كُلَّهُ وَلَايُحْرَمُ خَيْرَهَا اِلَّا مَحْرُوْمٌ . (ابن ماجه ص ۱۲۰ توک ۲)

حضرت انس رضی الله تعالی عنه روایت کوی چې یو ځلی درمضان المبارک میاشت راغله نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل تاسو ته دامیاشت راغله په کوم کی چې یوه شپه تر زرو میاشتو بهتره ده ، کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک چې د دې شپې له برکته بې برخې شو ګواکې له ټولو برکتو بې برخې شو ، او له دې څخه محروم هغه څوک دی چې په رښتیا محروم دی.
یوازې دایمان دکموالی او بدنصیبي خبره ده، کنه نو دیوې شپې روڼول څه خبره ده؟ ایا اکثره خلګ ټوله شپه ویښ نه وی ؟ ایا اتلس اتلس ساعته مسلسل خلګ په خوړلو څښلو او کارونو بوخت نه وی ؟ مګر ژړا پر دې ده چې د خدای جل جلاله درضا لپاره به څوک پورته شی ، دمرګ مخکی ژوند لپاره خو د اټول تیاری او بندوبست کوی لیکن دمرګ وروسته ژوند لپاره به څوک تیاری وکړی؟باید ټول دمرګ لپاره تیاری وکړو او توبه برابره کړی . چې څوک یې نه کوی دهغه په بد بختی کی څه شک دی ؟چې څوک د شپیتو یا اویا و کلو دژوند لپاره شپه او ورځ پرځان یوه کوی په یو رنګه روزی (رزق) پیداکوی،لیکن دلکو او کروړو دژوند لپاره نه بلکه دبې شمیره کلونو دژوند لپاره هیڅ نه کوی. نبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې شپې دپیداکولو لپاره درمضان المبارک لمړی لس ورځی اعتکاف وکړ ،بیایې لس ورځی اعتکاف وکړ چی په دې شلو ورځو کی ئې شب قدر پیدا نکړ بیایې په اخیرو لس ورځو کی اعتکاف وکړاو ټول عمر یې بیا دا داخیری لس ورځی اعتکاف کاوو. (رمضان څنګه دی؟ص ۱۵۷ دمشکوة شریف په حواله ص ۱۸۲)

څه معلومه ده چې دشپې دااخری برخه به شب قدر وي

ځینی خلګ دافکر کوی چې ټوله شپه روڼول مشکل کار دي ، او په لږ پور ته کیدو کښی څه فائده ده ؟ ځکه نو ټوله ویده وي. داغلطه ده ځکه چې که اکثره شپه روڼه کړی ، انشاء الله ددې شپې فضیلت به یې نصیب شی ، او ټوله شپه روڼول څه مشکل ده؟ موږ او تاسو وینو چې په تیره روژه کښی څو مره خلګ ژوندي ۋ خو تل نشته ، اودهغوی لپاره هغه اخیری میاشت دروژې وه ، موږ څه خبر یو چې په راتلونکی میاشت کښی به څوک ژوندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي ؟ د دې لپاره که چېرې يوه يا دوې شپې روڼې کړو څومره لويه خبره ده که تو له شپه نشو روڼولای اکثره حصه خو بايد روڼه کړو ، او که اکثره روڼوو بايد اخيرۍ حصه روڼه کړو ځکه چې په دې وخت کښې په عبادت کښې اسانتياوې او دا حصه د شپې تر لمړنۍ حصې افضله هم ده . (رمضان ښتني ده ۱۲۳).

د خدای تعالی حکمت

که چېرې مسلسل د لسو يا پنځو شپو د روڼولو حکم شوی وای ، ډيرو خلکو به دا همت نه وای کړی که يې کړی وای هم صحت او بدن ته ډير تاوان ؤ.

ځکه نو الله تعالی په طاق شپو کښې (يوويشتم ، درويشتم) يعنې يوه شپه استراحت او بله شپه عبادت دا تقسيم به په داسې ډول سره کړی دي چې هم عبادت کيدلای شي او په بله کښې استراحت او ارام کيدلای شي ځکه نو بدن ته هم کوم نقصان نه رسيږي . (روژه مبارکه ښتني ده ۲ ص ۱۵۹).

دقدر شپه کله راځي ؟

عن عائشة رضی الله عنها قالت قال رسول الله صلی الله عليه وسلم تَحَرَّوا لَيلَةَ القَدرِ فِی الوِترِ مِنَ العَشرِ الاَوَاخِرِ مِن رَمَضَان. (مشکوة شريف عن البخاری شريف)

حضرت عائشة رضي الله عنها له نبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه روايت کوي چې ويل يې : دقدر شپه د رمضان المبارک د اخيرو لسو په طاق شپو کښې لټوئ.

تشريح د علماء په نزد د اخيري لسو له يوويشتم څخه شروع کيږي عامې مياشتې (۲۹) او يا (۳۰) شپې وي د دې حساب په مطابق د حديث له رويه ، (۲۹.۲۷.۲۵.۲۳.۲۱) شپو کښې شب قدر لټول پکار ده مياشت که (۲۹) يا (۳۰) وي فرق نه کوي.

۱۰۵ : حضرت ابوذر رضی الله تعالی عنه وايي چې ما له نبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې دقدر شپه د نبی کريم صلی الله عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلم ترزماني خاص ده یا وروسته هم وي؟نبی کریم صلی الله علیه وسلم
وویل چې ترقیامته پورې شته بیا می پوښتنه وکړه چې درمضان المبارک
په کومه حصه کښی ده؟نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل په عشره او
اول، اوعشره دوهم کښی یې تلاش کړه . بیانبی کریم صلی الله علیه وسلم
په خبرو مشغول شو چې بیا مې موقع پیدا کړه ومې پوښتل چې دعشره په
کومه برخه کښی ده . نبی کریم صلی الله علیه وسلم دومره ناراضه شو چې
نه لدې څخه مخکی دومره غصه شوی وو اونه وروسته ، اوویې ویل چې
که دالله تعالی مقصود ښکاره کول واې ولی یې پټوله بس داخیر لسو په
طاق شپو کښی تلاش وکړه او نوره پوښتنه مه کوه دامام ابوحنیفة رحمه الله
قول دې چې دقدر شپه په ټول رمضان المبارک کښی دائره ده .صاحبین
وایې چې په ټول رمضان کښی یوه متعینه شپه ده خومعلومه نه ده دامام
شافعی رحمه الله راجح قول دادې چې یوویشتم په شپه زیات احتمال
پکښی ده امام مالک رحمه الله اوامام احمد حنبل رحمه الله وایې درمضان
داخېرولسو په طاق شپو دائره ده چې کله په یوه شپه او کله په بله شپه وي.
دجمهورو علماء رایې داده په اوویشتم زیات امید دې په هرصورت دهر
شخص دخپل همت موافق په ټول کال کښی تلاش کول پکار ده ، ممکنه ده
له رمضان المبارک دباندې وي ، که دامشکل وي درمضان المبارک اخېری
طاق شپې خو ضروري دد چې روڼی شی ، ښه داده چې اخېری عشره ټوله
روڼه شی ، که داهم نه وي داوویشتم شپه خولازمی چې روڼه شې که له
چاسره دخدای تعالی خاص رحمت ملګری شی اودانعمت یې په نصیب شی
ددنیاترټولو خوښیو اولی ده که پیدانه شی بیاهم له اجرڅخه خوخالی نه ده
باید هر مسلمان ورور دماښام اوماخستن لمونځ په جماعت سره ټول کال
اداء کړي ، ممکنه چې دشپ قدر په شپه یې هم دالمونځونه په جماعت سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشي چې دډېرو جماعتونو ثواب به يې په نصيب شي . دخدای تعالی ځومره لوی انعام دي چې ددېن په کار کښې چې کوشش وکړی که يې خاص مقصود حاصل نه شي خو بيا هم دکوشش اجرور کول کيږی.
(فضائل رمضان المبارک له ص ۳۹ تر ص ۴۷).

اووه عدد اودقدر شپه

حضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه وايې چې دقدر دشپې دپيدا کولو لپاره په طاق عددو کښې فکر وکړئ او اووه عدده ډېر موزون اوبرابر په نظر راغلو . کله چې مې په اوو عددو کښې فکر وکړ راته معلومه شوه چې اسمانونه هم اوځمکې هم دي ، دريابونه هم اووه دي دصفا اومروا ترمينځ سعی هم اووه واره کيږی پر کعبه طواف هم اووه واره کيږی ، اوشيطانان هم په اوو ډبرو ويشتل کيږی دانسانو تخليق هم پر اوو اندامو شوی دی ، دانسان رزق هم اوه دانې ده دانسان په مخکې عارونه هم اوه دي : دوه غوږونه ، دوې سپږمې دوې سترګې اويوه خوله ، درحم حالتونه هم اووه دي دقران کريم قرائتونه هم اوه دي سجده هم پر اوو اندامو کيږی ددوږخ دروازې هم اوه دي ددوږخ نمونه هم اوه دي ددوږخ طبقې هم اوه دي اصحاف کهف هم اوه دي .دعاد قوم هم په اوو شپو کښې په هوا (باد) هلاک شول ، يوسف عليه السلام هم اووه کاله په زندان کښې تير کړل ، ديوسف عليه السلام په قصه کښې ذکر شوی غوايې هم اوه دانې وو ، وچکالې او هم اوه کاله وه آبادي هم اوه کاله وه (دمصر دپاچاخوب اوديوسف عليه السلام تعبير ته اشاره ده) پنځه وخته لمونځونه اولس رکعته کيږی اوالله تعالی وايې چې له حج وروسته اوه روژې ونيسئ ، دنسب له مخې له اوو قسم ښځو سره نکاح کول حرام دي نبې کريم صلی الله عليه وسلم وايې چې کله سپې په يوه لوښې کښې خوله ووهي بايد اووه واره پريمنځل شي ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمړی په خاورو اوبیا په اوبو سره په سورة انا انزلنا کښې ترسلام لفظ پورې اوویشت حروف دي حضرت ایوب علیه السلام په مصیبت کښې اوه کاله مبتلاء ؤ .حضرت عائشة رضی الله عنها وایې چې کله زه نبی کریم صلی الله علیه وسلم په نکاح کولم زه داوو کلو وم اودګرمی ورځی هم اووه وي درې دپهاګن ورځې اوڅلور دچست ورځی دي (دا په هندي حساب سره دي) .اوپه همدې ورځو کې ګرمې پای ته ورسیده نبی کریم صلی الله علیه وسلم وایې چې زما دامت شهیدان هم اووه رنګه دي : (۱) چې دخدای تعالی په لاره کښی مړشی (۲) چې دطاعون له مرضه مړی شی (۳) چې دسل له مرضه مړشی (۴) چې په اوبو کښی غرق شی (۵) چې په اور کښی وسوځل شی (۶) چې داسهال (امل) په مرض مړشی (۷) هغه ښځه چې پراولاد مړه شی .الله تعالی قسم هم پر اوو شیانو کړی دي (۱) په لمر (۲) دڅاښت په وخت (۳) په سپوږمۍ (۴) په شپه (۵) په ورځ (۶) په اسمان (۷) په هغه ذات چې ځمکی او اسمانونه یې پیدا کړی دي (داټول شیان اووه اووه دي) .دحضرت موسی علیه السلام اوږدوالی هم اووه ګزه وو اودعصا اوږدوالی یې هم اووه ګزه وو .

په زره پورې نتیجه

لدې بیان څخه ثابته شوه چې داټول شیان الله تعالی اووه اووه پیدا کړی دي نوشاید چې درمضان المبارک په اخېری عشره کښې دقدر شپه د اوویشتم په شپه وي .په قران کریم کښی د(سلم هی حتی مطلع الفجر) کښی دهی لفظ له اوویشتم لفظ وروسته راغلی دي له دې څخه هم معلومیږی چې دقدر شپه په اوویشتم درمضان المبارک. (غنیة الطالبین ص ۳۷۸)

د(۲۲) وویشتم په شپه دقران کریم ختمول څنګه دي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوال : درمضان المبارک داخیری عشره په طاق شپو کې دقدر دشپې دپلټلو حکم شوي دي. نو هر کال ددې میاشتې په اوویشتمه شپه خاص عبادت کول ددې شپې خاص قدر کول اوقرانکریم په دې شپه کی ویل بدعت دی کنه ؟ خاص په دې شپه کی زیات عبادت کول او دحافظانو کرامو دقرانکریم ختمول په دې شپه کی څنګه دي؟

جواب .دقدر شپه داخیری عشره په طاقو شپو کی دتلاش کولو حکم شوی دی لیکن ډیرو علماؤ له قرانو څخه داوویشتم شپې ته ترجیح ورکړی ده او غالب ګمان هم دادی چې داوویشتم شپه ده . لیکن پردې باندی یقین کول صحیح نه دی چې نورې شپې دظن غالب پر بناء نفی کړي . که چېرې داوویشتم په تراویح کی ختم دقران کریم وشی دامستحب دی .لیکن په یقینی توګه دا دقدر شپه بلل او نورې شپې نفی‌کول بالکل غلط دی .بایدختم هم دهمیشه لپاره په دې شپه کی التزام ونه شی ،عبادت ،تلاوت،لمونځ او په اجتماع سره په مساجدو کی ادا کول بدعت او مکروه دی. (فتاوی محمودیه ص۸۹ توک۱۱)

دقدر دشپې علامې

وَمِنْ اَمَارَاتِهَا اَنَّهَا لَيْلَةٌ بُلْجَةٌ صَافِيَةٌ سَاجِيَةٌ لَا حَارَّةٌ وَلَا بَارِدَةٌ كَانَ فِيْهَا قَمَراً سَاطِعاً وَلَا يَتَحِلُ اَنْ يَرْمَى بِهِ تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتَّى الصَّبَاحِ وَمِنْ اَمَارَاتِهَا اَنَّ الشَّمْسَ تَطْلُعُ صَبِيْحَتُهَا لَا شَعَاعَ لَهَا مُسْتَوِيَةً كَاَنَّهَا الْقَمَرُ لَيْلَةُ الْبَدْرِ وَحَرَّمَ اللهُ عَلَى الشَّيْطَانِ اَنْ يَخْرُجَ مَعَهَا يَوْمَئِذٍ . (درمنثورعن احمد والبهیقی)

ژباړه: ددې شپې له نورو علاماتو سره سره یوه علامه داهم ده چې داشپه به روڼه او روښانه وی پاکه اونرمه ، نه ډیره ګرمه (توده) نه ډیره یخه (سړه) بلکه معتدله به وی ، ګواکی دانوارو دډیروالی له وجې به سپوږمی

(c) ketabton.com: The Digital Library

روښانه وی ، په دې شپه کی ترسهاره شیطانان په ستورو نه ولی ،یوه علامه یې داهم ده چې ددې شپې په سهار چې لمر راخیژی بیله له شعلو څخه به وي .بالکل روښانه به وي لکه دڅوارلسم سپوږمی ، الله جل جلاله په دې له لمرراختلو شیطان منع کوی (د نورو ورځو په خلاف ځکه چې دلمر له راختلو سره شیطان هم ښکاره کیږي)

تشریح په دې حدیث شریف کې دقدر دشپې یو څوعلامې ذکر شوي دي چې وضاحت ته یې احتیاج نشته ، له دې څخه علاوه په ډیرو احادیثو کی مختلفې علامې ذکر شوی ،همداشان دهغو نیکبختو له اقوالو څخه چې ددې شپې فضیلت یې په برخه شوی دی ، ډیر مهمه علامه داده چې کله په دې شپه سهار لمر راخیژی او بغیر له شعلو څخه راخیژی دا علامه همیشه وی ، له دې علاوه نورې علامې ضرورې اولازمې نه دی. (فضائل رمضان ص ۴۸)

په احادیثو کی دقدر دشپې ډیرې علامې ذکر شوی دی ، په کومه شپه چې داعلامې پیداشوی ښکاره خبره ده چې دا دقدر شپه ده.

۱- ترټولو صحیح علامه ددې شپې داده چې کله ددې شپې په سهار لمر راخیژی بالکل داسې وی لکه دڅوارلسم سپوږمی، تر عامو ورځو یې رڼا یوڅه کمه وی . (عینی شرح بخاری ص ۳۲۵ټوک ۵)

داعلامه ډیرو خلکو ازمویلې ده او همیشه پیداکیږی.

۲- داشپه خلاصه او روښانه وی (مسند احمد رواه العینی ص ۳۲۵)

۳- دا شپه نه ډیره ګرمه نه ډیره یخه وی (ابن کثیر ص۴۳۱ ټوک ۴)

۴- په دې شپه کی ستورې لرا و برنه غورزیږی (ابن کثیر ص۴۳۱ ټوک ۴)=۱۱۰

۵- امام ابن جریر طبری رحمه الله له بعض اکابرو څخه نقل کوی چې په دې شپه کی هر شی په ځمکه پروت وی او سجده کوی او بیا بیرته خپل اصل ته ردیږی (عینی ص ۳۲۵ ټوک ۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکن داشیان هرچاته نه معلومیږی که څه هم ډیره توجه ورته وکړی

۶- بعض علماؤ دتجربې له مخې ویلی دی چې په دې شپه کی دسمندرونو (دریابونو) او څاګانو تروی اوبه خوږې وی (العرف الشذی ص ۳۲۷) داهیڅ دحیرانتیا خبره نه ده . په دې شپه کی دخدای جل جلاله درحمتونو په لړۍ کښی مسلسل بارانونه هم شروع کیږی ،دانه ده ضروری چې هر وخت او په هر ځای کښی وی.

۷- بعضو خلګو ته یو قسم خاصه روښنائي هم په نظر راځی لیکن هغه خپل حالات لري ،داکومې خاصې علامې نه لرې باید عامو خلګو ته نه شي پیدا (رمضان څشی ده؟ص ۱۲۰)

دقدر دشپې اعمال

عن عائشة رضی الله عنها قالت قلت یارسول الله صلی الله علیه وسلم اَرَاَیْتَ اِنْ عَلِمْتُ اَیَّ لَیْلَةٍ لَیْلَةُ الْقَدْرِ مَا اَقُوْلُ فِیْهَا قَالَ قُوْلِی اَللّٰهُمَّ اِنَّکَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّی (ترمذی وفی المشکوة)

ژباړه: حضرت عائشة رضی الله عنها له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه : ای دخدای تعالی رسوله ! که چیرې ماته دقدر شپه معلومه شي باید کومه دعا وکړم نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل: ته دادعا وکړه : ای لویه خدای جل جلاله بې شکه چې ته معاف کونکی یې او ته عفو خوښوې ، نو ماته هم معافي وکړي (ترمذی مشکوة).

تشریح : داډیره جامعه دعا ده ، چې له الله تعالی څخه دګناهونو دمعافولو غوښتنه کیږي . اوهغه یې انشاء الله معافوي . له دې څخه ښه خبره بله کومه ده (فضائل رمضان ص ۴۹).

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالمطلب رضی الله تعالی عنه ته وویل : ای عباسه ! ای زما قدرمنه اکا ! ایا زه ستا په وړاندی یوه دقدر وړ او قیمتي تحفه وړاندي کړم ؟آیا زه تاته یوه خاصه اومهمه خبره وکړم ؟ آیا زه ستالپاره لس کارونه اولس خدمتونه وکړم ؟ یعنی یوداسې عمل درته وښیم چې تاته لس فائدې ورسوي دایوداسې عمل ده چې په کولو سره به یې خدای تعالی ستا مخکی ، وروسته ، زړې ، نوې ، هیرې ، پیاد ، صغیره ، کبیره ، پټې ، اوښکاره ګناوې معاف کړی داعمل صلوة التسبیح دي ، ای ګرانه اکا ! که چیرې کولای شې چې هره ورځ دالمونځ وکړې ډیره ښه ده اوداکه نه وي دهرې جمعې په ورځ ، که نه نو په کال کښی یې یوځلې کوه که داهم نه شې کولای په ټول عمر کښی خو یې یوځلی ضروري وکړه (ابوداؤد ابن ماجه).

پدې لمانځه کښی یوه خاصه باریکی

حضرت شاه ولی الله محدث دهلوی رحمه الله دصلوة تسبیح په باره کښی یوه خاصه باریکی لیکلی ده چې حاصل یې دادی چې له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه په لمانځه کښی ډیر اذکار ثابت شوي دي (خصوصا په نفلې لمونځوکښی دالله تعالی دهغو بندګانو لپاره چې ، په لمونځونو کښی داسې اذکار نشې ویلای ، ترڅو چې له دې مبارکو اذکارو څخه بې برخې نشي نو یې صلوة التسبیح لمونځ پیدا کړڅکه چې په دې کښی دخدای تعالی ذکر ، تسبیح اوتحمید په زیات شمیر سره راغلی دي ، لکه څنګه چې دایوه کلمه په وار وار ویل کیږی ځکه وعامو خلګو ته مشکل نه وي.

دصلوة التسبیح خاص تاثیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په سبب سره ګناهونه معافيدل اودمعصياتو له ناپاکۍ څخه پاکيدل په اصولي توګه له قران کريم څخه ثابتيږي : (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ(سورة هود پاره ۱۲) لیکن په دې تاثير کښې چې د(صلوة التسبيح) خاص مقام اومرتبه ده ، دحضرت عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنه په پورتنې حديث کښې ذکر شوي ده ، يعنی ددې لمانځه په سبب سره الله تعالی دبنده ، مخکې ، وروسته ، زړې نوې هيرې ، يا دې ، صغيره ، کبيره پټې اوښکاره ټولې ګناوې معافوی .اوپه يوه روايت کښې راغلی دي چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم يوه صحابی) حضرت عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه ته دصلوة تسبيح له ښوولو وروسته وويل:

(فَإِنَّكَ لَوْكُنْتَ أَعْظَمَ أَهْلِ الْأَرْضِ ذَنْباً غُفِرَلَكَ بِذَالِكَ ،

يعنی که ته چېرې ترټولو ګنهګار شې ، بياهم ددې لمانځه په برکت سره به تاته الله تعالی بخښنه وکړي . (معارف الحديث ص ۳۷۳ ج ۳)

دبعض محقيقينو علماؤ قول دي چې له دې قدراوفضيلت معلوميدلو وروسته که څوک دالمونځ نه اداء کوي معلومه ده چې له دې سړي سره ددين قدرنشته . (شامی علم الفقه ص ۴۹ ج ۲)

دصلوة التسبيح ثواب عام دي

سوال : دصلوة التسبيح ثواب لکه څرنګه چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم خپل اکا حضرت عباس رضی الله تعالی عنه ته ويلي دي آيا نورو مسلمانانو ته هم داسې ده که نه ؟

جواب : په حديث شريف کښې راغلي دي (انَّمَا لاعْمَالُ بِالنِّيَّات).

مشکوة شريف کتاب الايمان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېشکه عملونه په نیتونو سره دي ، که چېرې څوک خاص دخدای تعالی درضالپاره دالمونځ وکړي ، الله تعالی هرومرو ثواب ورکوي لکه څنګه چې حضرت عباس رضی الله تعالی عنه ته تعلیم ورکړل شوی دي دادهغه صلی الله علیه وسلم خصوصیت نه وو . لکه څرنګه چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم دنورو دعا و او اعمالو تعلیم عام وو. (فتاوی دارالعلوم ۳۱۳ ج ۴).

دصلوة التسبیح جماعت

دنفلو لمونځو جمع که صلوة التسبیح یا بل نفل وي په خاصه غوښتنه او اهتمام سره ئي کول مکروه دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۳۱۳ ج ۴ په حواله درمختار ص ۴۲۲ نوک باب الوتر والنوافل)

دتعلیم په غرض جماعت کول

سوال : که درمضان المبارک په اخېري جمعه کښې صلوة التسبیح په جماعت سره وشي ددې شرعي حکم څه دي ؟ امام داوايې چې جاهل (ناخبره) خلګ صلوة التسبیح نه شي کولای ، ځکه نو دامام په متابعت ورته ثواب ورکول کیږي.

ځواب: ددې هیڅ اصل نشته ، په دې سره دقضاشوو لمونځوکفاره نه کیږي دامام دافکر غلط دي ، داعمل بدعت دي. (فتاوای دارالعلوم ص ۳۱۴ ج ۴).

په دې لمانځه کښې دلاس نیولو کیفیت

سوال : دصلوة التسبیح په قومه کښې لاس ترنامه لاندې نیول کیږي او که هسې پرېښودل کیږي ؟

ځواب: خلاص نیول هم رواج دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۳۱۳ ج ۴)

دصلوة التسبیح طریقه

صلوة التسبیح څلور رکعته له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه منقول دي اولی داده چې څلور سره په یوه سلام سره وشي ، که په دوو سلامو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشي بیاهم روا ده یعنې په یوه نیت سره څلور رکعته هم کولای شي اودوه رکعته هم کولای شي .په هررکعت کښې پنځه اویا (۷۵) واره سبحان الله ویل کیږي چې په ټول لمانځه کښې درې سوه واره کیږي . دلمانځه کولو ترتیب یې دادي چې نیت وکړی (نویت ان اصلی اربع رکعات صلوة التسبیح) یا په پښتو داسې ووایې چې نیت کوم دڅلورو رکعتو لمونځ دصلوة التسبیح) یا په زړه کښې ذافکر وکړي چې په ژبه ویلو ته ضرورت نشته . تکبیر تحریمه دي ووایې لاسونه دي ونیسي (سبحنک اللهم دي بشپړه ووایې ، بیا دي بغیر له لاسو خلاصولو پنځلس واره داکلمه ووایې (سبحان الله والحمد لله ولااله الا الله والله اکبر بیا دي اعوذ بالله اوبسم الله او الحمد لله بشپړه ووایې یوسورة دي هم ورسره ووایې بیا دي لس ځله همدا کلمه ووایې بیا دې رکوع وکړي . اوپه قومه کښې دې له سمع الله لمن حمده اوربنالک الحمد وروسته لس ځله ووایي بیا دې په لمړی سجده جلسه اودوهمه سجده کښی لس لس ځله ووایی بیا په دوهم رکعت کښی ترالحمد لله مخکې پنځلس واره اوترالحمد اوسورة وروسته دې هم لس واره ووایي بیا په رکوع ، قومه دواړو سجدو اوجلسه کښی لس لس ځله.

په یوه روایت کښې راغلي دي چې له سبحانک اللهم وروسته داکلمه نه ویل کیږي بلکه له الحمد لله اوسورة وروسته پنځلس ځله اوله دوهمې سجدې وروسته کښېنستل او لس ځله دي ووایې اوپه دوهم رکعت کښې هم له الحمد لله اوسورة وروسته پنځلس واره اوله التحیات څخه وروسته لس واره ویل کیږي . همداشان په دریم اوڅلورم رکعت کښې هم له درود شریف څخه وروسته لس واره ، نورې تسبیح په خپل ځای کښې ویل کیږي . دادواړې طریقې په ترمذي کښې ذکر شوي دي . هرروایت چې دچاخوښ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي عمل پرې کولای شي اواولی داده چې کله پریوه روایت اوکله پربل روایت عمل وکړي . (شامی)

دتسبیحاتو دحساب طریقه

ددې لمانځه تسبیحات څنګه په یوخاص عددسره پکار دي څکه چې په ولاړې کښې (۲۵،۱۵) ځله ویل کیږي اوپه نورو ځایو کښې لس لس ځله څکه نو دحساب ضرورت دي که چېرې فکر دحساب لورته شي په لمانځه کښې خشوع له مینځه ځي څکه نوفقهاؤ کرامو ویلي دي چې دحساب لپاره کومه علامه پکار ده مثلا چې یوځل بې ووایې پریوه ګوته دي زور کوي همداشان دې تول شمیرپوره کوي که څوک بیله له کومې علامې څخه تول تسبیح په ذهن کښې تیولای شي په دې شرط چې نور لمونځ ترینه هیرنه شي . دېیره ښه ده . (شامی ، علم الفقه ص۵ ج۲).

که ئې په لمانځه کښې تسبیح هیرې شي ؟

که چېرې تسبیح په یوه ځای کښې یوڅه هیر شي ، په بل داسې ځای کښې باید وویل شي چې ددغه ځای په مثال وي ، په دې شرط چې دادوهم ځای دې ددې تسبیحاتو په ویلو سره ترمخکې لوی نه شي او ددې لویه دل ترمخکښې ځای منع وي . مثلا : قومه لویه دل ترركوع منع ده یعنې کومې تسبیح چې په رکوع کښې پاتې شي په قومه کښې نه ویل کیږي . بلکه په لمړنی سجده کښې ویل کیږي دجلسې لویه دل ترسجدو منع ده نوځکه دسجدې تسبیح چې پاته شي په جلسه کښې نه ویل کیږي ، باید په بله سجده کښې وویل شي . (علم الفقه ص۵۰ ج۲).

په صلوة تسبیح کښې که په یوه رکن کښې تسبیح پاته شي په بل ځای کښې دي ووایې ، لکن په رکوع کښې که چېرې تسبیح پاته شي په قومه کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې نه وايي بلکه په بله سجده کښې دي وو ايي ځکه قومه او جلسه په نورو تسبيح ويلو سره لو يږي. (فتوی رحيميه ص ۲۴۲ ج ۱)

تمت بالخير

اللهم وفقنا بعمل يحبک في ليلة القدر والبراءة ايمانا واحتسابا بحرمة سيد الانبياء والمرسلين والصلوة والسلام عليه وعلى اله وازواجه واصحابه واتباعه الى يوم القيامة والذين آمين يارب العالمين.

محمد رفعت قاسمي غفرله مدرس دارالعلوم ديوبند (انډيا)

مؤرخه (۲۰) رجب (۱۴۱۲) هجری.

مطابق (۳۲) جنوری (۱۹۹۲) عيسوی.

دژباړی چاپ: (۹) رجب (۱۴۲۷)

دپنج شنبې ورځ داګست (۲۰۰۶/۸/۳)

لويه خدايه جل جلاله ددې کتاب مؤلف، مترجم، ليکونکي، تصحيح کونکي، چاپونکي، خرڅونکي، اخيستونکي، کتونکي، بل ته ښوونکي، رسونکي اوچې په هره برخه کې ئې کوشش کړې داټولو ته همدارنګه دهغوی موراوپلار، استاذانو، قريبانو اوټولو مسلمانانو ته ته په خپل خاص رحم هره شپه درحمت نظر وکړې اوهر د شپه ئې شب قدر وګرزوې. ترڅوچې ستارضااوبياهم ستارضائې نصيب شي، ددې ټولو کارونوتوان او توفيق هم تاراکړې. اوتالره دې داسې حمد اوستاينه وي چې له تاسوابل چانه ده کړې اوستا پرهغه بنده اودده پر ملګرو کورنی. اودوستانو دې صلوة اوسلام وي چې ستا ترټولو زيات خوښ دې او دهغه شفاعت مونصيب کړې. امين يارب العلمين

دنورالقرآن اداري خادم ستاسو ديني ورور

ابوخالد مولوی عبدالاحد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلاس ته راوړلو ځایونه

- په خپله مکتبه رشیدیه کویټه
- مکتبة العرفان کانسي روډ کویټه
- مکتبه محمدیه کانسي روډ کویټه
- مکتبه نورالقرآن پښتون اباد خدایداد چوک کویټه
- اسلامي کتاب گهرسټلائټ ټاؤن گول مسجد
- کلیم اسټېشنرز مسلم باغ
- مکتبه نشرالقرآن نعیم مارکیټ قلعه سیف الله
- مکتبه عبدالعزیز ژوب
- مکتبه شاه محمد ژوب
- جدید کتب خانه وانه
- الفریدي کتب خانه خانوزئي
- مکتبه محمودیه نزد ډاکټر نسیم کلینیک پښین
- مکتبه اسلامیه پښین
- مکتبه رشیدیه لورلائي
- مکتبه سراج الدین دکی
- طالب جنرل سټور دکی
- ضیاء القران کتب خانه بوغره روډ چمن
- مکتبه حقانیه بوغره روډ چمن
- اسلامي کتب خانه تاج میر روډ چمن
- مکتبه علوم اسلامیه تاج میر روډ چمن
- دارالاخلاص محله جنگي پیښور
- مکتبه غفاریه ارگ بازار قندهار
- مکتبه رشیدیه سنگین بازار هلمند

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تعلیم الاسلام راډیو ویب پاڼې له خوا :
www.taleemulislam-radio.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library